

Euangelium

seipsum mutilare: primo qz bō naturaliter amat seipsum
z p pñs dia q̄ sunt de integritate ipsi: z iō mutilare seipz
est agere ptra caritate: quā quilibet tenet bñe ad seipsum
Item bō singularis est ps cōitatis: z iō inferre sibi nocum
tum p mutlatōes est agere p cōe bonū. Itēz de est insti-
tutor nature insti-
tuendo membra i
corpore: z iō mutilās
seipz agit ptra deū
in casu tñ licitū est:
vitz ex pcepto dei
ocedit: qd alio mo-
do vocat instinctū
spūs sancti: qz deus
ē auctor nature et
dñs vite z mōtū hu-
mane z p pñs oim
membroz: z iō si p-
cipiat boi auferri si-
bi vitā vel mēbro-
rum aliqd: nō solū
licitū: sed etiā debitū est hoc fieri: z hoc mō dicit aug. pñe
de ciuitate dei q̄ samson interfecit seipm cū philisteis: ad
pbat ex hoc qz dñs ad hoc agendū restituit sibi miraculo
se pristina fortitudinē: vñ dicit ibidē aug. q̄ ille hoc latē
iussit fieri: q̄ p ipsum miracula faciebat. z hoc etiā mō
dicit aug. de quibusdā sanctis mulierib: q̄ tpe psecutionis
seipsas occiderūt: de q̄bus ecclia memoriam facit. Budei
nō z aliq̄ xpiani in h̄ ipsos sequētes dicit q̄ etiā sine tali
pcepto diuino vel instinctu licitū est alicui se occidē seu
mutilare in casu. s. qñ videt rōne sue vite: vel alicui mē-
bri imminere sibi ludibriū in ptemptū dei: qz dñs negligē-
re vitā ppriam: multo fortius aliquam ptem sui corpis: sed
ad p̄cauendū pemptū honoris diuini: z hoc mō dicit q̄
samson interfecit seipsuz p̄siderās q̄ philistei exercebant
in eo ludibriū ad laudē idolorū suoz z in diuinū pemptū
z rāstias vt bñ. ii. Nach. xiii. z eodē mō quedā mulieres
sanctę legant sibi nates amputasse: ne ab infidelib: exer-
ceret luxuria in corpib: eaz in pemptū diuinū. S. istud
dicitū videt esse expresse p̄ dicitū saluatoris Job. vlti. dicen-
tis petro: Cum esses iunior cingebas te z ambulabas vbi
volebas: cū autē senueris extendes manū tuas z alitē cū-
get z ducet q̄ tu nō vis. z subdit. Hoc autē dixit significās
qua morte darificaturus esset deū. sup. quē locū dicit aug.
q̄ hic satis expresse nō a seipso: s. ab alio debere occidī q̄
vestigia sequit xp̄i. z eodem mō dicens dñi de mutilatione.
iō etiā que inducūt p̄ opposito: nō valent: qz licet intentio
iō fidelitū sit exercere ludibriū in sanctis que dei pemptuz
tñ ex diuina ordinatiōe q̄ ex malis elicit bonz: ordinatur
ad dei gloriā z meritū electoz: qd patet in martyrib: qui
quāto maiora ludibria z magis exquisita tormenta susti-
nuerūt tanto glōsius de tyrannis triumphauerūt ad tyā
noz p̄fusionem z pprium meritū: z de glōriā q̄ in marty-
ribus triumphabat. Ex dicit p̄ ad primū argumentum: q̄
marcus amputasse credid sibi pollicē instinctu spūs sancti.
Et eodem mō dicens ad scdm z terciū. Ad quartū dicē-
dū q̄ nō est licitū sibi amputare virilia: p̄pter obseruantia
castitatis: tum qz hoc nō est efficac̄ remediū: tum qz hoc
nō abscondunt cupiscentie interiores: tum qz p̄ alia viā
habet melius remediū: videlicet p̄ conatum liberi arbi-
trij resistendo tērationib: cū adiutorio dei fm illd. j. Co-
rin. i. Fidelis deus est q̄ nō patiet̄ vos tētari super illud
qd potestis: s. faciet cum tēratione p̄uentum vt possitis
sustinere.

Incipit euangelium fm MARCUM.

Initium euā-
gelij b̄ iesu
christi filij
dei sic scri-
ptum est in
esaja p̄phe-

saltem tolerabilem: qd manifeste p̄trariaf bis q̄ in B
loco tenet que manifeste sunt vera. put p̄z legenti ea q̄
bicit̄ alibi a possil. ponunt̄ zc. Replica.
M. plogo circa euangelij sancti marci postilla-
toz mouet questione an sit licitū quēcuqz se-

ta: Ecce mitto angelū me-
um ante faciē tuam: qui p-
parabit viam tuā z ante te.
Glor clamantis in deserto.
Parate viā dñi in: rectas
facite semitas eius. Fuit i
deserto iohannes baptizaf
et predicans baptismum

ipsum mutilare
Et r̄ndet q̄ nō
nisi interueniat
instinctū diuini:
et addit q̄ iudei
z quidaz xpiani
in hoc eos seqn-
tes dicit q̄ licitū
sit nō soluz
se mutilare verū
etiā occidē si-
ne tali instinctu
ad p̄cauendū
ludibriū z ptem
ptum honoris
diuini: sed illuz

modum dicendi reprobat postillator z excludit ratio-
nem eius: qz ludibria z tales ptemptus dñi d̄uertere
in bonū patientis zc. Dic̄ putat̄ burgen. postil. vel
le inuoluere in p̄tradictōis p̄mendans illum modū
dicendi hic. S. dicit̄ eū sentire oppositū illius primi Re-
gum vlti. s. diligēt̄ p̄legenti q̄ postilla. sentit̄ de saul
z aliis se interficientib: p̄z q̄ burg. a falsum imponit.
postil. cū opinionē hebreoz z aliquoz latinoz ibi re-
citāt: sed finalr in hoc residet q̄ beatus aug. j. de ciuita-
te nullam psonam excusat sese occidentes: nisi interue-
nerit diuinus instinctus: ita de saul dicit̄ pot̄ si vie alic nō
sufficiūt: vnde patet burg. frustra postil. notasse.

Incipit postilla euangelij fm MARCUM.

Capitulum primum.

Initium euangelij zc. Euangelium fm
MARCUM in duas ptes diuiditur. s. in. p-
logum et tractatum: sc̄d̄ ibi: Fuit Jo-
hannes. sicut patet ex p̄dictis Marcus
breuitati studuit in scribendo: et ego si-
militer intendo breuitati studere ipsuz
et proponendo: ea que repetit dicta in matheo omittēdo:
z ad expositionē ibi positam remittēdo: maxime vbi
esset immorandū: dicit̄ s. a. Initium euangelij.
Euangelij idem est q̄ bona annūciatio: qz ibi annūci-
atur inenarrabile bonū: qd ab anti. q̄s patrib: fuit sum-
me desideratū: fm q̄ dicit saluator Lu. i. Multi p̄-
phete z reges vulerūt videre que vos videtis et non
viderunt: z audire que vos auditis z nō audierūt.
b. Iesu. i. saluator. b. Xpi. i. vncti. qz est rex et sa-
cerdos quibus in lege debebat vnctio. c. Filij dei.
Matth. autem in p̄ncipio sui euangelij dicit filij dñi: filij
abzā q̄ ei? genealogiā fm humanā naturā enarrare
volebat: vñ in p̄ncipio euangelij sui. Marcus nō illā
tanq̄ sufficiēt̄ enarratā dimittens: vocat eū filij dei.
sc̄z naturalē: nō adoptiuū. diuina naturam in qua est
idem patri ostendens. Sciendū etiā q̄ Marcus ante
puerionem ad fidem erat instructus in lege z p̄opte-
tis de xpo testimonij p̄hibentib: et ideo a. p̄betis de
xpo incipit suū euangelij: sub vno p̄tertu duas p̄be-
rias diungens: quaz prima scribit̄ Malach. in. secun-
da Esa. xl. quaz intellectus p̄z er̄ p̄dictis in plogo: ve-
runt̄ marcus hic solum exprimit̄ Esa. p̄betaz dicit̄
d. Sicut scriptū est in esa. p̄beta. qz licet ambo p̄be-
te vno spiritu p̄betauerint. Esa. tamen principalior
est altero: ideo solus nominat̄. z qz auctoritas vltima
est ipsius Esa. res autē deuominat̄ a fine. Item qz mar-
cus breuitati studebat vt dicit̄ est in plogo.
e. Fuit in deserto iohannes. Hic ponit̄ tractatus siue
narratio. Circa qd p̄siderandū q̄ intentio euangeliste ē
ostendere reductōnez peccatoris in deū per opus me-
diatoris: z ideo primo ostendit psonam mediatoris: se-
cundo reductōnez peccatoris: ibi. Et statim spūs expu-

lit. Circa primū mediator dñidit dupliciter: primo ve
bo pcurforis: scdo facto r verbo dei pñis: ibi. Et factus
est in dieb. Circa primū describit locus vbi iohes pre
dicabat: cum dñ. c. Fuit in deserto iohes. qz pdica
bat pñiaz agendā vt boies essent dispositi ad xpi de p
rimo venturi re
ceptioez: r sic lo
ci pdictio rgru
ebat sue pdica
tioni. Alparitas
em̄ deserti auste
ritate pñie desi
gnat.

f. Predicans
baptismū rē. b
exponit duplr.
vno mō d bap
tismo xpi virtute
cui dimittitur
peccata: r qz ta
le baptismū io
hannes dare nō
poterat: iō ipsuz
pdicabat dādū
p xpm̄ primo
venturi: et fm̄ b

pnie: in remissione pctōz.
Et egrediebāt ad euz ois
iudee regio: r hierosolymi
te vniuersi et baptizabant
ab illo in iordanis flumine
pfitētes pctā sua. Et erat
iohēs vestit⁹ pilis cameloz
r zona pellicea circa lūbos
eius r locustas r mel silue
stre edebat: r pdicabat di
cens. Veniet fortior me p
me cui nō sup dign⁹ p cum
bens solue corrigiā calcia

li baptizās referē ad baptismū iohānis r qd sequitur.
Predicās baptismū pñie rē. ad baptismū xpi futurū.
Alio mō exponit de baptismo iohānis: et sic baptizās
r pdicās referunt ad pdicat dēz iohānis r baptismū
e⁹: qz licz baptismū iohānis nō dimitterent peccata: su
sceptio tñ illi baptismi erat quedā ptestatio agēdi ve
ram pñiaz de peccato: p quā dimittunt peccata. g
Et egrediebāt ad illū omnis iudee regio rē. i. multi de
illa regione r de hierosolymis r est hypbolica locutio:
sicut in cōi mō loquēdi dñt de aliquo spectaculo tota ci
uitas vadit ad tale spectaculū: licet aliqñ maior ps po
puli nō vadat. h Et baptiza. ab in illo in ior. flumi
ne. p illud em̄ flumen filij isrl transierūt ad terā pmissi
onis: r ideo baptismus iohānis puenienter factus est
in iordanis flumine: qz erat quedāz ptestatio penitētie
agēdi p quā est transit⁹ ad terā viuētū fm̄ qz dicit
math. iij. Penitentiā agite appropinquit em̄ regnuz ce
lor. Et quia pdicatores cet austeritas vite fm̄ qz di
cit paulus apł. j. Cor. ix. Castigo corpus meū r in ser
uitutem redigone forte cum alijs pdicauerim ipse re
probos efficiar. r ideo subdit. i Et erat iohannes
ve. pilis cameloz rē. in quo ondīt austeritas vestitus
r etiam qz iohannes veniebat in spiritu r virtute be
lye: vt bñ Luc. j. ideo describit in pñiili habitu: put
babeť. iij. Reg. j. k Et locustas r mel siluestre ede
bat. in quo onditur austeritas victus iste est em̄ cibus
pauperuz in terra illa. l Et predi. di. ve. fortior me
rē. hoc aut dicebat iohannes ad remouendum falsam
opinionē populū: qz credebant ipsum esse xpm̄.
m Cui nō sum dignus p cum. sol. cor. calci. c. mat.
iij. dñi cui nō sum dign⁹ portare calciāmēta: potuit. n.
iohānes vtrunqz dicere: math. tñ expressit de portatio
nem: Marcus aut solationē: tñ p vtrunqz idem intel
ligitur. q. v. iohānes: ante excellentie est r p respectu
mei qz nō sum dign⁹ ei cibusce etiā minimū obsequi
um. nō em̄ xpc bebat calciāmēta portanda vel solue
da: qz scribit Act. j. Lepit iesus facere r tocere. ipse au
tem discipulis ad pdicandū missi: impofuit sine calci
āmētis incedere: vt bñ Luc. x. r iō nō est credibile qz
calciāmēta vteret. n Ego baptizo vos in aqua.
qz baptismus iohānis laubat tñ corpora. o Ille
nō baptizabit vos spūs sancto. qz in baptismo xpi dfer
tur gra spūs sancti. p Et factū est. l. dicit pñter ondī
tur mediatoris psona: testimonio dei patris: cū bap
tizaret a iohāne: r hoc est qd dñ. q In dieb⁹ illis. si
quib⁹ iohānes baptizabat r pdicabat ante xpm̄ in carce

re clauderet. r Venit iesus a nazareth galilee. in illa
enim ciuitate fuit nutritus: vt bñ Lu. ij. s Et baptiza
tus est a iohāne in iordane. Quis em̄ nō indigeret aliquo
baptismate: venit tñ ad baptismū iohānis: primo vt illū
aprobaret r ipsum a deo ordinatuz onderet d maliciam

mentoz ei⁹. Ego baptiza
ui vos aq. illo vō baptiza
bit vos spūsctō. Et factū
est in dieb ill. venit iesus
a nazareth galilee r bap
tizatus est a iohāne in ior
dane. Et statim ascendēs de
aqua vidit celos apertos:
et spiritum sanctum tanqz
columbam descendentez et
manentem in ipso: Et vox
facta ē de celis: Tu es fili⁹
me⁹ dilectus: in te ppla cui

aliquoz iudeoz q
dicebāt ipsuz bñā
na fictōne adiuuē
tum: scdo vt iohā
nes ipsuz esse xpm̄
in lege r pphet p
missum ipis venū
ciaret fm̄ qz dñ io
hannis primo. sed
vt manifestet iustit
ppterca ego veni
aqua baptizans: r
ideo dixit d eo. Ec
ce agnus dñi: ecce q
tollit peccata mūn
di. t Et statim
ascendens d aqua
vidit apertos celos
et spm̄ tāqz colūbā
rē. In baptismo
enim xpi apparuit
tota trinitas: pater

in voce spiritus sanctus in columbe specie: et filius in car
ne: vtruntamen caro vnita erat filio in vnitate suppositi
vox autem r columba non habebant vnitatem suppositi
cū patre r spiritu sancto: sed tñ in representatione signi: r
cum p talem apparitōnem trinitatis baptizato xpo signi
ficatum fuit qz baptismus xpi deberet cōfiteri in nomine
patris r filij r spiritus sancti: tñ in primitiua ecclesia ad tē
pus collatus fuit in nomine xpi vt habetur Actu. ij. r. xij
vt nomen xpi in maiori reuerentia haberet. Et ad exclu
dendum errorem illoz qui virtutē baptismi attribuebāt
ministris fm̄ qz habeť. j. Corin. j. dicentes: Ego sum par
licego autem apollo: ego nō cepi e rē. sed cessantibus illis
causis redijt ecclesia ad formam predictam.

v Tu es filius meus dilectus. p ceteris quia fili⁹ es na
turalis alij aut adoptiui. r In te ppla cui ad pñien
dum in te op⁹ redemptōnis bñanc. Ad maiorē intellectū
dictoz pōt queri hic: vtrum pueniens fuit celum aperiri
xpo baptizatio r vocē patris audiri. Arguit qz non: quia
talis apertio nō fuit fm̄ veritatem: cū corpora celestia sūt
icorruptibilia: nec fm̄ apparentiāz tñ: quia falsitas fuis
set in operibus diuinis qd non puenit. Item xpo bap
tizato non fuit aperta ianua celestis: sed in passione: cuz er
go talis apertio celestis significaret apertōnez beatitudinis
videt qz nō debuit fieri xpo baptizato: sed ipso passō. Itē
vox patris sup chasium erat quedā approbatio sue predi
catis: vnde math. xvij. vbi similis vox facta est sup ipz
in transfiguratiōe addit. Ipsum audite. sed non predica
uit immediate p baptismū: s post in carceratōez iohānis:
vt dicit infra eo. ca. ergo rē. Responsio. dicendū qz xpus
baptizatus fuit a iohāne non vt baptismū indigeret. s vt
virtutē regenerandi aquis conferret: r vt testimonio ioh
hannis manifestaret: vt dictum est: r ppter vtrunqz pue
niens fuit celū aperiri: r vocē patris audiri: qz cū testimo
nio iohānis qd erat humanū fuit testimoniu⁹ dei pris et
spūs sancti apparentiū in voce r colūba: r similiter creatu
re irōnabilis r insensibilis testimoniu⁹ p illā apertionem
celestem. Item conueniens fuit ad signandū virtutem
baptismi dandi per christum: per quem est introitus i re
gnū dei: fm̄ qz dñ iohā. iij. Nisi quis renatus fuerit ex
aqz et spūs sancto nō pōt introire in regnū dei. Ad primū
dicendum qz illa apertio nō fuit in corpore celestis: s in ae
re sicut solet fieri in chorzuscatoe in qua videt celū aperi
ri: sic dicit homines vulgares celum aperitur in chorz
scatione: scriptura autem sacra communiter tenet modū
loquendi vulgarem: nec fuit ibi falsitas aliq: quia sufficiens
erat ad significandū apertōnez ianue p baptismū: sicut fm̄

Euangelium

aliquos doctores columba illa non fuit vera colūba: et tñ nō fuit ibi falſitas aliqua rōne dicar: q̄ ſufficebat ad rē ſentendū vel ſignandū ſp̄ſſiſſimū. Ad ſcōm dicendū q̄ lz p̄ paſſionē xp̄i ianua celi ſit apta: q̄tum ad rem oēs im- pedimēti general: qd̄ erat ex pctō ad eſt̄n applicat̄ vir? paſ- ſionis q̄tus ad ſin- gularēs p̄ſonas te- atitudinē intrātes p̄ baptiſmū: p̄ quē incorporant̄ chri- ſto ⁊ efficiunt̄ par- ticipēs redemptō- nis facte p̄ paſſio- nem: ⁊ ideo conue- nientius fuit celus aperiri i baptiſmo q̄ in paſſione: q̄ p̄ baptiſmū eſt im- mediate ingreſſus ad beatitudinē: vt vi- ſum eſt. Ad terzū dicendū q̄ licet xp̄c̄ inceperit p̄dicare publice ⁊ cōiter p̄ incarceratōz iobā- nis: vt d̄ infra eo- ca. tñ an̄ incarcerati- onē dictā docuit et miracula aliq̄ fecit ⁊ diſcipulos babu- it: vt b̄ iob. ij. ⁊. iij. licet nō ita publice predicauerit: ſicut poſt.

y Et ſtatim ſpiritus. **Dic** p̄ter deſcrib̄ reductio pecca- toris in deū p̄ op̄ mediatoz: et primo p̄ ipſi? p̄dicatōne ſcdo p̄ paſſionis redemptōz ca. xiiij. tercio p̄ reſurrectio- nis glorificatōz ca. xvj. Circa primū ponit̄ p̄dicatō xp̄i p̄ viā amoꝝ. ſ. cū p̄dicatōe curado: ⁊ miracū faciendū: ſcdo p̄ viā timor? terroꝝ futuri iudicij incutiendū ca. xiiij. Adhuc circa primū p̄mittit̄ xp̄i p̄dicatō p̄ ſcip̄m tñ: ſc- cūdo cū h̄ p̄ diſcipulos: ſcda p̄ incipit̄ circa mediū terciū ca. i. Et aſcendēs in montē. Adhuc circa primū p̄mittit̄ tur xp̄i p̄dicatō. ſcdo ex h̄ ponit̄ iudeoz emulato ſeq. c. Adhuc circa primū p̄mittit̄ p̄dicatōz debita diſpoſitio: ſcdo p̄dicatōnis executio: bi. Poſtq̄ aut̄ tradit̄ ē iohes. tercio ſeq̄s aliq̄ quereſio: bi. Et p̄teris ſec̄ mare. q̄to quereſioz p̄firmatio: bi. Et ingrediebant̄ capharnaū. Cir- ca primū ſcandū q̄ debita diſpo p̄dicatōz ē mortificatio carnis: vt ſit ſubdita ſp̄i: ſm q̄ paul? dicit. j. cor. ij. Ca- ſtigo corp? meū ⁊ in ſeruitutē redigo ne forte cū alijs pre- dicauerim ipſe repro? efficiar. Et ſolitudo p̄tēplatoz vt ibi bauriat̄ ad poſtea plo p̄ doctrinam effundat: ⁊ lz xp̄c̄ talib? nō indigeret cū in carne? nulla fuerit rebellio: ⁊ ab inſtātū ſue p̄ceptōnis fuerit replet? q̄ ſta vtutib? ⁊ ſcientijs verūtū erat talia prebēs alijs forma ⁊ exemplū: ⁊ iō p̄ p̄- mittit̄ ſolitudo deſerti cū d̄. **y** Et ſtatim ſp̄i. expul- ſi in deſertū. q̄ eſt locus aptus p̄tēplatoz p̄ter ſegrega- tione a tumultu ſeculariū ſp̄is aut̄ a quo d̄ expulſus i de- ſertū intelligit̄ ſp̄s diuin? ⁊ etiā hūanus: q̄ xp̄i volūtas erat oīne p̄formis volūtati diuine. et ſequitur maceratio carnis cū d̄. **3** Et erat in deſerto. xl. dieb?. in quibus ieiunauit. vt b̄ math. iij. a. Et tētabat̄ a ſathana. mo- dus aut̄ ⁊ ordo h̄ tētabatōnis h̄ tacet: ſ. exprimit̄ math. iij. b. Eratq̄ cū beſtīs. nō tñ nocebant ei h̄ mag? applaude- bant. c. Et angeli mini. illi. p̄ hoc oñdebat̄ dñs tēre- ſtriū ⁊ celeſtiū: d. Poſtq̄ aut̄ tradit̄ eſt. **Dic** p̄ter de- ſcrib̄ xp̄i p̄dicatō: ⁊ prio q̄tum ad t̄ps cū d̄. Poſtq̄ tradit̄ eſt iohes ⁊. ſicut cū iohes erat xp̄i p̄curſor: ita p̄dicatō ipſi? erat p̄ua p̄dicatōni xp̄i: ⁊ iō xp̄c̄ nō predica- uit cōiter ⁊ publice anteq̄ incarceraret̄ iohes ſimū ei? p̄- dicatōne. ſcdo q̄tum ad locū cū ſubdit̄. **e** Venit̄ in gali. p̄dicās euangelij ⁊. q̄re aut̄ ibi prio p̄dicauerit loq̄n

do de publica et cōi p̄dicatōne math. et preſſit. iij. ca. circa mediū: ⁊ ibi eſt expoſitū. **f** Impletū eſt tem- pus. ſ. redemptōnis hūmane p̄ p̄bas p̄dicte. **g** Et appropinquit regnū dei. q̄ p̄ xp̄m agna eſt ianua ce- li. **b** Venitemini ⁊ credite euangelio. q̄ ſine penitē- tia p̄teriti ſicti ⁊ ſider xp̄i nō ha- betur vita brā.

res hominum. Et protin? relictis rhetib? ſecuti ſunt eu. **Et** progreſſus inde pu- ſillum vidit iacobum zebe- dei ⁊ iohannē fratrem eius ⁊ ipſos p̄ponētes rhetia in nauī ⁊ ſtatim vocauit illos **Et** relicto patre ſuo zebe- deo in nauī cū mercenarijs ſecuti ſunt eū. **Et** ingredi- unt̄ capharnaū: ⁊ ſtatim ſabbatū igreſſi in ſynagoga docebat eos. **Et** ſtupēbant ſup doctrina e?. **Er**at. n. d. cēs eos q̄ ptātes hñs ⁊ n̄ ſc̄ ſcribe. **Et** erat i ſynagoga eoz hō in ſp̄i imūdo: et ex- clamauit dicēs: **Quid** nob̄

Et p̄teris ſicti ⁊ ſider xp̄i nō ha- betur vita brā. **i** Et p̄teris. **Dic** p̄ter d̄ſcri- b̄ p̄dicatōis chriſti fruct? ſc̄z aliq̄oz conuer- ſio ad ipſuz: vi- deli: et petri an- dree ⁊ iacobi et ioh̄is. p̄ littera vſq̄ ibi.

k Et re. pa. ſuo zebe. cū mer- cena. in nauī. di- cunt̄ aut̄ h̄ mer- cenarij aliq̄ ho- mines q̄ i piſca- tione iuuabant zebedeū p̄ mer- cede. Scienduz aut̄ q̄ iſta voca- tio de qua loquit̄ tur hic marcus fuit illa qua vo- cati ſunt predi-

cti ad diſcipulatum chriſti: vltorius ad p̄ria negocia nō reuerſi. prius em̄ vocati fuerant ſaltem tres illo- rum ad quandā chriſti familiaritatē: poſtea tñ reuerſi ſunt ad p̄ria negocia: de qua loquit̄ iob. j. ca. dicēs q̄ duo diſcipuli iohānis baptiſte audierēs eū di. de chri- ſto. **Eccē** agn? dei? ſecuti ſunt eū. ⁊ ibidem ſubdit̄ q̄ an- dreas erat vn? ex illis duob?: et de altero dicit̄ ut oēs q̄ ſunt iohānes euāgelizta: ⁊ de vocatōne petri ibidem ſubdit̄: iſta tñ vocatio iohānis ⁊ andree fuit inſtr ali- ter verbo iohānis baptiſte: p̄ncipaliter aut̄ xp̄i inſpi- ratione. Si aut̄ querat̄ quōd boies ſecularib? implicari ad ſolū xp̄i verbū relictis oibus ſequēbant̄ eū. **Dicent̄** dū q̄ humanitas xp̄i inſtrumentū erat diuinitat? con- iunctū: ſicut man? eſt inſtrumentū artificis: ⁊ iō ſicut verbum xp̄i inq̄tum vox mouebat̄ aurē: ita inq̄tū in- ſtrumentū diuinitat? mouebant̄ montes. **1** Et gre- diebant̄ capharnaū. **Dic** p̄ter ponit̄ quereſioz con- firmatio p̄ opa miraculoſa. Et deſcribunt̄ hic tria mi- racula. Primū eſt de demoniaco curato: ſcōm eſt de ſo- eru petri ſanata: bi. Et p̄tinus egredientes. terciū au- tem de leproſo mundato: bi et venit ad eū. **Circa** pri- mum dicit̄. **1** Et ingrediebant̄ capharnaū. iſta eſt ciuitate. in principio ſue p̄dicatōnis pluries chriſt? predicauit: ⁊ multa miracula fecit: p̄ter qd̄ luce. x. ex- probabat̄ illi ciuitati: q̄ p̄ hoc nō fuerit ad teum vere p̄uerſi. **m** Et ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſynago- gam docebat eos. ſynagoga eſt lo? vbi quēiebāt̄ legisperiti: ⁊ cōis ppl̄s ad audiendū doctrinā legi. ma- time dieb? ſabbatoz: in h̄ diuinus erat vacādū. et iō tali loco ⁊ tpe docebat̄ xp̄c̄: q̄ erat quēiētia doctrinē n. **Et** ſtupēbant̄ ſup doctrina eius. i. admirabantur: tū q̄ legem ⁊ p̄bas nō didicerat ⁊ tñ clariffime doce- bat: tū q̄ doctrinā ſuā diuini opib? p̄firmabat: vñ ſb- ditur. **o** Erat em̄ docēs eos quaſi ptātem habens ſc̄z faciendū miracula: quod ſtatim offenditur p̄ factuz cum ſubdit̄. **p** Et erat in ſynagoga eoz homo in ſp̄itu imūdo. i. obſeſſus a demone. **q** Et excla- mauit volens de chriſti doctrina q̄ erat aia ⁊ ſal? ⁊ me- dicina. Et quia de ſalute hominum torquet̄ dyabolus

Marci

inuidia motus adeo subdit. **a** Vchisti an tps pdere nos. i. diminueret et auferre pntem nraz nocendi hoibus. **b** Scio q sis sancti dei. i. xpc ad salutem hoim missus. p pbetias eniz de xpo dicitur: q determinauerant tps locu et modu veniedi ipsi xpi: fm q plenius declarauit in qdam questioe de aduentu messie ppletas in eo: et p alias circumstantias sciebant ipm esse xpm in lege pmissu: vñ infra eo. capi. vii. q n sinebat eos loq. qm sciebant eu. sc. xpm fm q expresse dicit Luc. iij. veruñ nesciebant ipz ee deum: nec p tentatione xpi i deserto dyabolus potu it scire de christo vtru esset dei filius p natura habens eandem naturam numero euz p se licet ad huc fine tripliciter eum tentauerit vt dicitu fuit plenius math. iij. Si ei cognouissent demones ipm esse deum: nunq induisset iudeos ad ipm crucifigendum fm q dicit. i. cor. ij. ca. Si cognouissent nunq dnm glie crucifixerent. Aliq aut doctores dicunt q no soluz

no cognouerunt demones ipsum esse deum: vt dictu est: s nec etia cognouerunt certitudinaliter ipsum esse xpm i lege pmissum: s tm hoc cognouerunt quadam coniectura p babilimultu que in hoc loco et aliis locis euangelij pluribz noie scientie exprimit: sed primum dictum magi videf psonu textu et dicitis sanctorum. **c** Obmutescere. ppelebat em xpc demones ad tacendum de ipso: ne veris falsa miseret: et ne videret querere testimoniu ab ipso: maxime qz pbarisei dicebant ipsum in beelzebub principe demonioz enicere demonia: vt bñ math. xij. vbi dicitu pbariseoz pleni excluditur: sicut ibidem exposui. **d** Et discerpens eu spūs immudus. pstrariū videf haberi Luc. iij. vbi dicit de isto demone q exiit ab illo et nihil ei nocuit dicendum q demones ab obsessis corporibz solent exire: no solu cu afflictione corporis: sed etia cum mutilatione alicui mebrum p hoc q lucas dicit q nihil ei nocuit: intelligendu est qm ad mutilationes: qz exiit absq mutilatione mebrum. q aut dicit marcus discerpens eum: intelligendu est qm ad afflictiones: qz licet in exitu no mutilauerit eum tm multu afflxit: et hoc idem bñ Luc. iij. vbi dicit Et cum pceisset illud demoniu in mediu. p qd intelligitur obsessi afflictio: vbi dicit: Exiit ab eo nihil qz ei nocuit. p qd excludit mutilatio. **e** Quena doctrina hec noua. qz preceptu. v. le. addebat nouitatem psilioz: et etia qz nouo mo pfirmabat doctrina suaz. s. p opatione miraculoz: et id subdit. **f** Quia in potestate. i. ipe. et. Et pti. egredi. hic ponit scdm mira-

culum: et diuidit in duas ptes: in principales et incidentales: scdm. vbi. Vespere aut factu. Circa primu dicit. **g** Et prius egredientes de synagoga. s. post xpi predicatione et eius pfirmatione p expulsionem demonis. **h** Tenuerunt in domu symonis. s. ibi acciperent refectorem post laborem.

betes et demonia hntes: et erat omnis ciuitas congregata ad ianuaz. Et curauit multos q verabant varijs languoribz. Et demonia multa eueiebat et n sinebat ea loqui qm eu sciebat. Et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locuz: ibiqz orabat. Et persecutus est eu symon: et q cum illo erant. Et cu inuisset eu dixerunt ei qz omnes querunt te. Et ait illis: Eam in primos vicos et ciuitates: vt ibi predicem. Ad hoc em veni. Et erat pdicans in synagogis eoz et in omni galilea. et temoia eueiciens. Et venit ad eu leprosus tepcans euz: et genu flexo dixit: Si vis potes me mndare. Ihs at misit ei extedit manu sua: et tages eu ait illi: Volo. Mndare. Et cum dixisset: statim discessit ab eo lepra: et mndatus est. Et pmiatus est ei: statiqz

tem post laborem
i Recubebat autem
tem focrus symonis
febricitas: licet
euz virtute nature
febris possit curari:
no tm in ista: xpc autem sanauit
eam hic subito: et ita
perfecte q illa mlier ministrabat
eis ex q ostenditur
ista curato miraculoza
ad discipuloz pfirmationem.

k Vespere autem factu. hic ponitur ps incidentalis. occasione em bui sanationis illi qui habebant infirmos i illa villa adduxerunt eos ad xpm querentes remediū: et hoc est qd dicit.

k Vespere autem factu. dicit autem theophilus expositor q ita tarde adduxerunt eos ad xpm qz illa dies erat dies sabbati: et credebant curaciones esse licitas durate die sabbati: que firmebat in vespere illius dici. Et erat omnis ci. congregata ad ianuaz. i. multi

de ciuitate. et est modus loquedi hyperbolicus sicut supra dictum est. **m** Et curauit multos. i. omnes q fuerunt ibi adducti q erant multi. alii exponunt. Multos. i. plures de adductis quoz fides et deuotio curatores merebat. **n** Et demonia multa eueiebat. eodem mo dupliciter exponitur. i. omnia vel plura. **o** Et non sinebat ea loqui. ex causis predictis. **p** Qm sciebant euz. iam dictum est qualiter hoc sit intelligendu. **q** Et diluculo valde surgens etc. in hoc dans exemplum: vt pdicator et mirabilium diuinoz operatur debeat fugere populu aplausum: veruntamen quia non debet omittere salutem animarum: ideo subditur: Eamus in primos vi. et ci. vt ibi predicem cetera patent. **r** Et venit ad eum leprosus. hic ponitur tertium miraculum de leproso mndato: cui fides exprimitur cum dicitur. **s** Si vis potes me mndare. confitendo enim in christo diuina potentiam meruit curatione: ideo subdit. **t** Iesus aut misit ei exten. manu. et ta. eu. licet em fm determinatoez legis ex tactu leprosi pstraberet immudicia: tm hoc in xpo locu no habuit qd ex tactu lepram curauit. **v** Ait illi volo. hic est punctus et quod subdit. **x** Mndare. imperatiuū est: vt ostendat se p modu imperij lepram curare tanq dñs creature. **y** Et comminatus est ei prohibendo ne banc curationem diulgaret: donec ostendisset se sacerdotibus: et sacrificium in lege pceptum pro sua emundatione obtulisset legalia. n. habuerunt cursuz suu et obligatoez vsqz ad xpi passionem q oblatu e vnuz pfectum sacrificiu euacuationum legalium: et ideo vsqz tñc christi legalia seruauit sicut decla-

Euangelium

ratum fuit math. v. sup illud verbū: Non veni soluere legem s̄ adimplere. et sicut alijs seruanda mandauit: vt h̄ patet. 3 Et egres. ce. predi. 2. diffa. sermonez. s. post factam oblatōez pdictam. 7 Et iam non pos. mani. introire in ciuitate. ppter p̄suram boim sibi occurrentium: ad querendū sanitates 7 videndum miracula.

In capi. primo vbi d̄r in postill. iō non est credibile q̄ calciamentis vteretur.

Additio.

Et calciamentis manifestū est eē de omnibus boim consuetudine: nō solū rudū seu inspectōez s̄ etiā sanctorū. vtz de moysē: Exo. iii. ca. cui in reuerenti-

elecit illum 7 dicit ei: Vide nemini dixeris: s̄ vade ostēde te p̄ncipi sacerdotum: et offer p̄ emūdātē tua: q̄ p̄cepit moyses in testimoniu illis. 7 Et egressus cepit predicare 7 diffamare s̄monez ita vt iaz nō posset manifeste introire in ciuitate: s̄ foris in desertū locis eē 7 pueniebant ad eum vndiq̄.

am terre sancte d̄r p̄ angelū: Solue calciamenta de pedibus tuis. Sicut de ioh̄e legit ioh̄. v. Cū nō est credibile q̄ xpc̄ q̄ nō solitariam duxit vitam: s̄ cum boibus puerfatus est: vt baruth quarto calciamentū vteret. Conuenientissimū eē est vt quis cū eis quibz puerfatur saltez in licitis 7 honestis puerfetur. vñ prima ad Cor. ii. Omnis omnia factus sum. Nec obstat illud qd̄ postill. allegat q̄ xpc̄ imposuit discipulis ad pdicandū missis sine calciamentis incedere. primo qz nō oia q̄ ip̄is discipulis ad pdicandū missis imposuit xpc̄ ipse seruauit. p̄cepit eē eis in ciuitates samaritanorū nō intrauerit: math. x. ca. qd̄ tñ ipse xpc̄ nō seruauit: vt h̄ ioh̄. iiii. ca. sicut math. x. In viā gentium ne abierit. xpc̄ aut̄ abieit in viā gentium: vtz math. x. vbi legit: Egressit in partibz tyri et sidonis. vñ illud qd̄ legitur Actu. i. Cepit iesus facere 7 docere. intelligit de his q̄ simpliciter sunt bona s̄m legem naturālē vel diuinam: seu de his q̄ p̄tinent ad p̄fectionem vite. Alius aut̄ calciamentorū de se nec est bonus nec malus s̄m vtrinqz lege pdictam. vñ s̄m aug. de doctrina xp̄iana: In omnibz non vsus rerum: sed libido vrentis in culpa est. scdo quia illud qd̄ d̄r Luc. x. Nolite portare peram nec calciamenta. a doctozibus intelligit: non vt littera sonat: sed figuratiue: vnde in glo. ibidez: vtrinqz de mortui aialis corio fit. vñ nihil mortale esse esse in illis quos ad pdicandū mittit. hec in glo. que quidē glo. non mystica censenda est: sed potius litteralis. Nam cetera q̄ xpc̄ pbibuit discipulis ad pdicandū missis ad litteram intellecta sunt impeditiua officij pdicatoris in q̄tum aliquam sollicitudinē supflūā secūtrabunt: sicut ē possidere aurū et argentū: s̄ portare sacculū vel peram 7 h̄mōi. s. calciamenta: manifestum est aut̄ qz nō impediūt ad itinerandū: sed potius expediunt. vñ d̄ns q̄ israelitis exierunt b̄ de egypto ad festinationem credū 7 ambulandi portabat in esu agni paschalis precipiebat eos h̄re calciamenta in pedibus: vtz Exo. xii. Quis ratio est: nec nudis pedibz ambulando p̄ offensionē lapidis vel h̄mōi impedirent ab itinere: ex quibz vñ sed qz xpc̄ nō pbibuit pdicatoribus materialr calciamenta: sed intelligendū est. put in glo. allegata hoc eē p̄z infra. vj. ca. manifeste vbi xpc̄ discipulis ad pdicandū missis iubet calciari sandalijs. vñ augus. de p̄sensu euāgelistaz dicit qz marcus dicendo calciari aliqd̄ hoc calciamentū mystice significatōis amouet: 7 iō nullaz pdicandū includit si vno loco calciamenta discipulis pbibeant et in alio eisdem p̄cipiantur: cum s̄m mysticam expositionem vtrunqz sit vtrū. Si quis aut̄ in tātū voluerit p̄terire q̄ nullo modo calciamenta intelligant nisi materialiter: tūc ex dictis apostoli habebit p̄cordare qz pdicatores euāgelij debent habere calciamenta: dicit Ep̄hes. vlti. Sate s̄ luc.

cincti 7c. 7 sequit. Et calciati pedes in preparatione euāgelij pacis: oportet s̄ dicere qz tam in dictis xp̄i probibentis calciamenta discipulis q̄ in dictis apostoli pdicantis pdicatoribz calciari vtrōbzqz intelligant calciamenta nō materialiter: sed spūaliter. tercio nam consuetudo ecclesie vniuersalis maximā h̄z auctoritatez. ipsa eē doctrina catholicorū doctoz ab ecclia auctoritate h̄z. dicit eē aug. in li. de vtilitate credendi: Nō credere euāgelio: nisi ecclia illud tibi traderet. constat aut̄ qz ex consuetudine ecclesie vniuersalis pdicatores diuini verbi materialr vtunt calciamentis: nec ex hoc rep̄chendunt nisi forte illi qui ex regula vel cōstitutione ad hoc restringunt. cetera aut̄ nullo modo tā generaliter 7 irrep̄ensibiliter hoc fecissent si ex p̄cepto xp̄i hoc fuisset interdictū pdicatoribus: vt postilla toz videt sentire. quarto qz ex his verbis iobanis bap̄tiste aug. intellexit ad s̄ram qz xpc̄ calciamenta materialiter portabat: vñ dicit in li. de verbis d̄ni: De his calciamentis quibz calciati sum? p̄fortat me d̄ns iesus qz nisi calciatus fuisset de eo iobannes nō dixisset cui nō sum dignus corrigiam calciamenti soluere: subrepat ergo humana p̄sumptio. d. Ego euāgelij seruo quia nudo pede ambulo. hec ille. Est etiā alia ratio ad p̄positum: vide infra ca. vj. in additōne secunda.

In eodem ca. vbi dicit in postilla dicendū q̄ illa nō sunt in corpore celesti: sed in aere.

Additio.

Alius dicendū est s̄m biero. sup math. dicentē qz nō reparatione elementoz sed spūalibus oculis celi aperti sunt: sicut Ezec. in primo sui voluminis apertos esse p̄memorat: s̄m quā sententiā nec in corpore celesti nec in aere apertio illa fuit facta: s̄ tñ respectu ipsius xp̄i hanc apertōnem spūaliter considerantis qz etiam modus loquendi euāgelistarum testatur: dicit eē Math. iij. Et ecce aperti sunt ei celi. vbi Criso. qz corporaliter aperit omnibus apertum est. similiter 7 Mar. dicit de christo tñ. Vidit apertos celos. quasi ipsa apertio celoz ad visionem christi referatur. s. intellectualem: put xpc̄ bap̄tismo iam sanctificato vidit apertum esse celum hominibz qd̄ tamen artea viderat sciendū. vñ in hac apertōne s̄m 2bo. in. iij. pte. q. xxi. articulo. v. in corpore quōstōnis. 7 r̄a sunt p̄sideranda q̄ p̄tinent ad efficaciam nostri bap̄tismi. s̄mo quedam principalis virtus ex qua bap̄tismū effeciam habet: que quidem est virtus celestis. s. diuina: qd̄ recta significatur per apertōnem celoz. scdo ad efficaciam bap̄tismi operatur fides ecclesie 7 eius qui bap̄tizatur. Bap̄tismus enim est fidei sacramentū: per fidem autem cognoscimus celestia que sensum et humanam rationem excedunt ad quod significandū apertū sunt celi. tercio qz per bap̄tismū aperitur nobis introitus regni celestis: prout in postilla.

In eodē ca. vbi d̄r in postill. Si eē cognouissent de mones ip̄m esse deū nunqz induxissent. Additio.

Quoniam videt ratio quare demones nō induxissent iudeos ad crucifigendū xp̄m etiā si cognouissent ipsum esse deū. Demones eē cum sint in termino damnatōnis quanto ad maiora peccata homines trahere possunt tñ ad illud magis conant: 7 ideo beda in hoc loco loquens de dyabolo sic dicit: Nō igitur ideo iudeis eū crucifigere p̄suasit: qz dei filium non esse putauit. Et quo p̄z qz etiam si filium dei ipsum esse putasset adhuc p̄suasisset vt crucifigeret: dicitū aut̄ apostoli. i. ad Cor. ii. dicent. Si eē cognouissent nunqz d̄m gl̄ie crucifixerunt 7c. nō facit ad p̄positū loquitur enī de hoibus q̄ tanqz viatores quantūcūqz viles sint nondum tñ cōter attingūt ad terminū damnationis.

In primo ca. vbi d̄r: Nō sū digni? Replica solue corrigia calciamenti 7c. postill. h̄ exponens dicit p̄ significari vile obsequiū. q. d. nō sum digni? ei in mimo obsequijs p̄stare: n̄ ei ad s̄ram xpc̄ calciamenta soluēda b̄nt q̄ aplis ne portaret infiditū qz cepit ihs

Marci

facere et docere. Burgenſis hoc dictū egreſſerēs for-
taſſe. ppter poſtillatoz nudipedē calciamentoz vſum
grāpēndit: nō attendēs q̄ ſanc̄ dyoni. ca. xv. ange-
lice hierarchie ſingulari myſterio deſcribit angelos di-
ſcalciatos: vt oſideret ad diuinas illuminatiōes ſuſci-
piendas et cōicandas nudipedes eſſe aptiores. Atten-
dat burg. primū ecclie electū et deputatū rectorē moy-
ſen: nō niſi nudipedē ad diuina p̄templanda accedere
potuiſſe: Ezo. iiij. Et p̄betaz diſertiffimum eſaiāz ad
dei p̄ceptum nudipedē inceſſiſſe. Eſai. xx. Et magiſtri
vniū nudipedem ſediſſe: vtz ex marie penitētia que
pedes eius lauit Lu. viij. Apoſtoloſq; calciatos nō fu-
iſſe. et quīs omnīū illaz rerum ſint rationes myſtice p̄-
doctores et gloſam aſſignate: verum eſt tamē ad ſram
illam p̄tiſſe et moyſi et eſaiā et apoſtoliſ p̄cepta fuiſ-
ſe: ecclieſie catholice vſus eſt in picturis et imaginibus
aliq̄ozum ſanc̄toz depictis cum calcis: imagines tñ
apoſtolorum et chriſti nudipedes apparent que pictu-
re libri laicorum dicunt et rerum geſtarum r̄m̄emo-
ratiue. vnde burg. ſe in aniter fatigat in p̄mendatione
calciamentoz in ſugillationem poſtillatoz: quaſi di-
xerit vel ſenſerit euangelicos p̄dicatores ſub p̄cepto
chriſti aſtrictos ad abiectionem calciatorum: quod taſſi
nō intendit: ſed dicit apoſtoloſ prohibitos: oſtat au-
tem p̄dicatores verbi dei multa licenter facere que
facere aplis nō licebat. oſtat enim apoſtoloſ reliquiſ-
ſe omnia que eorum ſucceſſores nō reliquūt: ſed qui-
dam theſaurizant. conſtat etiam apoſtoloſ vota emi-
ſiſſe: que ſucceſſores eoz nō emiferunt. Conſtat apo-
ſtoloſ in illatis p̄tūmelis fuiſſe gaudentes: ſucceſſoēs
eorum iniurias acriter vin̄dicantes: et ſic de mltis alijs
frustra etiam burgen. ſe fatigat ad p̄ſuadendūz chri-
ſtum inceſſiſſe calciatum: quia vt dicit p̄uenientiſſimū
fuit ſe conformare cum bis cum quibus conuerſabaz
in licitis et honeſtis: allegat ad hoc apoſtolum. j. Cor.
ij. Omnibus omnia factus ſum. et ſicut burg. ſubſu-
mit de calciamentis: ita ego ſubſumo de diuitijs et poſ-
ſeſſionibus que ſunt honeſte et licite: igitur cōueniebat
xp̄m fuiſſe diuitem et p̄prietarium ſicut burgen. ar-
guit cum calciatum: ſed conſequens eſt contra xp̄i pro-
feſſionem: dicit enīz: Culpeſ foueas habent et. filius
autem hominis nō habet vbi caput ſuūz reclinet. ita
ſubſumit de nuptijs et mltis alijs licitis et honeſtis. pa-
tet igitur p̄ncipiū Burgenſis modicum veritatis
habere. Item ſi p̄p̄ter conuerſari eoz hominibus. p̄-
ut allegat burgenſis baruth. tercio chriſtus debuit eſ-
ſe calciatus: igitur fuit calciatus anteq; incarnat. ten-
net conſequentia: quia illa conuerſatō cum hominibz
allegata exponitur ad litteram: de conuerſatione cum
iudeis in deſerto. apoſtoloſ etiam per burgen. allega-
tus per totum capitulum probat oſpoſitum intentio-
nis ſue: quia probat ibi auctoritatibus et rationibus a-
licitis abſtinerendum veris p̄dicatozibus: ſicut accipe-
re ſumptos neceſſarios ab his quibus p̄dicant: vt de
boni. in appologis. Nec valet reſponſum burgenſis ad
argumentum poſtillatoz: quia facit gloſam nouam
illius dicit. Cepit iclus facere et docere. et puto ſuā glo-
ſam fore errozū p̄opinquam: illud ſalict dicitur intel-
ligendum eſſe ſolum de bis que ſimpliciter ſunt bona
ſm̄ legem naturalem et diuinam: quia ſm̄ illam gloſā
chriſtus nō feciſſet nec docuiſſet opera ſupererogato-
nis neq; condeſcenſionis neq; conſilia: que nō ſunt
ſimpliciter bona ad legem naturalem et diuinam per-
tinentia: alſ enim nō poſſent omitti ſine peccato qd
falſum eſt: vt patet math. xij. Melius autem gloſatur
illud dictum quod cepit iclus facere et docere. i. que-
quid ad virtutem et aſtēritatem vite pertinet qd xp̄c
docuit ipſe primo fecit: et quia nudipeditō aſtērita-
tis eſt et apoſtoliſ p̄cepti: ideo ſeq̄t quod eſt argumē-
tum poſtillatoz: ſed huic ratōni Burgen. dat inſtan-
tiam dicens: chriſtus p̄cepti apoſtoliſ. In viāz gen-
tium ne abieritis math. x. et tamē ipſe tranſiit per me-
diam ſamariam et. Dic dico q̄ inſtantia nō valet: qz

non dicit Actu. j. q̄ xp̄c docuit q̄cquid fecit: ſed dicit quicquid
docuit hoc primo fecit et fecit quod nō docuit facienda. p-
ut aug. dicit non enim xp̄c dicit: diſcite a me mortuos ſu-
ſcitare: ſup aquas ſiccas pedibus ambulare non hoc dicit
ſed quid ait: Diſcite a me quia mitis ſum et humilis. poteſt
etiaz dici q̄ cū chri-
ſtus tranſiret per
mediam ſamariāz
ſebat etiam euz co-
apoftoli qui p̄ euz
prohibiti erant ad
p̄dicandum gen-
tibus p̄p̄ter cau-
ſas aſſignatas: i. gl-
auctoritatis allega-
te: et ſic chriſtus et
am ſeruauit q̄ oc-
caſionalis fuit eius
tranſitus p̄ ſamariā
am nō p̄ncipali-
ter incutus ad ibi
p̄dicandum: ideo
math. xv. dicit mi-
ſeri: Non ſuz miſ-
ſus niſi ad oues q̄
perierunt dom̄: iſt-
re canibus.

Et iterum .ij.
Intrauit capharnaūz
poſt dies octo: et auditū eſt
q̄ in domo eſſet et p̄uenerūt
multi: ita vt non caperent
neq; ad ianuam: et loqueba-
tur eis verbum. Et vene-
runt ad eum ferentes para-
lyticum: qui a quatuor por-
tabatur. Et cum non poſ-
ſent offerre euz illi p̄ turba
nudauerūt tectuz vbi erat

et ſequitur: Non eſt bonum ſumere panem filiozū et da-
re canibus.

In eodē ca. vbi dicit Celi aperti ſunt poſtil. exponit de ſi-
gno viſibili ſenſibili vel imaginaria viſioe p̄ſiderato. bur-
gen. aut nō vult aliqd fuiſſe reale ſignū in aere: ſed ſolū xp̄i ſp̄ia-
lem intuitū ſignificare celū apertū: ſed doctores p̄ eū allega-
ti nō loquunt cū p̄ſione reſtrigentes ſe ad ſolam ſp̄ialē
viſionem xp̄i: cui ſignum reſentatiuum in aere aparuit
etiā iohanni baptiſte p̄pter id qd dicit ioh. j. Ipſe bapti-
zans accepit de deo ſignū agnoſcendi baptiſatum. Itaz
ſi p̄ſe de xp̄o intelligeret viſio ſp̄ialis illius apertiois ce-
li mirū videret ad que ſine: cum aia xp̄i viderit oia in ver-
bo qd verbū. ſic igit nō oportuit dici apiri celū vt celū vi-
deat: quia p̄ſerior eſt viſio oim in verbo q̄ in ſp̄ie p̄-
pria. intelligibili: igit vt dicit q̄ iohes viderit imaginaria
vel ſenſuali viſione ſicut ezechiel ſup xp̄m celū apertū: ſi-
cut vidit ſp̄m deſcendere ad p̄hibendum teſtimoniū de
efficacia baptiſmi xp̄i qd aperit ianuā celi. vidit in q̄z
hoc ſicut in ſigno rep̄tante.

In eodem ca. poſtil. p̄ponderat opinionē dicentiu
temones nō ſciuiſſe xp̄m eſſe deum: p̄pter hoc qd dicitur.
j. Cor. ij. Si em̄ cognouiſſent nunq; dñm glorie crucifi-
xiſſent. i. induxiſſent iudeos ad crucifigendum. burg. aut
abicit rōnem dicens q̄ nō videt ratio etiam ſi nouiſſent
cum eſſe deum: quare nō induxiſſent quia conant homi-
nes trahere ad peccata maiora libentius: ſed burg. potu-
it bene vidererōnem multiplicem cur ad crucifigendum
nō induxiſſent. Nam dyabolus ſciuit p̄ morte xp̄i ſumme
perire imperiū et hoīem ſaluari et regnū xp̄i exaltari et. q̄
quia dyabolo p̄iudicant ſcienter ad ſui p̄iudiciū non co-
natur. vnde eſt trahit libenter hoies ad vicia: non tamen
in ſue p̄tatis deſtructionē: et ſic allegatum de apoſtolo eſt
magis ad p̄poſitū q̄ de hominibz malis de quibz burg.
exponit: qz nemo vtens rōne ſibi p̄i nocere cupit.

Capitulum. ij.

Et iterum intrauit in capharnaūm. Poſtq; deſcri-
pta eſt xp̄i p̄dicatio: hic p̄ſequēter deſcribit inſur-
gens ex ea iudeozum emulatio: et hoc in quatuor
caſibz. In paralytici curatōne: in mathei vocatōne: in di-
ſcipuloz xp̄i arguitōne: et in manus aride ſanatione. ſecun-
da pars incipit ibi. Cum p̄teriret vidit leui. tercio ibi. Et
erant diſcipuli iohannis: quarta in p̄ncipio ſeq. ca. Circa
primū p̄mittit emulatiōis occaſio: ſecundo emuloz p̄uerſa
cogitatio: ibi. Erant autē illic quidā de ſcribis: tercio ipoz
p̄utatio: ibi. Quo ſtati cognito ier. Iſte tres p̄tate expo-
ſite ſt mat. ij. i. p̄n. c. h̄ excepto q̄ ibi taect mod̄ offerre i di-
palytici ipi xp̄o q̄ b̄ exp̄m̄ cū d̄. b̄ Et cū nō poſ. euz

Euangelium

off: rre illi p tur. nuda. tectum. s. domus in qua erat christus. Ad cuius intellectum sciendum qd domus in terra illa habent plana tecta: 7 ibi ascendunt homines causa recreatiōis ad habendum aerem 7 pfabulandum adiuicem: quia de tecto vni domus potest defacili transferri ad tectum alterius domus: 7 ppter hoc dicit saluator: Mat. 11. Quid in aure auditis. i. in secreto predicatē sup tecta. id est in publico vbi conueniunt boies. et in quolibet tecto est vna clausura: que aperit qm homines de domo ascendunt sup tectus: 7 clauditur qm descendunt. Illi igit qui portabant istum paralyticum: nō potētes ingredi domum in qua xpc erat. ppter turbā que nō solū erat intra domum sed etiam ad ostiū: p aliam domū contiguam portauerunt illū paralyticū sup tectū domus i qua erat xpc 7 aperientes clausuras tecti predictam.

c Submiserunt paralyticū in lecto ante xpc. cetera exponant sicut exposita sunt math. ix. **d** Et cum pteriret. hic describit emulatio iudeoꝝ ptra xpm in Nabthei vocatiōe. 7 pmo ponit emulorū murmuratiō: scdō eoz confusatiō: ibi hoc audito iesus. Circa primū dicit

e Vidit leui alphei. Mathe. vni ante vocatōez leui vocabat: 7 erat filius alphei. cetera exponantur sicut supra exposita sunt: math. ix. **f** Et erāt discipuli iobannis. hic describit emulatio iudeoꝝ ptra xpm in discipuloꝝ xpi arguitōne volentū rectorū re apparentez defecit: nō erātes discipuloꝝ xpi i magistru 7 ponit duplex casus. scdū ponit: ubi. Et factū est iterū. primū ca-

7 patefaciētes submiserūt grabatum in quo paralyticus iacebat: Cum autē vidisset iesus fidem illoꝝ: ait paralytico: Fili dimittunt tibi pctā tua. Erant autē illic qdaz de scribis sedētes 7 cogitantes in cordibz suis. Quid hic sic loquitur? Blasphemā quis potest dimittere pctā nisi solus deus? Quo statim cognito iesus spū suo: qz sic cogitaret intra se: dicit illi: Quid ista cogitatis in cordibz vris? Quid est facilius dicere paralytico: dimittunt tibi peccata tua: an dicē: surge tolle grabatū tuū 7 ambula? Et autē sciatis: qz fili hois hz pātem in terra dimittēdi peccata ait paralytico: Tibi dico surge: tolle grabatū tuū 7 vade in domū tuā. Et statim surrexit ille: 7 sublato grabato abiit inde corā oibz: ita vt miraret omēs 7 honorificarent eū dicentes: qz nunq sic vidimus. Et egressus ē rursus ad mare: oisqz turba veniebat ad eum: 7 docebat eos: Et cum pteriret vidit leui alphei sedentē ad teloneū: 7 ait illi: Sequere me. Et surgens secut⁹ est eū. Et factū ē cū occūberet in domo illi: multi publicani et pctōres simul discūbebant eū iesu et discipulis eius. Erāt em mlti q seqbant eū. Et scribe 7 pharisei vidētes: qz māduca ret cū publicis 7 peccatoꝝ: dicebant discipulis eius. Quare cum publicis 7 peccatoꝝ manducat 7 bibit magister vester?

sus est de hoc q arguebant discipulos xpi: eo q non ieiunabant sicut discipuli iobannis 7 pharisei: sed christus eos pfutat discipulos suos rōnabiliter excusando 7 expositio hie p3 ex bis: que dicta t math. ix. ca. p3 rum. ante mediu caplin. **g** Et factū est iterū. hic

Hoc audito iesus ait illis: Non necesse hnt sani medicos: sed q male hnt. Non em veni vocare iustos s peccatores. Et erāt discipuli iobannis 7 pharisei ieiunantes 7 veniunt et dicunt illi: Quare discipuli iobannis 7 phariseoꝝ ieiunant: tui autē discipuli non ieiunant? Et ait illis iesus. Nunquid potest filius nuptiarū qdū spōsus cū ill est ieiunare? Quāto rpe hnt secū sponsum nō potest ieiunare. Veniet autē dies cū auferet ab eis sponsum: 7 tūc ieiunabūt in illis dieb. Nemo assumentum pāni rudis assuit vestimento veteri. Alioquin aufert supplementū nouū a veteri 7 maior scissura fit. Et nemo mittit vinum nouū in vtres veteres: alioqn dirūpet vinū vtres: 7 vinū effūdetur: 7 vtres pibūt. S; vinum nouū in vtres nouos mitti d3. Et factū est iterū cū sabbatis ambularet per sata 7 discipuli ei ceperunt p̄gredi 7 vellē spicas. Pharisei at dicebāt ei: Ecce qd faciūt discipuli tui sabbati: qd nō lz. Et ait illi: Nunq le gisti qd fecerit dō qm necessitatem habuit 7 esurijt ipse: 7 q cū eo erāt: quō introiit in domū dei sub abiatbar pncipe sacerdotū: 7 p̄es ppositōnis māducauit q̄s n licebat ederenisi sol sacerdotibz 7 dedit eis q cum eo erāt? Et dicebat eis. Sabbatū p̄ hoies factū ē nō hō ppter sabbm. Itaqz dñs ē fili hois et sabbati. **h** Introiit itez iij.

casus qz arguebāt xpi discipulos eo q euellēbant spicas 7 comedebant i die sabbati: sed xpc pfutat eos excusando p scripturas ve. testamē. 7 patz expositio huius ex dictis math. xij. cap. in principio: Excepto qd bic ad dicitur. **b**

Sub abiatbar pncipe sacer. et videt hoc falsus quia pncps sacerdotum tunc erat achimelech vt bi. j. r. c. xxiij. Dicendū q abiatbar erat filius Achimelech: et tūc agebat sacerdotiū sub patre verū tamen magis hic exprimitur abiatbar q̄ pater eius achimelech: qz interfecto Achimelech a saule. abiatbar filius ei⁹ fugit ad dauid: vt ibid. m dicit: 7 fuit focus itineris et laboris ipsius: 7 p consensu maioris nominis et auctoritatis q̄ fuerat pater eius: ppter quod hic exprimitur taciō patre.

Capitū. iij.

h Introiit itez iij. hic ponitur quare casus de sanatiōe babetis manum aridam. Tbi pmo ponit

Barci

Iudeos infidiatos: sed eorum pfutatio ibi: Et ait boni. tercio eorum obstinatio ibi. Creantes aut. Expositio prima rñ duar pñ p3 ex dicit math. xij. vbi casus iste pleni? pñt. h excepto qd subdit h. b. hiez sab. bñfa. au. male. Circa qd sciendū q aliq se act? boni in genē ent? q tñ ex se nō habent bonitatem in genē mo? si cur edificare domū vel bñdō: et talia nō erāt licita in die sabbati. Alij autē se act? boni in genē moris fin se: sicut se opa virtutū: et talia licita sūt in die sabbati: qd bus erat sanatio man? aride: qz erat op? pietatis et cū h erat ad gliaz dei manifestanda in q? tuz fiebat miraculose: et ideo de talibus nulli d3 esse dubiū quin possint fieri in die sabbati: nō solū licite: s etia laudabiliter: et h est qd dicit.

b Licet sabbatis bñfacere zc. q. d. certū est oibus q sic. **c** **A**liam saluā facere zc. i. boiem curare. et accipit biciaia p ipso boie: qz ē pñcipalior ps boie: et p talē modū loquidi dñsero. j. Omnes autē q egressi sunt de fenore iacob zc. **d** **A**t illi tacebant nō potentes dñcere verbis ei? nec tñ volentes pñteri veritate. **e** **E**t circūspiciens eos cū ira. propter eorum cecitate et malicia. **A**d maiore intellectū bu? dicit querit vtrū ira fuerit in xpo. Arguit primo q nō qz nō est nisi duplex ira fin doctores catholicos. s. ira p viciū z ira p zelū: s neutra fuit in xpo: qz s. pbatio in nois. qz greg. dicit. v. moralium: q ira p vicium excecatur oculū mentis: ira p zelū ipm turbat. sed ocul? ment? in xpo nō fuit excecatur nec turbatur. **g** **I**tes ira opponit manifestudini vt hñ. iij. ethi. sed xpc fuit maxie manifestus. s. ira in ipso nō habuit locū. **C**ontrariū dicitur in littera: **C**ircūspiciens eos cū ira zc. **D**icendū qz ira est appetit? vindicte. ppter illatam iniuriā sibi vel alteri: vt hñ. ij. rhetorice: talis autē vindicta pōt appeti ppter ordinē rōnis: et sic est viciosa et vocat? ira p viciū z q dñ iacobi. j. **I**ra vñ iusticiam dei nō operat. **A**lio mō pōt appeti fm ordinē recte rōnis: et hoc est laudabile fm q dñ ps. lviij. **L**etabit iustus cū viderit vindictā. zc. **I**llud em laudabiliter appetit de quo qd iuste letat et talis est ira p zelū. fm q dicit aug. sup iohem. ij. ca. **Z**elo dom? dei comedit? q oia pueria q videt emendare cupit: est emendare nō pōt tolerat et gemit. et talis ira fuit in xpo: vñ iob. ij. illud ps. lviij. **Z**elus domus tue comedit me. **I**ntroducat tanq? dicit de xpo. **A**d pñm dicendū qz ira p zelum in nobis aliquid bñ turbat oculum mentis: qz potentie anime sic se habent q vna intensa in actu suo alia remittit: et tō motus ire q est in irascibili pte qvis sit moderatus ratio: impedit intellectum a ptemplatione veritatis: et sic dñ turbare oculū mentis talis tñ turbatio nō est peccatū: verūta men in xpo nō habuit locū qz virtute diuina quelibet potentia pmittebat agere illud qd erat sibi pñm: ita q vna nō impediēbat aliam in actu suo: et ideo licet

gaudū fructū in anima xpi nō impediēbat dolorem passionis in parte inferiori: sic eōuerso motus ire in parte inferiori in nullo impediēbat actū mentis sue rōnis. **A**d scdm dicendū qz ira q est pter rōnem opponit manifestudini: nō aut illa q est moderata rōne: qz de rōne manifestudinis est qd facit at talem moderatiōnem. **f** **E**tenim autē pbarisci. **H**ic describit iudeorum obstinatio: qz nec verbis xpi: nec factis resisterunt a malo suo: s magis obstinati sunt in cōpientes machinā in mortem xpi. **r** **e** et multa turba a galilea et iudea secuta est euz et ab hierosolymis et ab idumea et trans iordanem et qui circa tyrum et sidonem: multitudo magna audietes que faciebat venerūt ad eū. **E**t dixit iesus discipulis suis: vt in nauicula sibi deseruiret pp turbā ne pmerent eum. **M**ultos ei sanabat: ita vt irruerent in eū vt illū tangerent quot quot autē hēbant plagas. **E**t spūs imūdi cū illū videbāt pcedebāt ei: et clamabāt dicētes: **M**u es fili? dei? **E**t vehementer cōmīabāt eis ne manifestaret illū. **E**t ascendens in mōrē vocauit ad se quos voluit

dicentes de herode ascolonita: qz erat messias: moti ex falso intellectu illi? qd dicit Gen. xliij. **N**on auferet sceptrū de iuda. vbi dñ q ablatio regni a tribu iude erat signū aduentus messie. **I**ste autem herodes obtinuit regnum illud cum tñ esset alienigena: quia pater eius fuit idumeus fm q dicit iosephus et alij hystorographi. et quia messiaz promissus illi intelligebant regnare temporaliter: nec videbant alium regnare tunc in iudea nisi herodem: idō dixerunt eum esse messiam: cum tamen prophetia iacob p̄dicta esset fm veritatem intelligenda de christo: qui natus fuit tempore dicit herodis: vt habetur Mathei. ij. **I**sti igitur habebant occasionem persequendi christum: eo q ipsum esse christum sicut erat fm veritatem erat contrarium secte sue. **A**lij autē dicunt q isti herodiani erāt milites herodis antipe qui fuit filius predicti herodis: et tō minabatur in galilea non sicut rex: sed vt tetrarcha: vt habetur Lu. ij. **E**t iste incarcerauit iohannē: ex quo hēbant aliquam occasionem persequendi christum que predicauerat iohannes: et ex his patet malicia pbariseorum que cum peruersis hominibus tractabant consillium ad pdēdum christum. **h** **J**esus autem cum discipulis suis secessit. hoc expositum est mathei. xij. **i** **E**t dixit iesus discipulis suis vt nauicula sibi deseruiret zc. ostendens in se infirmitatem carnis. **k** **Q**uotquot autem ba. plagas idest infirmitates varias. **l** **E**t spiritus immūdos zc. et in hoc ostendebat virtutē sue veritatē: vtrūq? est necesse est pñteri fuisse in xpo. s. infirmitatē carnis et potentia veritatis: et ideo vtrūq? manifestabat christus in opibus suis in **L**u es filius di. coniecturaliter loquebant. **n** **E**t vehementer pminabatur eis. cuius causa assignata ē supra in primo capitulo. **o** **E**t ascendens in montem. **P**ostq? descripta est xpi predicatio per seipsum tñ: h cōscant describit ei? predicatio etiam p aplos. et primo describitur p̄tatis collatio: scdo dicit collatiōis executio. **vj. ca. ibi.** **E**t vocauit duodecim. **C**irca primū p̄tatis confortur: scdo dubiū remouetur. **i** **E**t veniunt ad domū. **C**irca primū describitur electio apostolorum et numerus: et

g Cum herodia? nis hoc exponitur dupliciter: quia dicitur aliq? q isti herodiani fuerūt qdam iudei singeres qdam sectas nouas

Euangelium

nomina eorū 7 ptas eis collata: 7 p̄ sententiā ex bis q̄ dic-
ta sunt math. 7. hoc excepto. a. Hoanerges qd̄ est fi-
lij tonitruī. sic enī vocati sunt a xp̄o: qz in transfiguratione
xp̄i audierūt verbū dei p̄ris dicentis de xp̄o: Dic est filius
meus dilectus. 7c. qd̄ quidē verbū vocat tonitruū fm̄ illuz
modū loquēdi iob

xxv. cap. Cum vir
parua fillā sermo-
nis eiusdem audie-
rimus: tonitruum
magnitudinis illi
quis poterit intue-
ri. b. Et veniūt
ad tomū. Dic con-
sequenter remoue-
tur dubiū: ex b. enī
q̄ p̄tulera p̄tates
p̄dicandi apl̄is pos-
set aliquis credere
q̄ in persona p̄ria
vellet a p̄dicatione
cessare: qd̄ remoue-
tur p̄ hoc q̄ seruen-
tius p̄dicavit q̄ p̄
7̄ iste seruo: p̄mo
ōndit̄ in generali:
scd̄ in sp̄ali in fe-
quēti capi. Ad huc
circa primū dictus
seruo: p̄mo ostē-
ditur: scd̄ irratio-
nabilis locutio ex
hoc insurgens re-
pellitur ibi. Et qz
audissent sui. Cir-
ca p̄mum dicat̄.
c. Et veniūt iterū
turba. ad audiēdū
verbū dei ab ip̄o et
ipse ita feruēt in-
tendebat p̄dicatio-
ni q̄ ip̄er discipu-
li ei: nō bebāt tps̄
manducandi.

d. Et cū audisset.
Dic irratio nabilis
locutio insurgens ex
p̄dicto seruo: re-
pellit̄: 7 bin tribus
casib: scd̄s ponit̄
ibi: Et scribet̄ tercia
ibi. Et veniūt mas-
cius. Circa primū
sciendū q̄ illi qui
erant de cognatioe
sua ex p̄e mis: vi-
dentes insolitū ser-
uorem in eo: qz si-
cut dcm̄ est ip̄e ser-
uorem predicandi
omittebat horam
comedendi: vide-
bat etiam in vultu
ei insolitā darita-
tem ex virtute di-
uitatis pcedentē. Itē audiebāt enī loquēte de diuinis ar-
dua 7 insolita: 7 p̄ q̄ns eis nō intelligibilia: iō credebāt enī
loq̄ sicut arcepticiū vel furiosum: ad voluerūt enī tenere et
ligare ne sibi vel alijs posset nocere: 7 isti mouebāt pieta-
te. Circa casum scd̄m q̄ ponit̄ cum d̄r: e. Et scribe. cō-
siderandū q̄ isti moti p̄tra xp̄m inuidia et malignitate:
dicebant ip̄m xp̄m h̄re quendā demonem priuatū alijs

ipse 7 venerūt ad eū. Et fec-
t vt essent duodecī cū illo: 7
vt mittēt eos p̄dicare 7 ce-
dit illis p̄ratem curandi in
firmities 7 eijciēdi demo-
nia. Et ip̄osuit symōnom̄
petrus. Et iacobū zebedei
7 iohem fratrem iacobi 7 im-
posuit eis noia hoanerges
qd̄ est filij tonitruī: Et an-
dreas 7 philippū 7 bartho-
lomeū: 7 matheū: 7 thomā:
7 iacobū alphei 7 thadeūm
7 symonē chananeū 7 iudā
scharioth q̄ tradidit illū.
Et veniunt ad tomū: Et
uenit iterum turba: ita vt
posset neqz panē manduca-
re. Et cū audissent sui: erie-
runt tenere eū: Dicebat enī
qm̄ in furore versus est. Et
scribe qui ab hierosolymis
descenderant dicebant: qm̄
beelzebub h̄z: 7 qz in princi-
pe demonioz eijcit demoia
Et puocatis eis: in para-
bolis dicebat illis: Quō p̄t
sathanas sathanā eijcere?
Et si regnum in se diuidat̄
nō pōt regnum illud stare.
Et si tom̄ sup̄ semetipsam
dispartiat̄: nō pōt tom̄ illa
stare. Et si sathanas plur-
rererit in semetipsam disp-
titus ē 7 nō poterit stare h̄
finē h̄z. Nemo pōt vasa for-
tis ingressus ī tomū dirige-
nisi p̄r forte alliget: et tūc
tomū ei diripiet. Amen di-
co vobis: qm̄ oia diuitten-
tur filijs hom̄ p̄ctā 7 blas-
phemie q̄b̄ blasphemaue-
rūt. Qui autē blasphema-

demonijs superiorē: p̄ cui⁹ virtutē expellebat demo-
nes inferiores a corpore: obsessis ab eis: 7 iō xp̄c̄ illo-
rū 7 istoz irratio nabilia vba repellit: cum d̄r. f. Et
puocat̄ illis 7c. qz rōnabiliter loquēdo ostēdit se nō esse
furiosum: vera 7 sc̄tā docendo: ostēdit se nō h̄re demonē

uerit in sp̄m̄ sc̄tū non hēbit
remissionē in eternū: s̄ reus
erit eterni delicti: qm̄ dice-
bant sp̄m̄ immūdū h̄z. Et
veniūt mater ei⁹ 7 fratres 7
foris stantes miserūt ad eū
vocātes eū. Et sedebat cir-
ca eū turba: 7 dicūt ei: Ecce
m̄ tua et fr̄s tui foris q̄-
runt te. Et rōdens eis ait.
Que ē m̄ mea et fr̄s mei?
Et circūspiciēs eos q̄ in cir-
citu ei⁹ sedebant ait: Ecce
m̄ mea 7 fr̄s mei. Qui enī
fecerit voluntatē dei: h̄ fra-
ter me⁹ 7 soror mea 7 m̄ est.

¶ Ite⁹ cepit .iiij.
¶ Vocare ad mare 7 p̄gre-
gata est ad eū turba multa
ita vt in nauim ascēdēs se-
teret in mari: 7 om̄is turba
circa mare sup̄ terrā erat et
dicebat eos in pabolis mul-
ta et dicebat illi in doctrina
sua. Audite: Ecce erit̄ se-
minās ad seminādū. Et dū
seminat: aliud cecidit circa
vias 7 venerūt volucres ce-
li 7 comederunt illud. Ali-
ud vō cecidit super petro-
sa ubi non habuit terram
multam: 7 statim exortū est
quoniā non habet altitudi-
nem terre: 7 quādo exortus
est sol estuauit: 7 eo q̄ nō ha-
bebat radicem exaruit. Et
aliud cecidit in spinas: 7 a-
scēderūt sp̄ie 7 suffocauerūt
illud: 7 fructū nō dedit. Et
aliud cecidit in terrā bonā
7 dabat fructū ascendentē
7 crescētē: 7 afferebat vnuz
tricesimum 7 vnum sexage-

Capitulum. lliij.

¶ Ite⁹
cepit. hic
sequen-
ter ostēdit seruo
p̄dicandi in spe-
ciali: 7 p̄mo de
scribit seruo p̄-
dicatiois: scd̄o
de hoc insur-
gens liuo: cinu-
latōnis in prin-
cipio. vs. ca. Cir-
ca primū euan-
gelista p̄mo de
scribit p̄dicatio-
nis typum: scd̄o
de p̄dicatiois
fructū: ibi. Et d̄r
cebat sic ē rgnū
dei: tercio p̄firmās miraculū: ibi. Et ait in illa die. Cir-
ca primū p̄mo describit p̄dicatiois xp̄i tps̄ 7 modus
scd̄o p̄dicatiois parabola siue typus: ibi. Ecce erit̄ se-
minās: tercio bu⁹ p̄abole aperit̄ intellectū: ibi. Et cum
esset singulari. Et ista ps̄ diuidit̄ in duas: qz p̄rio ape-
riunt̄ intellectū p̄abole apl̄is specialiter: scd̄o predi-
catur aperit̄ dū per apostolos om̄ib⁹ generaliter: ibi.

¶ Nunquid venit lucerna: tres prime ptes exposite sunt in math. xij. paucl' excepti. b Et cu esset sing. i. extra p'sura turbaz: tuc exposit pabolaz aplis. c Mū quid venit lucerna. ¶ Dic ondit' doctrina euāgelica per aplos publicanda: qd factus est post ascensionē xpi ad celos: tuc em di sperti sunt p oz bem vt in omnes terrā exiret son' p'dicationis eorum: et etiam an passionē christi missi sunt ad p'dicandū: non tamē ita diffuse: et hoc est qd dicit. ¶ Nunquid venit lucerna. i. doctrina euāgelica fm illud ps. Lucerna pedib' meis verbū tuum etc.

d Et sub modio ponatur etc. i. occulte in latibris doceatur sicut doctrine speculatio hereticorum et hominum malorum: quasi dicebat non. ¶ Nonne ut super candela. p. hoc est in palat' et publice doceatur. q. d. sic. ¶ Non est ei absconditum etc. qz illa q' xpc docuit aplos secreta. voluit p aplos predicari publice et manifeste fm q' dicit in math. x. Qd in aure auditis predicare sita per te. ¶ Siquis habet aures audire di. i. desiderium intelligendi doctrinam xpi.

b Audiat. qsi dicit talis nō potest p'ficere non solū sibi intelligendo: sed etiaz alijs ipsos docendo: ideo subdit. i In qua mensura mensurabitur. etc. qd exponit sic Beda: Si solert oia q' valetis bona facere ac primis intinmare studetis ad erit diuina pietas q' vobis in p'nti sensum altiora capiendi p'feret et in futuro retributōnem eternā adiciet: et iō s'bat. Et adiciet vobis. k Qui ei d'bz dabit illi. qz habens fidem et grām ex vsu talis gratie meretur q' iterum sibi det gratia ad augmentū precedentis. l Et qui nō h'z. s. fidē et grām quales erāt scribe et pharisai. m Etia qd h'z aufert ab eo. qz notitia legis quā hēbant ablata fuit ab eis in q'ntum non valuit eis ad salutē sed mag' fuit eis in augmentū sue damnationis fm dicitū saluatoris Lu. xij. cap. Scruius quis sciuit

simū: et vnu centesimū. Et dicebat: Qui h'z aures audire d'edi audiat. Et cū eēt singularis interrogauerit euz hi q' euz eo erāt. xij. pabolam: et dicebat eis. Vobis datū ē scire mysteriū regni dei illis autē q' foris sūt: in pabolis oia fiunt: vt videntes videant et nō videāt: et audientes audiāt et nō intelligāt: nequē cōuertant et dimittant eis pctā. Et ait illi: nescitis parabolā hāc: Et quōd pabolā omīs cognoscetis? Qui semiat: verbū seminat. Hi autē sūt q' circa viā vbi seminat verbum: et euz audierit p'sestim venit sathanas et aufert verbum qd seminatū est in cordib' eoz. Et hi sūt q' militē q' sup petrosā seminantur: qui cum audierint verbum: statim cū gaudio accipiunt illud et nō hnt radices in se. Et tales sunt: rein de orta tribulatōne et p'secutione ppter verbum p'sestim scandalizant. Et alij sūt q' in spinis seminant. Hi sūt q' vbi audiūt et erumne s'cl'i et receptio diuitiaz et circa reliqua occupat' introeuntes suffocāt vbi et sū fructu efficiūt. Et hi sūt q' s' trāz bonā semiatū sūt: q' audiūt vbi et suscipiūt et fructificāt vnu tricesimū. vnu sexage-

voluntate dñi sui et fecit vapulabit mult'. n Et dicebat sic ē regnū dei. ¶ Dic pnter describit xpi predicationis fructus. primo in vno boie: scdo in cōitate ecclie. Et dicebat cui assimilabitur? Circa primū sciendū q' p semē intelligit predicatione: sicut p'z in pabola pcedenti: ex semine aut isto recepto in aliquo boie sic t'lis p'cessus: qz primo dicit timor diuini iudicij: et significat p' herbam q' est qd imperfectus cum dicit: Fructificat primū herbā et qz ex timore cessat dō a malis: et ut capit se exercere in bonis: scdo cōcipit spes diuinoz beneficiorū: q' signatur p' spica: in qua iam est spes granij futuri: cum dicitur Deinde spicaz. t'cio ex hoc datur caritativus amor q' habet opus perfectus et ideo significatur p' pleni frumentū: cum dicitur. Deinde pleni frumentū: quia vt dicitur ad iō. xij. ca. Plentudo legū est dilectio: et tunc est homo dispositus vt de statu gratie transeat ad gloriā ideo subditur. p Et cum ex se pdu. fru. statim mittit fructum. s. ipse dominus abscondendo iustos de presenti vita vt transferat ad gloriā: subditur. q Om̄ adest messis. id est collectio iustoz in patria.

simū: et vnu centesimū. Et dicebat illis: Nunquid venit lucerna vt sub modio pōatur aut sub lecto? Nonne vt sup cādelabz ponatur? Non est ei aliqd absconditum qd nō manifestet: nec factum est occultum qd non veniat i palā. Si q's h'z aures audire d'edi audiat. Et dicebat illi: Videte qd audiat. In q' mēsurā mēsi fuerit: et vobis. Qui ei h'z dabit illi: et q' nō h'z et qd h'z aufertur ab eo. Et dicebat sic ē regnū dei quē admodū si hō iaciat semētē i trā et dōmiat et eurgat nocte et die et semē germinet et increseat: dū nescit ille. ¶ Etro em terra fructificat p'mū herbā: et inde spicā. Deinde pleni frumentū i spica. Et euz ex se pducit fructus statim mittit falces qm̄ adest messis. Et dicebat: Cui assimilabitur regnū dei: aut cui pabole cōparabitur illud? Sic granū synapis qd cū semiatū fuerit in trā min' ē oib' semib' q' s' i trā: et cū natū fuerit ascendit et fit maior oib' olerib': et facit ramos magnos: ita vt possint sub vmbra ei' aues celi habitare. Et talibus multis pabolis loq'bat' eis verbū put poterāt audire

¶ Et dicebat cui assimilabitur? Dic p'sequenter describitur fructus p'dicationis xpi q'ntus ad p'munitates ecclie que de paruo

Et dicebat cui assimilabitur? Dic p'sequenter describitur fructus p'dicationis xpi q'ntus ad p'munitates ecclie que de paruo

statu creuit ad magnum sicut synapis granum: et patz sententia ex dicitis Math. xij. ca. excepto quod hic subditur. Et talibus multis parabolis loque. ver. prout po. au. quod exponit theophilus dicens: Om̄ turbe erāt indocte a cōfuctis nominib' instruit eas p' similitudinē rerum sensibilib' que erant eis cognite. S' hoc videt' p'radicere ei qd supra dixit xpc aplis codē. ca. Vobis datum est nosse mysterium regni dei. illis autem qui foris sunt in pabolis vt videntes videant et non videant. et math. xij. In parabolis loquit' eis quia videntes non vident etc. Dicendū q' sacra scriptura hoc habet proprium: quod sub vna littera habet plures sensus: quozum aliqui sunt patentiores et alij magis latentes: et ideo in parabolis xpi turbe

Euangelium

capiebant sensum magis patentem non autem latentem: sed de tali intellectu docebat ipse apostolus ad preteritum: ideo subditur. **R**egionum autem discipulis suis disse. oia. de turbis autem predictum est ut videntes videant et non videant. i. capiat sensus magis patentem non autem latentem. **Y** Erat illis in illa die. **H**ic dicitur describitur miracula doctrinae christi confirmatio et primo describitur miraculum factum in mari: secundo in terra in principio sequentis ca. sententia prime partis per bis que dicta sunt mathei. viii.

Capitulum. v.

Et venerunt trans fretum. **H**ic dicitur describitur christi miracula facta in terra ad doctrinae sue confirmationem: et primo describitur demoniaci curatio: secundo filie archisynagogi resuscitatio: ibi. **E**t cum ascendisset iesus in navim: primo describitur curatio demoniaci: secundo devotio ipsius curati: ibi. **L**ucus ascendere: **E**xpositio prime partis per bis ex dictis mathei. viii. pauca excepta que discuntur. **B** **O**c curat ei de mo. homo in spiritu immundo. i. obsessus a demone: mathei. viii. or quod erat duo. **A**d quod dicendum quod veritatez duo erant demoniaci: ut dicit mathei. s. vii. erat senior altero in quo erat legio demonum ut dicit infra: et iste solus notat hic a marco: et alii taceat: quod non erat ita famosus in malo. **C** **E**t sic die ac nocte in monumento. i. gentili-um damnatorum super quorum aias demones iam habebant preterea: et ideo habitabat ibi corpora eorum erant sepulta tanquam habituri preterea super ea per finale iudicium.

D **E**t interrogabat eum: quod tibi nomen est. interrogavit autem ipse non quod ignoraret: sed ut multitudo demonum in illo homine habitantium ex professione eorum appareret: unde subdit. **E** **L**egio mihi nomen est. quia multi sumus. **L**egio autem pro-

pre dicitur numerus determinatus armatorum in exercitu: et continet sex milia sexcentos sexaginta sex. et inde dicitur legio in demonibus qui militant contra eos. **F** **E**t deprecabatur eum. i. legio demonum. **G** **M**ese expelleret extra regionem. i. extra hominum habitatores

unde 2 luc. viii. dicit in abyssi. locus enim inferni dicitur demonibus: permittitur tamen inter homines habitare usque ad iudicium: ut gloriosius sit electorum victoria in demonum tentantium superatione. **B** **L**ucus ascenderet. **H**ic describitur curatio devotio: quod gratias de beneficio sibi collato voluit seque christum. **I** **N**on admisit cum. i. non recepit cum ad apostolatam vel discipulatum propter horrorem preteritis passionibus. **I**tem ne ascriberetur demoni quod iste faceret si esset discipulus christi. **E**x hoc loco accipitur quod demoniaci furiosi post curationem non permouentur in ecclesia dei. **K** **E**t abiit et cepit predicare in decapoli. nomen est regionis: et dicitur a decem quod est: decem et polis quod est civitas.

sine parabola autem non loquebatur eis. **S**ecundum autem discipulis suis differebat oia. **E**t ait illis in illa die cum sero esset factum: **T**ranseamus. **E**t dimittentes turbas assumunt eum ita ut erat in nauis: et alie naues erant cum illo. **E**t facta est procella magna venti et fluctus mittebat in nauim: ita ut impleret nauis. **E**t erat ipse in puppi super cervicali tormiens et excitant eum: et dicunt illi. **A**ggr: non ad te pertinet: quod perim? et exurgens imminatus est vento: et dixit mari. **L**ace obmutescere. **E**t cessavit ventus: et facta est tranquillitas magna. **E**t ait illi: **Q**uid timidi estis? **N**ecdum habetis fidem? **E**t timuerunt timore magno et dicebant ad alium. **Q**uam putas est iste: quod ventus et mare

Obediunt ei. **V.** **E**t venit trans fretum mari in regionem gerasenorum. **E**t exiit ei de nauis statim occurrit ei monumentum: homo in spiritu immundo: quod domicilium habebat in monumento. **E**t neque cathenis iam quisque poterat eum ligare: quoniam sepe pedibus et cathenis victus dirupisset cathenas et pedes comminisset. et nemo poterat eum domare. **E**t semper die ac nocte in monumento: et in monumento erat clamans et pedes se lapidibus. **V**idens autem iesus a longe curavit et adoravit eum et clamans voce magna dixit: quid mihi et tibi iesu fili dei altissimi? **A**diuro te per teum neme torqueas. **D**icebat enim illi: **E**xi spiritus immunde

ab homine isto. **E**t interrogabat eum: **Q**uod tibi nomen est? **E**t dicit ei. **L**egio mihi nomen est: quia multi sumus. **E**t deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem. **E**rat autem ibi circa motum grex porcorum magnus pasces in agris. **E**t deprecabatur eum spiritus: dicentes. **M**itte nos in porcos: ut in eos introeamus. **E**t concessit eis statim iesus. **E**t exiit spiritus immundus introierunt in porcos: et magno impetu grex precipitatus est in mari ad duo milia: et suffocati sunt in mari. **Q**ui autem pascebant eos fugerunt et nunciaverunt in civitatem et in agros. **E**t egressi sunt videre quid esset factum: et venerunt ad iesum: et vident illum quod a demonio vexabatur sedentem vestitum et sane mentis et timuerunt. **E**t narrauerunt illi quod viderant qualiter factum esset ei qui demonium habuerat et de porcis. **E**t rogare ceperunt eum: ut descenderet in finibus eorum. **L**ucus ascendere nauim: cepit illum deprecari qui a demonio vexatus fuerat ut esset cum illo: et non admisit eum: sed ait illi: **G**ade in domum tuam ad tuos et annuncia illis quantum tibi dominus fecerit: et miseratus sit tui. **E**t abiit et cepit predicare in decapoli: quanta sibi fecisset iesus: et omnes mirabantur. **E**t cum transisset iesus in nauim rursus trans fretum conuenit turba multa ad eum et erat circa mare. **E**t venit quidam de archisynagogis

I **E**t cum ascendisset iesus in nauim. **H**ic dicitur describitur resuscitatio filie archisynagogi et primo describitur

facti inchoatio. secundo interponitur mulier sanguisue curatio: ibi. **E**t mulier que erat in pluuio sanguinis. tercio describitur predicti facti confirmatio: ibi. **A**dbuc co loquente sententia ista: triu per bis que dicta sunt mathei

et exceptis alijs q̄ exponēt. q̄m ad primā ptē dī bic.
 a. Depre. eū ml. di. qm̄ si. mea in extre. est. Matti. ar.
 dī q̄ archisynago? dicit xpo: filia mea modo defuncta
 est. Ad qd̄ dicendū q̄ euangeliste repetēdo dicta alie?
 v̄t aliq̄z aliq̄n̄ repetit eadē verba: al. qm̄ v̄o sententias
 p̄ alia v̄ba. filia
 aut archisynago
 gū laborabat i ex
 tremis: v̄m q̄ dī
 cū bic marc? v̄
 rūtām erat ita p̄
 pinq̄ mortū q̄ re
 putabat mox
 tua: v̄n̄ etiā v̄m
 cōem modū lo
 quēdi de aliquo
 q̄ sic ē mortū. p̄
 qu? dī q̄ mortu
 us ē: qz qd̄ modi
 cū distat: qm̄ ni
 bil reputat: s̄ h̄
 mō loquēdi v̄?
 est mathe? Cir
 ca scōz ptē dī.
 b. Et fuerat m̄
 ta p̄fessa. s̄ nō so
 lū i facultatibus
 s̄ etiā i corpe: vt
 p̄z p̄ lram seq̄n
 tē. c. Et stati
 ius i semetip̄o
 cogno. v̄t. q̄ exti.
 de eo. nō ē intelli
 gendū q̄ aliq̄ vir
 tus existēs i chri
 sto migrāuit ex
 tra ip̄suz: s̄ talis
 exitus intelligit̄
 p̄ modū cāe. p̄ du
 cētis effectus: in
 quez dicit̄ exire
 in quātū cā reluc
 cet in effectu: z p̄
 talē modū loq̄n
 di dī sap. vii. ca.
 de sapientia in
 creata q̄ p̄ natō
 nes in aias san
 ctas se trāfert:
 z amicos dei z p̄
 pbetas cōstituit
 q̄ trālatio non
 pot̄ intelligi q̄ sa
 pientia increata
 sit alicubi. vbi prius nō erat cū de necessitate sit vbiq̄ p̄
 scis: s̄ qz causat̄ ibi nouū effectū: v̄trū aut talis virtus
 in christo fuerit virtus diuina tm̄. v̄t cū hoc humana:
 dicit̄ in fine bu? ca. d. Quis tetigit. nō querit ex iē
 rantia: s̄ vt p̄ cōfessionē mulieris sanate appareat fides
 eius: z a christo cōmendat̄: z qz manifestatio miraculī
 dicte sanatis cedebat ad gloriā dei z archisynagogi
 assecuratōez: vt p̄ hoc certificaret̄ de futura suscitāōe
 filie sue. e. Turbā cōprimētē te. licet in tali p̄sura
 eū tangerēt corporaliē: nō tū tangebant cum cum tali
 deuotōe z fide sicut illa mulier tetigerat: z de tali tactu
 singulariter querebat. Circa tēciā ptē dicitur sic.
 f. Quid v̄lē veras m̄gm̄: licz ei crederēt ip̄m posse eā
 sanare: nō tamen a mortuis suscitare: ex quo p̄z q̄ eo
 rum fides erat imperfecta. g. Et non admittit quē
 q̄ se sequi zc. ostendens q̄ in operibus miraculorum
 non debet faciēs querere ostentationez: in hoc dans
 exemplū eius discipulis qui erant facturi miracula ve
 runtamen quia in operibus miraculosis manifestatur
 dei gloria: ideo aliquando faciēbat miracula valde pu

noie iayr? r̄ vidēs eū p̄cidit
 ad pedes ei? et tēprecaba
 tur eū multū dicens: qm̄ fi
 lia mea i extremis ē. Veni
 ip̄ōe manū tuā sup eam: vt
 salua sit et viuat. Et abiit
 cū illo: z sequebat̄ eū turba
 mltā: z p̄primebat̄ euz. Et
 mulier q̄ erat i p̄fluuiō san
 guinis amīs duodecī et fue
 rat mltā p̄fessa a cōpluribz
 medicis: z erogauerat oīa
 sua. nec q̄c̄ p̄fecerat: s̄ ma
 gis d̄terius habebat: cū au
 disse tē iesu venit in turba
 retro: z tetigit vestimentū
 ei? Dicebat em̄ qz si v̄l vesti
 mentū ei? tetigero salua ero
 Et cōfessū siccat? ē fons san
 guinis ei? z sensit corpe q̄ a
 sanata eēt a plaga. Et stati
 ius i semetip̄o cogno scēs
 vt utē q̄ exierat tē illo: con
 uersus ad turbam aiebat:
 Quis tetigit vestimenta mea
 Et dicebat̄ ei discipuli sui:
 Vides turbā cōprimētē te
 z dicit̄ q̄s me tetigit? Et ar
 cūspiciebat vidē eaz q̄ hoc
 fecerat. Mulier v̄o timens
 z tremēs sciēs quod factuz
 eēt in se: venit z p̄cidit ante
 eū z dixit ei oēm veritatem

blice: sicut patet in lazari suscitāōe: z ceci nati illuminati
 one: ostendens exemplum discipulis vt in talibus quere
 rent dei gloriā tm̄ z non p̄riam. b. Thabitā cumi.
 due sunt dictiones hebraice quaz p̄ria est nomē z secūda
 verbum vt patet per interpretationem. Sciendum etiam
 q̄ thabitā nō ē no
 men cōe s̄ ē p̄riuz
 nomē illius puelle
 que fuit suscitata: z
 hoc patet p̄ simile
 actu. ar. vbi dī. In
 ioppe aut fuit qd̄ā
 discipula noie tha
 bitā. z iō marcus
 p̄ noie p̄rio posu
 it cōe interpretan
 do. s̄. puella. Scien
 dū etiā q̄ illud qd̄
 ibi interponit. s̄. ti
 bi dico: non ē de si
 gnificato sermo
 hebraicū bic positi.
 s̄ additum fuit ab
 euangelista ad ma
 iorem expressionē
 q̄ ad v̄bum christi
 illa puella suscita
 bat. i. Et prece
 pit illis vehemētē
 vt nemo illud sc̄is
 causa iā est expres
 sa p̄ hoc volēs da
 re exemplū aliq̄ve
 nō querent ostē
 tationē in operibz
 miraculosis.

Iesus at̄ dixit ei: Filia fides
 tua te saluā fecit: vade i pa
 ce: et esto sana a plaga tua.
 Adhuc eo loq̄ntē veniunt
 nūcij ad archisynagogum
 dicētes: qz filia tua mortua
 ē. Quid v̄lē veras m̄gm̄
 Iesus at̄ audito v̄bo qd̄ di
 cebat: ait archisynago? Noli
 timere tātūmō crede
 Et non admittit quēq̄ se se
 qui: nisi petz z iacobū z io
 hānē fr̄em iacobi: Et vēiūt
 i tomū archisynagogi. Et
 vidit tumultū z flētes z eu
 lātes mltū: z ingressus ait il
 lis: Quid turbamini z plo
 rat: Puella nō ē mortua s̄
 dōmit. Et irrōbat̄ eū. Ipe
 v̄o ei eēt oībz assumit p̄rem
 z m̄rem puelle: z qui secum
 erant: z ingrediunt̄ vbi pu
 ella erat iacēs z tenēs ma
 num puelle ait illi? Thabi
 thā cumi: qd̄ ē inēptatum:
 puella tibi dico surge. Et
 p̄festi surrexit puella: z am
 bulabat. Erat aut̄ annoz
 duodecī. Et obstupuerūt
 stupeoremagno. Et prece
 pit illis vehemētē: vt ne
 mo id sc̄iret: z iussit dare il
 li manducare.

Et iussit dare il
 li m̄ manducare: ad p
 bationē vere resur
 rectōis: sicut z chri
 stus post resurrecti
 onē suā m̄ manducavit
 cū apl̄is: vt habet
 Luc. xiiii. Ad ma
 iorē euidentiam eo
 ruz que dicta sunt
 hic z alibi de mira
 culis christi: queri
 tur v̄t christus se
 cēt̄ miracula so
 la diuina virtute: z
 arguit̄ p̄mo q̄ sic
 Dicit em̄ leo papa

in epistola ad flauianū euz in christo sunt due nature: vna
 eaz est. s̄. diuina que fulget miraculis: altera. s̄. humana q̄
 succumbit iniurijs: ergo sicut se habet humana natura ad
 succumbendum iniurijs: sic se habet diuina ad agendum
 in operibus miraculosis: sed sola natura humana iniuri
 is succumbit. quia talia pati repugnat: ergo sola
 natura diuina agit in operibus miraculosis. Et confirma
 tur auctoritate. ps. cxxxv. Qui facit mirabilia magna sol?
 ergo sola diuinitas est prin cipium agendi miraculū. Itēz
 opera miraculosa excedunt totam virtutē nature crea
 tē: natura aut̄ humana in christo creata est: ergo vt videt̄
 in nullo attingit opera miraculosa. Contra quia christus
 p̄ tactū corporis sanabat miraculose: vt dictum ē de mu
 liere patiente fluxum sanguinis. z. j. vj. ca. Quotquot autē
 tangebant cum salui fiebant: si ergo talis tactus nihil age
 ret in sanatione p̄dicta: frustra adhiberetur: quod non cō
 uenit ip̄i christo. s̄. aliquid frustra agere: ergo ille tactus ali
 quid faciēbat: et certum est qd̄ pertinebat ad humanita
 tem: ergo zc. Responso in hac questione sic est p̄ceden
 dum: qz p̄mo videndum est qualiter viri sancti viui v̄l de

Marginal notes on the left side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

Euangelium

functi q̄z miracula scripta sunt: in illis operati fuerunt: secūdo qualiter r̄ps in quantum homo operat' fuerit. Circa p̄mū aliquid est certū: videlicet q̄ miracula nō possunt fieri aliq̄ virtute tanq̄ principaliter agēte nisi virtute d̄iua: quia sicut dictū ē opatio miraculosa: excedit totā facultatē virtutis create. similiter certū ē q̄ sancti viri ad miracula p̄nt operari meritorie: q̄a frequent' expertus ē miracula sc̄a fuisse a deo ad preces sanctorū. Sed dubium ē vtrū viri facti i miraculis aliq̄n operati sūt p̄ aliquā virtutē in eis existentē: nō q̄ illa sit p̄ncipalis rō agendi s̄ t̄m instrumentalis: vt sic de tanq̄ principalis agens fecerit miracula p̄ sanctos tanq̄ p̄ quedā instrumenta. Et hanc q̄onem reliquit aug⁹. xx. ij. li. de ciuitate dei insolutam: vbi enarratis multis miraculis martyrum dicit sic: Siue em̄ de p̄ seipm̄ miro mō quo res spales opatur eternus. siue p̄ suos ministros ista faciat: et leadez ipa que p̄ ministros facit: siue quedā faciat etiā p̄ martyrum spūs: siue p̄ hoies adhuc in corpe constitutos: siue de ista p̄ angelos q̄b' inuisibilis imutabilis incorpaliē iperat operatur: vt que p̄ martyres fieri dicunt' eis orantib' t̄m i impetrantib': nō etiā operantibus s̄at: siue alia istis: siue alia illis modis: q̄ nullo modo p̄bēdi a mortalibus possūt ei t̄m attestat' fides hec in qua carnis in eternū resurrectio p̄dicat'. Hec t̄m Greg⁹. hanc questionē determinare videtur. ij. li. dyalo. vbi dicit sic. Qui deuota mēte deo adheret cū rex necessitas exposcat exhibere signa modo vtroq; solent vt mira queq; aliq̄n ex p̄ce faciant: aliq̄n ex potestate cōcessa illis a deo: et hoc p̄bat p̄ter rōe et exemplo. Ratio aut' talis est. cui concedit illud qd' ē maius nō est mirū si aliq̄n cōcedat quod est minus: s̄ maior ē ptās filios dei fieri etiā p̄ adoptionem: cū hoc solus sanctis concedat: q̄ miracula opari quod etiā aliq̄n malis p̄cedit: vt habetur Math. viij. ca. sed primū concedit hominibus sanctis: s̄m q̄ dicit Job. i. Quotiq; aut' receperūt euz dedit eis ptatē s̄. dei fieri. Item p̄bat hoc exemplo: q̄ petrus suscitauit thabiam orando: vt h̄r actu. ij. ca. ananiādo et saphyras mortuū tradidit subito absq; orōne: s̄ solum culpā eoz increpādo. actu. v. et sic videt' illud factū fecisse ex aliqua potestate sibi cōcessa a deo: tanq̄ instrūm diuine iusticie. Itē ad hoc videt' facere q̄ gra dei diuidit' p̄ grām gratis datā et p̄ gratiam gratū facientē: et licet aliq̄n ab aliq̄b' dictū fuerit q̄ gra gratū faciens nihil ponit in aia: t̄m de gratia gratis data ab hoibus p̄cedit q̄ aliquid ponit in aia: et hoc p̄z manifeste de gratiis gratis datis que vocant' sermo sapiētie et s̄mo sciētie. j. Cor. xij. quia significat' quasdā eminentes cogitōdes diuinorū et humanorū q̄ ponit aliquid in aia: sicut fides: p̄betia: genera linguarū: et interpretatio sermonū et eadē rōe videt' q̄ gratia sanitatus et operatio virtutū. i. miraculorū que ponunt' grē gratis date: dicant aliqua virtutem in aia existentem. Dicit t̄m aliqui q̄ ista virtus operantis miracula non est aliqua virtus mansua p̄ modū habitus. s̄ p̄ modū passionis trāseuntis: sicut et p̄betia: p̄ter quod tales nō possunt facere miracula quotienscūq; volūt nec p̄betare. Sed quicquid sit de conclusioe: rō tamē nō valet: q̄ sicut dictū ē talis virtus operandi miracula nō ē principalis: s̄ t̄m instrumentalis: instrūm aut' opari nō potest quis sit p̄fectū p̄ formā suā nisi moueat' actualit' p̄ manū artificis sicut p̄z q̄ securis nō potest secare nisi p̄ manū artificis moueat': et iō dato q̄ talis virtus sit mansua: nō potest tamē opari ad miracula absq; motiōe diuine virtutis p̄ncipaliter agentis: si t̄m talis virtus sit mansua vlt' p̄ modum

Egressus ide .vi. hūi i patriā suā: et sequebāt eū discipuli sui. Et facta sabbato cepit i synagoga docere et multi audientes admirabant in doctrina eius dicentes: Unde huic h̄ omnia? Et q̄ sapientia q̄ data est illi: et virtutes tales que per manus eius efficiunt'. **R**ōne hic ē fab' filius marie: frater iacobi et ioseph et iude et symonis: Monne et sorores eius hic nobiscum sunt: Et scandalizabant in illo. Et dicebat illis iesus: q̄ nō est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in cognatione sua. Et nō poterat ibi virtutē vllā facere: nisi paucos infirmos impositis

passionis transeātis solū: sicut ē motio instrumētī. cōmouet' ab agēte principali. nihil dico modo. Item ad p̄clusiōz inducit illud qd' a factis et docet' catholice: vt de factis noue legis: videlicet qd' efficiūt qd' figurant: ita q̄ tāq; qdā instrūa diuine misericōdie agūt ad inductionē grē

ipaz instrūalē at t̄m gēdo: vel salte aliqua dispōs ad ipaz vt characterē vel aliq̄d sile cōrespōdens in factis q̄ non impūmunt characterē: ita q̄ in factis est aliq̄ virtus ad efficiēdū mō p̄dicto: et t̄m facta p̄sistūt i quibusdā rebus sensibilibus: et iō multo forti' videtur q̄ in aiab' factoz viroz defūctoz vel viuēti-

lius marie: frater iacobi et ioseph et iude et symonis: Monne et sorores eius hic nobiscum sunt: Et scandalizabant in illo. Et dicebat illis iesus: q̄ nō est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in cognatione sua. Et nō poterat ibi virtutē vllā facere: nisi paucos infirmos impositis

tuz possit poni aliqua vt diuinitus eis cōcessa in operibus miraculosis p̄ modū p̄dictū. Et dicitis p̄z qd' dicendū sit de humanitate xpi q̄ ē organū seu instrūm coniuictum ipi' deitatis sicut manus ē instrūm artificis. Ad mōnes aut' aliq̄ q̄tum cūq; sancti nō sūt sic cōiuncti. et iō sūt q̄ quedā instrūa deitatis sepata et adhuc plus sepata sunt ecclie facta instrumētū aut' p̄iūctū magis participat' efficacitā agētis principalis q̄ sepatur: et talis virtus operandi miracula efficacior inuenit' in humanitate xpi q̄ in quibuscūq; alijs. Hec dicitis pot' r̄deri ad argumētā. Ad primū dicendū q̄ sile tenet' q̄tum ad hoc q̄ sicut humanitas in xpo sūt rō patiendi: sic deitas ē rō et p̄ncipiū faciendi miracula principalit': nō t̄m tenet' q̄tum ad secundū: q̄ nō repugnat' humanitati xpi opari ad miracula p̄ modū instrūi: repugnat' aut' deitati qualitercūq; pati. Verū tamē rōne idētitatis suppositi idioma cōmunicant'. q̄ sicut hec ē vera deus passus ē. ita hec ē vera demonstrato xpo iste puer creauit stellas. Ad illud qd' inducit de p̄. dicendū q̄ li solus non excludit humanitatē tanq̄ instrūm aliter agentē: s̄ tanq̄ p̄ncipal' et sic intelligēdū ē respectu aliorū sanctorū q̄ solus deus facit miracula. s̄ tanq̄ principale agens. Ad secundū dicendū q̄ instrūm in virtute principalis agēt' bñ attūgit ad aliquid qd' excedit facultatē. p̄ximā p̄ueniētē ei s̄m se. sicut calor naturalis in virtute aie generat' carnē: vt h̄. ij. de aia. Argumētā aut' in p̄tranū p̄ducent' t̄m q̄ humanitas xpi agebat ad miracula sicut agēs instrumentale et secundariū qd' concedit.

La. vi.

Et facta sabbato. Postq̄ descriptus ē seruo: p̄dicatōis in christo. Hic p̄nt describit' liuor emulatiois p̄tra ipm̄ p̄ doctrinā et miracula ipi: et patet sententia ex dictis Math. xij. exceptis que sequūt'. b. **R**ōne hic ē faber zc. in math. dicit' fabri filius: credebant em̄ isti q̄ esset eiusdem artis cum patre suo putatiuo ioseph q̄ dicit' faber lignarius. Et p̄babile videt' q̄ christus eandem artem exercuit quia nō fuit occupatus in doctrina et miraculis vsq; ad tricesimū etatis annū: nec ante fuit intertus studio: s̄m q̄ dicit' Job. vij. quomodo hie l'as fat cū non didicerit: nec est verisimile q̄ tāto tpe fuerit ociosus: magis aut' verisimile ē q̄ fuerit occupatus in arte patris sui putatiui q̄ in alia: et hoc videtur p̄ verbū istoz qui erant denazareth: q̄ modū suū viuēdi cogitosebat' et fabriū cum vocabant. c. Et non pot. ibi vir. vltra facere. Studium non posse non refertur ad potentiam eius absolutam sed congruat' et decentie: q̄ non erat congruus q̄ ibi faceret multa miracula: cuius causa subditur: cū dicit':

Et mira. ppter incre. eoz. fides em credentiū ē meri-
tona de pgruo qz cis fiat miracula sicut pty ca. pcedēti
de mlcere sanguifua cui dcm est a xpo. Fides tua salua
te fecit. 7 in mltris alijs locis in euagelio sile bi. e Ge
circubat castella in circuitu voc's. qz sui doctrina e're
pulerat coueni-
ent ad alios do-
cedos transiuit:
7 ita fecerūt apo
stoli sm qz dicit
actu. xiiij. capit.
Gobis oportebat
pmuz loq. s. iudeis verbū dei
s qz repulistis il
lud et indignos
vos iudicastis vi
te eterne: ecce cō
uertimur ad gē-
tes: sic em pre-
cepit nobis de.
f Et conuoca-
uit duodeci. su-
peri^o terci^o ca.
descripta ē colla-
tio prātis pdicā
di facta aplis.
Dic describit ex
ecutio dicte po-
testatis. 7 prio
describit aposto
lozū missio ad p
dicādū: scdo eo
ruz re uersio ad
christuz: ibi. Et
pueniēte s apo-
stoli ad iesū. Dai
ma in duas: qz p
describit dicta
missio: scdo ex h
surgēs herodis
opinio: ibi. Et
audiuit rex hero-
des. Expositio
pme ptis pty ex
dictis Math. r
exceptis que se-
quunt.

Et conuoca-
uit duodeci. su-
peri^o terci^o ca.
descripta ē colla-
tio prātis pdicā
di facta aplis.
Dic describit ex
ecutio dicte po-
testatis. 7 prio
describit aposto
lozū missio ad p
dicādū: scdo eo
ruz re uersio ad
christuz: ibi. Et
pueniēte s apo-
stoli ad iesū. Dai
ma in duas: qz p
describit dicta
missio: scdo ex h
surgēs herodis
opinio: ibi. Et
audiuit rex hero-
des. Expositio
pme ptis pty ex
dictis Math. r
exceptis que se-
quunt.

sed calcia-
tos sadalijs. ma-
thei. r. dz q non
portaret calcia-
mēta. Et q patz
qz sandalia non
dicūt calciamē-
ta. pue: qz illis
poterant vti apli
vt hic dicit.
b Angebant
oleo mltoz egs.
Ex hoc loco pty
qz vinctio extrēa
que est infirmoz fuit instituta a christo. i Et audi-
uit rex herodes. Dic pnter describit opinio herodis de
iesu: 7 diuidit in duas ptes. s. pncipalē 7 incidentalē
secunda: ibi. Ipe em herodes: Circa primū sciendū q
aplis pdicantib⁹ aduentū christi 7 eius miracula: quia
non solū erant predicantes: sed etiā faciētes miracula
in noīe eius. herodes audiuit famā de iesu 7 credidit li-
cet falso: qz ipe esset iohannes baptista que ipe decolla-
uerat 7 qz a mortuis surrexisset. Et quo pty qz iste hero-
des nō fuit de secta saduceoz qui negabāt resurrectiō
nē: s de secta phariseoz qui eā cōstrebant: vt habetur

actu. xiiij. cetera patet et dicitis Math. xiiij. k Ipe
herodes. Dic ponit ps incidentalis: intentio em pncipa-
lis euangeliste erat describere gesta xpi. 7 qz ppter opinio-
nē herodis de christo fecerat mētionē de decollatione io-
hannis baptiste. iō incidentalit⁹ hic describit modū dicte de
collationis. Et prio
describit ei⁹ in car-
ceratio: scdo in car-
cerato dcollati: ibi
Herodias aut. ter-
cio decollati tumu-
lacio: ibi. Quo au-
dito discipuli ei⁹ ve-
nerūt rē. Sina aut
ista 7 triū ptiū pty
ex dicit⁹ math. xiiij.
exceptis q sequūt
circa scdam partē.
l Herodias aut
insidiabat illi. ipsa
em timebat ne hero-
des ad pdicatioz
iobis de pctō suo
peniteret: 7 eā ma-
rito suo redderet:
7 iō querebat in oz
tē iobis.
m Herodes aut
metuebat iohānē.
solo em metu tene-
bat ab interfectōe.
iobānis: qz ppe san-
ctitatē ei⁹ que eāt
nota toti populo ti-
mebat si iobānez
interficeret ne tot⁹
populus insurgeret
contra eū: vt pleni-
us pty math. xiiij.
n Et libent⁹ eum
audiebat rē. totum
istud erat simulato-
riū: vt ex tali audi-
tu iobānis: 7 obte-
peratōne dicitis ei⁹
in aliquib⁹ retineret
popu lū a rebellioe
ptra ipm: 7 similiē
q postea iurauit
dare puelle saltan-
ti quicqd peteret
fuit maliciose scdm
vt ratione iuramē-
ti 7 mltitudine ma-
gnorum cum eo co-
medentiū haberet
occasione decapita-
di iohānē absqz re-
bellioe populi qui
habuit eū excusatiū
saltē in parte. ppter
ista: 7 hanc sentēti-
am tenet beda sup
locū istū: et quod sub dicitur: o Et contristatus est rex.
dicit Beda q licet tristaretur in facie: ierabat tamen i cor-
de. p Et coueniētes. Hic describit reuersio aposto-
rū ad christum: vbi prio describit⁹ pascensio xpi ad apo-
stolos redeutes: scdo ad apostolos ipm sequētes: ibi. Et
vide. Circa primū dicit. p Et coueniētes aposto-
li ad iesum. de predicacione redeutes ad ipm. q Re-
nūciauerunt ei omnia que egerant miracula faciēdo.
r Et docuerant. predicando ostendentes q mandatum
eius executi fuerant fideliter. s Et ait illis. compaciē-
do eis de laboribus suis. t Venite scortum rē. vt. s. p

7 volebat occidē eum nec
poterat. ^m Herodes aut me-
tuebat iohānē sciēs eū viz
iustū 7 sctū 7 custodiebat
eū: 7 audito eo multa facie-
bat: 7 libent⁹ eū audiebat.
Et cū opportun⁹ accidisset
herodes i natali suo cenaz
fecit pncipib⁹ 7 tribunis et
pmis galilee. Cūqz introis-
set filia ipsius herodiadis
7 saltasset 7 placuisset hero-
di: simulqz recumbentibus
rex ait puelle: Pete a me quō-
vis et dabo tibi. Et iura-
uit illi: quia quicquid peti-
eris dabo tibi: licet dimidi-
um regni mei. Que cum ex-
isset dixit matri sue: Quid
petā? At illa dixit: Caput
iohānis baptiste: Cūqz in-
troisset statim cum festina tō-
ne ad regem petiuit dicens
Gloro: vt protin⁹ des mihi
in disco caput iohānis ba-
ptisti. Et contristat⁹ ē rex
Propter iusiurandum et
propter simul discumben-
tes noluit eam contristare:
sed misso spiculatore prece-
pit afferri caput eius in di-
sco: 7 recollauit eū in carce-
re. Et attulit caput eius in
disco: et dedit illud puelle:
et puella dedit matri sue.
Quo audito discipuli eius
venerunt et tulerunt corp⁹
eius: 7 posuerūt illud i mo-
numento. ^p Et coueniētes
apli ad iesū: renūciauerūt

locū istū: et quod sub dicitur: o Et contristatus est rex.
dicit Beda q licet tristaretur in facie: ierabat tamen i cor-
de. p Et coueniētes. Hic describit reuersio aposto-
rū ad christum: vbi prio describit⁹ pascensio xpi ad apo-
stolos redeutes: scdo ad apostolos ipm sequētes: ibi. Et
vide. Circa primū dicit. p Et coueniētes aposto-
li ad iesum. de predicacione redeutes ad ipm. q Re-
nūciauerunt ei omnia que egerant miracula faciēdo.
r Et docuerant. predicando ostendentes q mandatum
eius executi fuerant fideliter. s Et ait illis. compaciē-
do eis de laboribus suis. t Venite scortum rē. vt. s. p

Euangelium

laborem quiesceret aliquantulum: in hoc ostendit xps qd
dicatores ubi diuini post labore possunt recipere recreatio
nem copotentē. **v** Et ascendentes in nauim. vt segregati
a turbis possent quiescere. **r** Et viderunt eos. **h**ic coe
quentē describit descensio ipi xpi ad pplm ipm sequentē.
Et primo describit
dicta cōdescensio:
scdo pbariseoz cō
futatō: ca. sequēti.
Circa p̄mū p̄rio:
describit cōdescen
sio xpi ad pplōs ip
sos pascendo: scdo
ad discipulos eos
de piculo liberādo
ibi. **Et** coegit disci
pulos suos. tercio
ad infirmos ipos
curando: ibi. **Et** cū
transfretassent. sen
tentia aut istaz tri
um p̄tū p̄z ex bis
q̄ dicta sūt matthei
xiii. vsq; ad finem
illi ca. excepte que
sequuntur. **Q**uam
ad p̄mā p̄tē dicit
y Erant sic oues
nō hñtes pastores.
sacerdotes em illi
tēpis **r** principes
erant sicut lupi ra
paces spoliātes po
pulu a bonis t̄pali
bus **r** p̄ malū ere
plum a sp̄alib: s̄
christus tanq; bo
nus pastor pasce
bat eos sp̄alē cō
tinue v̄bo doctrine
sue: **r** aliqñ corpa
liter: s̄m q̄ dicit cō
sequenter.

3 **E**ntes emam⁹
ducc. dena. pa. **r** da
bi. illis māducare.
Joh. vj. dicit x̄sus
quesiuit a philippo
Ende emem⁹ pa
nes vt māducet hi
r ibidē subdit. hoc
aut dixit tētās euz
ip̄e em̄ sciebat qd
eēt facturū. **r** tūc
philippus r̄ndit vt
ibidē dicit: **D**ucen
toz denarioz pa
nes nō sufficiūt eis
r q. d. tantū p̄cū
non habemus cūz
pauperes simus: **r**
hic marcus dicit discipulos generalit̄ hoc respondisse licz
aliquo modo sub alijs verbis. **3** **E**ntes emamus ducc
tis denarijs. q. d. si vellemus eis dare ad māducādū op̄
teret nos ire ad emendū panes p̄cū ducentoz denarioz
r tū hoc p̄cū non habemus: **r** sic se excusabant p̄ impo
tentiam: **D**icitur autē hic discipuli respōdisse illud q̄ solū
philippus respondit: tūz quia nō solū ex p̄sona sua s̄ etiā
aliorū loquebatur. tūz q̄ illud qd facit aliquis de aliqua cō
munitate vel dicit: dicitur coitas hoc fecisse vel dixisse: et
tunc discipulis se excusantibus de datione cibozuz popul
christum sequentibus dixit christus qd hic habetur.

4 **Q**uot pa. ba. ite **r** vi. **r** cū cognō. di. quinq; **r** duos pi
scos: **Joh.** vj. dicit solus andreas hoc respondisse p̄
alia tñ verba dicens: **E**st puer hincinus q̄ habet quinq;
panes **r** dicit tñ hic discipuli hoc respondisse in gene
rali qd dixit andreas eo modo sicut dicitū ē d̄ philippo
Circa secūdam p̄tē dicit: **b** **E**t statiz coegit discipu
los suos ascēde
re naui. qz nō li
bent recedebat
absq; m̄ agistro
suo. eius societa
ter doctrina de
lectati. **c** **B**e
thsaīdā. locus
erat vnde recede
bat. **d** **E**t cū
dimisisset eos
abiit in mōtem
orare. p̄ hoc oñ
dēs q̄ p̄dicator
vbi diuini debet
post sermonē su
um ad deū i ora
tiōe redire vt q̄c
quid boni ibi fe
cerit glorie dei a
scribat.

ei oia q̄ egerāt **r** uenerant
Et ait illis **E**nite seorsū
i desertū locū: **r** quiescite
pusillū. **E**rāt ei q̄ ueiebāt
r rediebāt mlti: **r** nec spaci
um māducādi hebant **Et**
ascēdētes i nauiz abierūt i
desertū locū seorsū. **Et** vi
derūt eos abeūtes: **r** cognō
uerūt multi **r** pedestres de
oib⁹ ciuitatib⁹ ac curreūt il
luc **r** p̄uenerūt eos. **Et** exi
ens vidit turbā mltā iesus
r m̄stus ē sup eos **r** q̄ erāt
sic oues nō hñtes pastore: **r**
cepit illos uocē multa. **Et**
cū iā hora multa fieret: ac
cesserūt discipuli ei **r** dicētes:
Desert⁹ ē loc⁹: **r** iā hora p̄
terijt. **D**imitte illos: vt eun
tes i primas villas et vicos
emāt sibi cibos quos man
ducēt. **Et** r̄ndēs ait ill. **D**a
te illis vos manducare. **Et**
dixerūt ei. **E**ntes emam⁹
duccētis d̄narijs p̄ās: **r** da
bim⁹ illis māducare. **Et** di
cit eis **Q**uot panes hētis?
Ite **r** videte. **Et** cū cognō
uissēt dicit. **Q**uinq; **r** du
os pisces. **Et** p̄cepit illis vt
accūbē facerēt oēs s̄m p̄tu
bernia sup viride fenū. **Et**
discubuerūt i ptes: p̄ cente
nos **r** quiq; genos. **Et** acce
ptis q̄ng; panib⁹ **r** duobus
piscib⁹: itūēs i celū b̄ndixit
r fregit panes **r** dedit disci
pulis suis vt ponerēt ante

eos: **et** duos pisces diuisit
oib⁹. **Et** māducauerūt oēs
r saturati sūt. **Et** sustulerūt
reliq̄as fragmētōz duode
cī cophinos plenos: **r** te pi
sca. **E**rāt autē q̄ māduca
uerūt q̄ng; milia virorum.
Et statim coegit discipulos
suos ascēde nauim vt pre
cederēt euz trās fretum ad
bethsaīdā: dū ip̄e dimitte
ret pplm. **Et** cū dimisisset
eos: abiit i mōtē orare. **Et**
cū sero eēt erat nauis i me
dio mari: **r** ip̄e solus in ter
ra. **Et** vidēs eos laborātes
i r̄migādo: erat em̄ v̄t⁹ cō
trari⁹ eis: **r** circa quartam
vigiliā noctis venit ad eos
ambulans supra m̄re: **et**
volebat preterire eos. **At**
illi vt viderūt eum ambulā
tem supra mare putauerūt
fantasma esse **et** exclama
uerūt. **D**ēs ei viderūt euz:
r p̄turbati sūt. **Et** statim locu
tus ē cū eis: **r** dixit eis: **E**
fidite. **E**go sū: nolite time
re. **Et** ascēdit ad illos in na
uim: **r** cessauit ventus: **Et**
plus magis intra se stupe
bant. **Non** enim intellexe
runt de panibus. **E**rat em̄
cor eorum obcecatum. **Et**
cum transfretassent perue
nerunt in terram gena
sareth: **r** applicuerunt. **L**un
q; egressi essent de nauī: cō
tinuo cognouerunt eum:

Et volebat p̄
fire eos. eo mo
do sicut p̄ resur
rectionē suā am
bulās cū duob⁹
discipulis suis en
tib⁹ i emaus fin
xit se longius ire
vt habet Lu. vi
ti. nec tñ fuit ibi
aliqua duplici
tas seu falsitas.
s̄m q̄ dicit bea
tus Greg⁹. hoc
em̄ fecit vt sic oñ
deret se eis exte
rius qualis ap̄d
eos erat in men
tib⁹ eoz interi⁹:
erāt em̄ dubij vs
fide resurrectioni
nis xpi **et** tardi
ad credendū: vt
ibidē dicit: **r** p̄
ter hoc dubium
erant aliquan
tulū elongati a
veritate. **r** ideo
apparuit eis in
peregrina effigie:
r finxit se longi⁹
ire. qz tales appa
ritiones sūt cōi
et s̄m dispositi
onē interiorē

ipoz quib⁹ sūt: **r** eodez mō dicit hic q̄ volebat p̄terire
eos: quia erant p̄e fidei s̄m q̄ dicit in textu: quia pu
tabant fantasma esse **r** tamē iam viderant tanta mira
cula eū fecisse: q̄ credere debebant ipm sup aquas pos
se ambulare. **C**irca terciā partem dicitur. **f** **L**unq;
egressi est. de na. con. cognō. eum. s. illi de terra gena
zareth. quia per famā quam audierāt **r** miracula q̄ aliq
corum viderant cognouerunt q̄ ille erat qui infirmos
curabat **r** miracula alia faciebat: **r** ideo subditur.
g **E**t percurrentes vniuersam regionem illam: quia
geraseni miserunt p̄ ciuitates ad hoc q̄ adducerentur
infirmi ad presentiam christi: vt s̄mbriam vestimenta

los suos ascēde
re nauī. qz nō li
bent recedebat
absq; m̄ agistro
suo. eius societa
ter doctrina de
lectati. **c** **B**e
thsaīdā. locus
erat vnde recede
bat. **d** **E**t cū
dimisisset eos
abiit in mōtem
orare. p̄ hoc oñ
dēs q̄ p̄dicator
vbi diuini debet
post sermonē su
um ad deū i ora
tiōe redire vt q̄c
quid boni ibi fe
cerit glorie dei a
scribat.
e **E**t volebat p̄
fire eos. eo mo
do sicut p̄ resur
rectionē suā am
bulās cū duob⁹
discipulis suis en
tib⁹ i emaus fin
xit se longius ire
vt habet Lu. vi
ti. nec tñ fuit ibi
aliqua duplici
tas seu falsitas.
s̄m q̄ dicit bea
tus Greg⁹. hoc
em̄ fecit vt sic oñ
deret se eis exte
rius qualis ap̄d
eos erat in men
tib⁹ eoz interi⁹:
erāt em̄ dubij vs
fide resurrectioni
nis xpi **et** tardi
ad credendū: vt
ibidē dicit: **r** p̄
ter hoc dubium
erant aliquan
tulū elongati a
veritate. **r** ideo
apparuit eis in
peregrina effigie:
r finxit se longi⁹
ire. qz tales appa
ritiones sūt cōi
et s̄m dispositi
onē interiorē

eius tangerent. Iudei em̄ erāt distincti ab alijs gentibus nō solum in lege s̄ etiā in habitu: qz numeri. xv. p̄cip̄ q̄ faceret simbras in angulis pallioꝝ: ⁊ talē habitū portabat ⁊ christ̄: sicut ⁊ legē servauit: ⁊ ad tactum b̄mōi simbriarum curabatur infirmi.

In ca. vii. vbi dicit̄ in postilla. nec ē verisile q̄ tanto tpe fuerit ociosus.

Additio.

Est enim christus etiam hac vita sumū gradū contemplationis attingit nullo modo dicitur potuerit ociosus etiā si aliquā ab oī actione seu exercitio corporali cessasset: s̄ em̄ p̄tinet ad contē platiuā vitā ab exteriori actione quiescere s̄m Greg. in. vii. mora. et id irrationabile ē attribuerē xpo occupationē in artibus mechanicis ad remouendū ab eo ociositate nec ex hoc q̄ illi de nazareth ip̄m fabꝝ vocabant: conduct̄ ipsuz fuisse fabꝝ. sic nec ip̄m habuisse forores lz ip̄i dicit̄ ēt. Nōne forores e? hic nobiscū sunt: s̄ fabꝝ ip̄m dicebāt ad villipēdēdā doctrinā xpi: frequēt̄ em̄ hi q̄ occupātur in actiōibus corp̄alibꝝ deficiūt ab intellectualibꝝ: v̄l dicendū s̄m aug. q̄ corp̄o fabꝝū xpm̄ credebāt q̄ fabri filiū: qz coit̄ er̄ filij dicitur habere artē patris.

In eodē ca. vbi dicit̄ in postilla. Et quo p̄tz q̄ sandalia non dicuntur calciamenta. **A**ffertur est ex eodē modo loquendi q̄ sandalia sunt quedā sp̄s calciamenti. Calciamentū em̄ se h̄yē gen? ad oīa q̄bus induimur: vñ si apli p̄hibebant ne aliq̄ modo portarēt calciamēta. put̄ intelligit postillator: ex consequenti non possent portare sandalia cū sint quedā species calciamenti: ⁊ sic essent eis inuncta cōtraria p̄cepta: qd̄ ē manifeste p̄tra rōnē. vñ aliter dicit̄ dū ē. Ad qd̄ dicendū q̄ calciamēta seu sandalia possūt duplici p̄rtari: uno mō in pedibus. put̄ cōius sit. Alio mō ligata sub cingulo vel recondita in sacculo vel in pera ⁊ b̄mōi. put̄ pauperes itinerantes quandoqz faciūt vt cū corripunt̄ vel deficiūt calciamēta seu sandalia que habent in pedibus. p̄uideant sibi d̄ alijs: ⁊ q̄ secū portāt modo p̄dicto. p̄mo mō nunq̄ sit. p̄hibiti apostolis vti sandalijs nec calciamenti. s̄z in pedibꝝ: qz hoc p̄tinet ad veloꝝ seu ex pedibꝝ incedendū. Unde israheliticis vt citius exirent de egypto ⁊ nō defidiose ambularent p̄cipiebāt a dño: vt haberēt calciamēta in pedibus. put̄ ipemet postillator dicit: exo. xij. scdo vō mō. p̄hibiti ē apostolis euntibus ad p̄dicandū. s̄ portare calciamēta in sacculo vel b̄mōi: qz hoc est impedimentū itinerati sicut ⁊ alia sup̄flua v̄l duplicia q̄ p̄hibeant apostolis eūtibꝝ ad p̄dicandū: vt in p̄nti ca. Veritas hui? distinctiōis. s̄ de duplici modo portandi calciamenta: p̄tz ex modo loquendi sacre scripture. Nā in math. x. vbi calciamenta eis p̄hibebant non p̄hibet eis portare in pedibus: dicit̄ em̄. Nec calciamenta nec virgam: Similit̄ Luc. x. dicit̄: Nec peram nec calciamenta nō exprimes in pedibꝝ. s̄m marcū in hoc capitulo nō p̄mittit̄ aplis portare sandalia simplr. qz hoc est p̄tra aliud p̄ceptū de directo sed p̄mittit̄ eis calciari sandalijs quod ē portare sandalia p̄mo modo. vñ de expresse dicit̄: Sed calciatos sandalijs. Similit̄ apostolus ad ep̄bc. vii. in eadem materia dicit̄. Calciati pedes in preparatione euāgelij. Mō em̄ dicit̄ q̄ portent calciamēta: qd̄ potest̄ intelligi scdo modo portandi: s̄ q̄ portent in pedibus: ⁊ sic in his duobus p̄ceptis nul

la est contradictio. etiam si sandalia ⁊ calciamenta p̄ ed̄ de sumant: ⁊ de hac materia vide supra ca. iiii. additionē scda.

In ca. vii. vbi dicit̄: Nonne hic ē faber. dicit postillator q̄ nō est verisimile xpm̄ a iuuetute vsqz ad trigesimū annū fuisse ociosuz. **B**urgē: dicit xpm̄ nō debuisse operari opa mēchanica: qz impedit̄ inisset opa intellectuālia in quibus xps̄ sumū gradū tenuit: id ociosus dicit̄ nō potuit: hic dicit̄ q̄ ad factū q̄ est xps̄ nihil opando corp̄alē ociosus n̄ fuit: p̄buit̄ tñ exēplū ociosus q̄ ab eo sūmeret̄ velamēta cūfationis: laborauit̄ igit̄ sicut ⁊ orauit̄: nō ad suffragium s̄ ad exempluz

Ca. vii. **E**t ueniūt ad eū pharisēi ⁊ qdā d̄ scrib: venientes ab hierosolymis. Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibꝝ id est non lotis manducare panes vituperauerunt. Pharisēi em̄ ⁊ et omnes iudei nisi crebro

Nec talis labor in christo potuit remittere sumū gradum intellectualis contemplationis vt Burgē. arguit sicut nec dolor summus in passione potuit remittere sumant fruitionē de quō alibi.

In eodem ca. vbi concedūtur aplis sandalia: postillator volens saluare s̄am. math. x. vbi p̄hibent̄ calciamenta dicit sandalia p̄rie nō esse nec dicit calciamenta. Burgē. vult q̄ sandalia sint cōtenta vt species sub genere calciamentoz. Et soluit cā p̄trietatē quam mouet postillator de math. x. ⁊ hic per portare in pedibus vel in sacculo ⁊c. Sed nō videt̄ matuz de hoc oportere fieri mandatuꝝ q̄ raro ⁊ p̄ viles p̄sonas fieri cōsuevit. s̄ portare calciamēta in dorso ligata. Ridicula igit̄ v̄l distinctio Burgē. Satis em̄ dicit̄ arbitroz de vsu calciamentoz in pedibus xpi ⁊ aploz sup̄ math. x. De sandalijs aut̄ hic concessis secus est: qz nō pertinent ad genus calciamentoz: genus dico loqui: sed p̄pter similitudinē vsus respectu pedū modū habet calciamenti: que alio noīe dicitur calige. iuxta illud actuz. xij. vbi dicit̄ petro: Calcia te caligas tuas: greꝝ sermo h̄y sandalia vbi nos caligas: ⁊ vt quidā volūt sandalia sūt in soleis integra super? apta. ⁊ sic cū nō sint calciamēta habēt tñ aliquid simile. p̄ pedū p̄tra asperitatē vie sūt munita: ⁊ sic p̄hibitis calciamenti p̄cedūt sandalia sine p̄trietate. Ad plenam em̄ calciatiōē requiruntur multa. s̄ calige ligature ⁊c. ab b̄mōi curiositate sūt apli p̄hibiti ⁊ ceteris q̄ in s̄ra enumerant̄ sandalijs p̄cessis. **Ca. vii.**

Et ueniūt. Postqz descripta ē erga discipulos xpi condēscensio: hic p̄nter describit̄ phariseoz cōsuetudinē: ⁊ hoc quadrupl̄. Primo in eoz obseruantijs: secundo in miraculis christi sequēt̄ ca. ibi. Et erierunt pharisei. tercio in lege p̄missis. x. ca. quarto in pabolis. xij. ca. Circa primū primo describitur phariseorum confutatio: secundo populorū consolatio: ibi. Et inde surgens. Circa primū p̄mo describit̄ phariseorum obseruatio vana. Secundo eorum interrogatio maligna: ibi. Et interrogabant pharisei. Tercio eorum confutatio vera: ibi. At ille respondens. Quarto dicte confutationis expositio planar̄: ibi. Et cum introisset in domum. Sententiā vō istarū partium patet ex dictis math. x. exceptis que sequuntur. **b** Pharisei em̄ ⁊ omnes iudei nisi cre. la. ma. non man. volentes per mundiciam exteriorē preuidere q̄ haberent interiores cum tamen essent pleni iniquitate ⁊ immundicia: s̄m q̄ dicitur Math. xxij.

c Et a foro nisi baptizentur non comedunt. quando em̄ erant ad negocia exteriora in publico reputabant se in mundiciam aliquam contrahere ab alijs: qui tamen erāt meliores ip̄is: ⁊ ideo redeuntes a talibus negocijs lauebant se: antequā comederent quasi purgantes in mundiciam ab alijs contractam. **d** Moyses em̄ dixit: bono

Euangelium

ra patrem tuum etc. dñs autē dicit hoc ut habet. **Ero. ix.** sed moyses explanavit qualiter esset intelligendum: extra quē intel lectū sacerdotes et pharisaei docebant. **e** Corban quod est domus. corban nō signat domū generaliter acceptū: sed do num deo oblatū vel offerendū pharisaei et sacerdotes auaricia moti dicebāt q̄ melius erat filiū offerre deo bōa sua q̄ puidere paren tibus in necessitate positis: et sic euacua bant p̄ceptum dei de honore parentū ut plenius dictū su it math. xv.

f Siquis habet aures audiēdi au diat. i. si quis habet voluntatē audiēdi verā vocem audiat meam et non pharisaeorum.

g In secessū erit purgans oēs escas natura em̄ q̄ est sa gat in puritate que est in alimento suscepto emittit p̄ se cessum retinens il lud quod est ibi pu rum ad corporis nutrimentū: et sic pur gatur efca corporis nutritiua.

b De corde hoīz male cogi. p̄ce. id est consensus delite ratiū ad mala agē da: q̄ explicat magis in particulari cum subdit.

i Adulteria. in quibus est violatio tho ri alieni.

k Fornicationes. i. illiciti peccatus p̄sonaz a matrimo nio solutarum.

l Homicidia. quibus infertur nocu mentū in personis proximorum.

m Furta. quibus res aliene subtra hūtur.

n Auaricie. in quantum ali qua iniuste retinetur. **o** Nequitie que consistunt in calūnijs proximo rum. **p** Solus in deceptōe eorum

q Impudicie. q̄stus ad tactus et aspectus immu dos.

r Oculi malus. q̄stus ad odiū et inuidiā: q̄ nō p̄mittit videre recto oculo bonum proximi.

s Blasphemie. i. iniurię in de um.

t Superbia. dei vel primi contemptus.

y Stulticia. i. quilibet iniuria in primo. **x** Et inde surgens. hic consequenter describitur consolatio populorum: et primo gentiliū: scdo galileoz: ubi. Et itez extiens.

lauerit manū nō māducāt: te nētes traditōne senioꝝ: et a foro: nisi baptizēt nō comedūt: et alia mltā sunt q̄ tradita sūt illi s̄uare: bapti smata calicū et vrceoz et era mentoz et electoz. Et interrogabāt eū pharisaei et scri be. Quare discipuli tui nō ambulāt iuxta traditōem senioꝝ: s̄ coibz manibz māducāt panē? At ille r̄ndens dixit eis: Bene p̄phetavit esaias de vobis hypocritis sicut scriptū ē: Populus h̄ labijs me honorat: cor autē eoz lōge ē a me. In vanum at me colūt docēt es doctri nas et p̄cepta hoīm. Relin quētes ei mādatū dei tene tis traditōes hoīm: bapti smata vrceoz et calicum: et alia similia his facit mltā. Et dicebat illis. Hū irritū fecistis p̄ceptū dei: ut tradi tionē vram fueris. **Moy ses ei dixit. Honora p̄ez tu um et m̄ez tuā: et q̄ maledi xerit p̄ri vel m̄ri morte mo riat. Glos at dicitis: Si di xerit hō p̄ri aut m̄ri corbā quod ē tonū q̄d cū q̄ ex me tibi p̄derit: et vltra nō dimi titis eū q̄cūq̄ facere p̄ri suo aut m̄ri: rescidētes v̄bū dei p̄ traditōem vram quā tra didistis. Et similia h̄ mōi mltā facitis. Et aduocans itez turbas dicebat illis: Audite me oēs et intelligi te. Nihil ē extra hoies itro iens i eū q̄d possit eū coinq̄ nare: s̄ q̄ de homie p̄cedunt**

Circa primū dicit. **x** Et inde sur. abiit in si. syrie sy donis. vbi habitāt gentiles: ad quos transiit xpc ad be nefaciēdū eis: relinques iudeam p̄pter maliciā phari seorum et ingratiudinē. **y** Et ingressus domūz ne minem voluit scire. i. noluit manifestari aduentū ei? p̄

illa se q̄ coinq̄nāt hoīm. **Si quis h̄z aures audiēdi au diat. Et cū introisset in to mū a turba: interrogabant eū discipuli eius parabolaz. Et ait illis. Sic et vos im prudētes estis? Nō itelligi tis q̄z oē extrinsecus itroies i hoies n̄ pōt eū coinquinare q̄z nō itrat i cor ei? s̄ i ven tre vadit et in secessum erit purgās oēs escas? Dicebat autē: qm̄ illa que de homine exeūt illa coinq̄nāt hoīm. Ab int̄ ei? de corde hoīm male cogitatōes p̄cedunt. adulteria: fornicatōes: ho micidia: furta: auaricie: neq̄cie: dol? ipudicitie: o cul? mal? blasphemia: su pbia: stulticia: **Si h̄z ma la abint? p̄cedūt et coinq̄nāt hoies. Et in d̄ surgēs abiit i sies tyri et sydois: et igress? domū neminē voluit scire et nō potuit latere. Mulier ei statū vt audiuit de eo cui? filia hēbat spm̄ imundū itrauit: et p̄cidit ad pedes ei? Erat ei mulier gē tilis syrophenissa gnē. Et ro gabat eū vt temoniū eijce ret de filia ei? Qui dixit illi. Sine pus saturari filios nō ē ei bonū sumē panem filioꝝ: et mittē canibz. At il la r̄ndit: et dixit illi: Utiq̄z dñe. **Mā et catelli comedūt sub mensa te micis puero rū. Et ait illi. Prop̄t hūc sermonē vade: erit temo niū a filia tua. Et cū abiss? domum: inuenit puellam******

discipulos suos ostendens q̄ p̄ dicatoꝝ et opera tor miraculoꝝ nō debet quere re p̄riam ostentationem.

z Et nō potuit latere. illud non posse non refer tur ad eius potē tiam absolutam s̄ ad congruen tiam: nō em̄ eāt cōgruū q̄ adue tus medici late ret i s̄m̄ios: nec fuit decēs q̄ ma nifestaret p̄ suos discipulos: vt di ctum est: et ideo manifestatus fu it p̄ alios qui fa mam eius audi erant et aliq̄ euz viderāt: q̄z non solus de iudea s̄ etiā de natōibz alijs mlti venie bāt ad eū p̄pter miracula et san itates q̄ opabāt vt b̄. s. ij. ca.

a Mulier em̄ statū vt audiuit de eo etc. nō ē in telligendū q̄ cu rauerat filia ei? ex istis in domo q̄z tunc noluit fa cere: s̄ magis in via cū ip̄a clama ret p̄ eos: vt b̄. **Math. xv. di.**

b Erat em̄ mu lier gentilis sy rophenissa gnē. i. de syria p̄hen cis. Est em̄ syria nomen genera le. puincie: p̄be nis autem nom̄ cuiusdam speci alis contra te ut

illa prouincia. Et inde p̄ponitur syrophenissa id est de ta li contracta oriunda. **c** Propter hūc sermonē. i. propter tue fidei confessionem. **d** Erat temoni um de filia tua. quia confessio fidei de congruo est meri toria miraculi. cetera patēt ex dictis **Math. xv. di.**

Barci

Et iterum extes. Hic dicitur describitur solatio galileorum: et primo i curatio demoniaci: scdo in ministratioe alimentu i pncipio sequentis ca. Circa pma pte determinat locus ubi ipse fecit sequente curatores. cu dicitur. In me dios fines decapoleos. decapolis e nome regiois: vt di

cti e supra ca. v. et hmoi regiois vna p se vlt ior danc: alia citra: vt pzin descri ptoe terre scete. Hic mare galilee qd e qd dicitur p que trahit iordanis flumius respicit terminos vtriusq; pns regionis pdicte. Et adducit ei sur. r mu. non erat talis a natiuitate. nec ab in firmitate supue nite: s a demonie ipm obsidete e? auditu impe dicente r loqaz. b Niste di. su. in auri. c. chri stus aliqn sana uit infirmos ta gendo cozpalie. vt ostenderet hu manitate sua ee diuinitatis istru mentu mo supra dicto. ca. v.

It suspiciens. in celu ingemuit vt ostenderet se ve ru hoicm a deo qres auxilium. Et ait illi cf. feta. qd e adapi re. ostendens se ve ru deu curando p imperiu.

Et pcepit eis ne cui dicerent. omdes q beneficia d suis benefi cis. ppria lau de no debet que rere. m Qua to aut eis papi. tantomagis pdi ca. qz beneficia tus de beneficiis acceptis debz se gratu ostendere z bnfactoru lau dare: qus h be nefactor n qrit. n Et eo ampli us admirabant de tata eius bni licate. o Benefecit oia r. licet no exprimat hic ni si vnu surdu z mutum esse curatu: tm ples fuerut ceci z claudi z muti curati: vt habet math. xv. sed iter illos vnus cuius cura fuit mirabilior inter ceteros. qui ipo tria miracula cōcurrerut: fm q dicit hierony. quia au dit? fuit ei redditus z affat? z a demoe fuit liberatus: z hic solus exprimitur a marco.

ia cete supra lectu: z demo niu exisse. Et iterum extes o finibo tyri venit p sydonez ad mare galilee in medios fines decapoleos. Et addu cit ei surdu z mutū. Et de p̄cabant eū vt imponat illi manū: Et apphēdes eum de turba seorsū. misit digi tos suos i auriculas ei: et expues tetigit ligua ei: et suspiciēs i celu igemuit: z ait illi: Effeta: qd e adape rire. Et statim apte sūt aures eius: z solutū ē vinculū lin gue ei: et loq̄bať recte. Et pcepit illis ne cui dicerēt: Quāto aut eis p̄cipiebat tātomagis pl? p̄dicabāt et eo ampli? admirabant di cētes: Bene oia fecit z sur dos fecit audire: et mutos loqui. Ca. viij.

In diebus illis itez cu turba multa eet cu ie su nec heret qd maducaret puocatis discipulis ait il lis. Adisereoz sup turbā: qz ecce iā triduo sustinet me nec habet qd maducet z si dimisero eos ieiunos i wo mum suā: reficiēt in via. Quidā ei ex eis teloge ve nerūt: Et ruderēt ei discipli sui. Cū istos qs poterit sa turare panibz i solitudine? Et interrogabat eos: Quot panes hētis? Qui dixerūt septē. Et pcepit turbe di scubere sup terrā. Et acci piēs septē panes gias agēs fregit: z dabat discipul suis vt apponerēt: et apposuerit

In diebus illis. Hic dicitur ponit pso. Ca. viij. latio galileoz in alimēti datioe: r p̄z snia ex bis q deca se math. xv. b excepto b Cū i p. val. math. xv. dicitur vici fies. magedā. Dd e q e eadē rgo dupl r dta c Exierūt pharisei. Hic dicitur describitur cōsuetatio pha riseoz i miraculis

turbe. Et hēbat pisciculos paucos: z ipos benedixit: z iussit apponi. Et māduca uerūt z saturati sūt: z sustu lerūt qd supauerat de fra gmētis septē sportas. Erāt āt q māducauerāt q̄i q̄tu or milia: z dimisit eos. Et statim ascēdes nauī cū disci pulis suis: venit i pres dal manutha: Et exiit phari sei z cepūt q̄rē cū eo: q̄rē tes ab illo signū de celo: tē tates eū. Et igemifcēs spū ait: Quid gnatio ista signū q̄rit? Amē dico vob: si da bit gnatio ista signū. Et di mittēs eos ascēdit itez nauī z abijt trās fretū. Et obli ti sē panē sumere: z nisi vnum panē n hēbāt secū in nauī. Et p̄cipiebat ei dicēs: Cū dete z caute a sermō phariseoz: z sermō herodis Et cogitabāt ad alteruz dicētes: qz panes nō hēm? Quo cognito: ait ill iesus: Quid cogitat qz panes nō habetis? Nonduz cogno scitis nec intelligitis? Ad huc cecatū hētis cor v̄m. Oculos hātes nō videtis: z aures hātes nō auditis. Nec recordamini qnq; p̄as fre gi i quibz milia: z quot co phinos fragmētōz plenos sustulistis? dicūt ei: Duo decim. Quando et septem panes i quatuor milia quot sportas fragmentorum tu listis? Et dicunt ei: Septē Et dicebat eis: Quomo do nondum intelligitis.

Et primo ponit di cta cōsuetatio: scdo discipuloz rep̄he sio: ibi. Et p̄cipie bat eis. Sententia p̄me pt̄ p̄z ex dict? math. xvj. hoc ecce pto. d Sida. gene. isti signū. i. n̄ dabit qz accipit si p nō sicut ps. Qui bus iurau i i i ra mea si introibūt is requie meā.

e Et p̄cipiebat. Hic ponit discipu loz rpi rep̄he sio z prio arguit i eis ignorātia: scdo on dit eoz impotētia sequenti ca. ibi. Et venies ad discipu los. tercio rep̄mit eoz ambitio vel su perbia: ibi. Et inde p̄fecti. Circa p̄mū describit prio rep̄ bensio discipuloz generalit: scdo ipi us petri sp̄alit: ibi. Et ingressus ē iel? Adhuc aut prio ar guit ignorātia di scipuloz vbo: z se cūdo facto: ibi. Et veniūt bethsaida. Circa p̄mū dicit.

f Caute a sermō to phariseoz. i. a doctrina eoz puer sa: q̄ p̄ponebat tra ditioes suas diu inis p̄ceptis: vt di ctū ē ca. viij. g Et sermō herodis. i. a secta erro nea herodianoz de q̄ dictus ē. s. iij. ca. Hoc aut dictus rpi discipuli intelle xerunt de sermō vel pane materiali in quo apparet eoz rum ignorātia: tuz qz christus frequē ter fuerat eis locu tus in parabolis. z eas eis exposuerat vt dictum est supra iij. c. z ideo bene in tellixisse debuisset h

verbum christi dictum parabolice. tum qz ipis videntibz christus faciauerat quinq; milia hominum de quinq; pa nibus: z de duobus piscibus: vt dictum est supra. vj. capi. Item quatuor milia hominū de septem panibus. vt dicitur in h ca. z ideo bñ debuissent intelligisse: qz christus nō erat sollicitus de materiali pane: nec d ipso loquebat. cetera pa tēt ex dictis math. xvj. b Et veniūt bethsaida. Dicitur

Euangeliū

quis ignozātia discipuloy factō p hoc q ipis p̄sentib̄ illu
minant cecū: pio impfctē: qd notat̄ euz dicit̄: i In
ter. eū si qd vi. 2 aspi. ait video ho. velut ar. am. non em di
stinguebat̄ lineamēta humanoy corporoy: videbat̄ tñ ob
scure coz: p̄za coz: moueri de loco ad locū 7 postea illumi
nauit eū p̄fctē: qd notat̄ eū dī: Itēz
imposuit manū sup
oculos ei. 7 subdi
tur. k Et resti.
ē ita vt clare vi. oia.
Certū ē aut q xps
poterat eū stati p
fecte illuminare: s̄
p talē modū fecit
vt designaret disci
pulos ad huc in p
te obscuratos cali
gine ignorantie. et
ad clare intelligen
dū indigebat̄ maio
ri illuminatōe. vii.
de 7 post resurrecti
onē suā aperuit il
lis sensum vt intel
ligerent scripturas
vt habet̄ Luce. xi.
iij. Et p talem mo
dū christus male
dixit sic habentē
tñ folia: vt habet̄
infra. r. ca. ad signi
ficandū q sacerdo
tes iudeozum erāt
maledicendi 7 pu
niendi a deo: eo q
non habebant fru
ctū iusticie. s̄ tñ fo
lia verborum: s̄m
q dicit̄ aug. in bo
melia. 7 simili mo
do hieremias pro
pheta qui denūci
auerat captiuitatē
babilonicam hoc
idē signauit sensu
bili signo p h q de
mādato domini p
suis catenas i col
lo suo: vt habet̄ he
re. xxiij. p hoc desi
gnans q sic cathe
nati ducerent̄ iudei in babilonē captiui. Alij aut̄ exponūt
illuminationē hui⁹ cecī successiue factā. ppter paruitatē
fidei ipsius cecī 7 offerentiū ipsum christo. 7 pot̄ esse q ista
cā 7 p̄dicta p̄currēt ad istū effectū. l Et in gres. e. i. e. i. e.
l. d. c. q̄ dicit̄ scribit̄ increpatō petri sp̄ali: 7 p̄ p̄t̄ increpatō pe
tri: scdo icatatio ad palmā martyrii: ibi. Et cōuocata tur
ba. Circa primū p̄mittit̄ d̄ christo hominū falsa opinio
secundo subdit̄ discipulorum vera cognitio: ibi. Tunc di
xit illis: Vos vo tē. qz petrus p se 7 alijs apostolis respō
dit: t̄cio ponit̄ xpi passiois p̄nūciatio: ibi. Et cepit eos to
cē. quarto describit̄ petri increpatio: ibi. Et apprehendēs
petrus eum. Petrus em̄ ex zelo christi volebat impedire
eius passioē: 7 quia iste zelus erat indiscretus: quia pas
sio christi erat ordinata ad salutē generis humani: ad me
ruit duram reprehensionem. Sententia aut̄ partium ista
ruz patet̄ ex dictis mathei. xvi. c. m Et conuocata tur
ba. quia christus increpauerat petrum volentē impedire
passionē eius. ideo hic consequenter inuitat̄ fideles ad
tolerantiā passiois: 7 primo facit̄ hoc verbo: secundo facto
i p̄ncipio sequētis ca. Sententia p̄ie ptis patet̄ ex dictis
mathei. xvi. hoc excepto quod subdit̄. n Qui em̄ me

Et veniūt bethsaida: 7 ad
ducūt ei cecū: 7 rogabāt eū
vt illū tāgeret. Et apphen
sa manu cecī eduxit euz ex
vicū: 7 expnēs: i oculos e⁹ im
posit̄ manib⁹ suis: interroga
uit eū si qd vidēt. Et aspici
ens ait: Glideo hoies velut
arbores ābulātes. Beinde
itēz iposuit manū sup oculo
los e⁹ 7 cepit vidē: h 7 restitū
t⁹ ē: ita vt clare videret oia
Et misit illū i domū suā di
cēs. Glade i domū tuā: 7 si
vicū itroieris nemini dice
ris. Et igressus ē iesus 7 di
scipuli eius castella cesaree
philippi: 7 i via interroga
bat discipulos suos dices eis
Quē me dicūt eē homies?
Qui r̄ndēt ei dicētes: Alij
iohānē baptistā: alij helyā
alij vo quasi vnū de p̄phis.
Tūc dicit̄ illis: Vos vo quē
me eē dicūt. R̄ndēs petr⁹
ait ei. Tu es xps. Et p̄mia
t⁹ ē eis: me cui dicerēt d̄ illo
Et cepit tocē eos qm̄ opoz
tet filiū hois pati m̄ta 7 re
probari a seniorib⁹: a sacer
dotib⁹ 7 scribis 7 occidi: et
p̄ tres dies resurgē. Et pa

pfessus fuerit 7 verba mea. becē vera litera quia sic ha
bent antiqui libri 7 correcti: 7 etiam greci. 7 hoc patz p
illud quod habetur Luce. ix. vbi eadem sententia poni
tur per alia verba sic: Qui me erubuerit 7 meos sermo
nes. o In generatōne ista adultera. quia iudei de

lā v̄bū loq̄bat: 7 apphēdēs
eū petr⁹: cepit increpare eū.
Qui p̄uerius 7 vidēs disci
pulos suos p̄miat⁹ ē petro
dicens: Glade retro me sa
thana: qm̄ n̄ sapi s̄ t̄i sūt:
h̄ q̄ sūt hoim. Et p̄uocata
ēba cū discipul⁹ suis: dixit
eis. Si q̄s vult me seq̄: d̄ne
get semetipz: 7 tollat crucē
suam 7 seq̄t me. Qui ei vo
luerit aiām suā saluaz face
p̄det eā. q̄ at̄ p̄diderit aiām
suā p̄t̄ me 7 euāgeliiū: sal
uā faciet eā. Quid em̄ p̄de
rit hoī si lucret̄ mūdū totū
7 tetrinētū aie sue faciat?
Aut qd hō p̄mutatōis da
bit p̄ aiā suā? Qui em̄ me
pfessus fuerit et v̄ba mea i
generatōe ista adultera et
peccatrice: 7 fili⁹ hois p̄fite
bit̄ eū cū venerit i gl̄ia p̄is
sui cū āḡ el̄ sanctis: Et dice
bat ill. Amē dico vob: quia
sūt qdā de hic stātib⁹ q nō
gustabūt mortē t̄ nec vitē
ant̄ regnū t̄riueniēs i vir
tute. La. ix.

Et p̄ dies sex assūpsit
iesus petrū 7 iacobū et io
hānē: 7 ducit illos i mōtem

querando. q Et filius hōminis confitebit̄ eum bec
est vera litera quia sic habent greci 7 antiqui: 7 patet p
istud quod habetur Luce. ix. vbi dicitur: Et filius hō
minis erubescet eum. i. nō non recognoscet eum de su
is: sicut homo non libenter recognoscit̄ illum de q̄ eru
bescit: 7 p̄ talem modū loquendi: dicit̄ hieronymus de
quadam sancta. quia non est confusa christi: Christus
non confundetur eam: nec est curandum si est improp̄a
locutio s̄m regulas grammaticas quibus non subiacet
theologia.

Caplin. ix.

Et post dies sex. hic ponitur incitatio ad mar
tyrium factō. Illud em̄ quod marie excitat̄ ad
tolerantiā martyrii est magnitudo premiij. q̄
magis mouet v̄sa q̄ audita: ideo christus ostendit̄ tri
bus principalibus suis discipulis glōriam resurrectio
nis in transfigurationē qua ostendit̄ se eis in clarita
te glōrie. 7 primo describitur ista ostensio: secundo ex
hoc mouetur questio: ibi. Et interrogabant eum. Sen
tentia istarum partium patet̄ ex dictis mathei. xvi. ex
ceptis que sequuntur.

scēderāt a p̄rib⁹
q̄ ad idolatriam
dedinauerant
dimisso deo qui
eos desponsaue
rat in datione le
gis in monte sy
nai: 7 iō filij ab
eis descēdētēs
adultera gene
ratio vocantur.

p Et peccatri
ce. quia sicut pa
tres eoz perfe
cuti fuerant pro
phetas eos occi
dendo: ita ipi p
sequēbant̄ chri
stum mortē ei⁹

Marci

b Et transfiguratus est coram ipsis. non est intelligendum quod figura corporis christi fuerit mutata. sed quod figurae in extremitatibus corporis: et scilicet claritas glorie quam tunc in corpore suo habuit est in extremitate corporis: et id vocatur transfiguratio: et per tale modum loquendi dicit apostolus per ilium. Saluatoris expectati

m dominum iesu christum qui reformat mabit corpus? hu militatis in se cor figurati corpor claritatis sue. i c Et venit vox de nube dicens sic sicut in baptismo christi auditum est testimonium patris dei filio eius naturali sic in transfiguratione: cuius ratio est: quod homines sunt filii dei adoptivi per assimilationem ad filiationem naturalem ipsi? christi: qui de assimilatio sic dupl. uno modo in presentia gratia: alio modo in futuro et perfectio per gloriam: per illud i. iobis. iij. Nunc filii dei sumus et nodum apparuit quod erim? Sci m? qm cum apparuerit filius eius erimus: qm videbitur mus cum sicut est. in baptismo vero christi data est aqua virtus regenerandi per gratiam. In transfiguratione vero ostensa est claritas glorie in corpore christi. Et quod in istis duobus ut dicitur est assistantur homines filio dei naturali modo conveniens fuit ut in baptismo christi et eius transfiguratione audiretur testimonium patris de eius naturali filiatione.

d Et verbum continuerunt apud se. per preceptum christi. e Co qui. quid est cum christus a morte resur. Videbat enim eis in conspectu eius quod resurrexerit a mortuis: postquam viderant eum in claritate gloriosa ad quam alii venient post resurrectionem ideo terminus resurrectionis vel finis iam videbatur eis completus in christo. f Et veniens ad discipulos illic ostendit discipuloz christi impotentia in hoc quod non

excellu solus: et transfiguratus est coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt splendens et candida nimis velut nix: quia fullo non potest super terram candida facere. Et apparuit illis helyas cum moysi: et erant loquentes cum iesu. Et respondens petrus ait iesu: Rabbi bonum est nos habere: et faciamus tria tabernacula: tibi unum: et moysi unum: et helye unum: Non enim sciebat quid diceret. Erant enim timore exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos: et venit vox de nube dicens: Dicitur filius meus charissimus: audite illum. Et statim circumspicientes: non minime apostoli viderunt nisi iesum tantum secum. Et descendentes illi de monte precepit illi ne cuiquam quod viderat narraret: nisi cum filio hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum protinuerunt apud se: perquirentes quod esset cum a mortuis resurrexerit. Et interrogabant eum dicentes. Quid ergo dicunt pharisaei et scribae quod helyas oporteat venire prius? Qui respondens ait illis. Helyas cum venerit primo restituet omnia: et quod scriptum est in filiis hominis: ut multa patiatur et contemnat. Sed dico vobis: quod helyas venit: et fecerit illi quicquid voluerit sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos: et scribas perquirentes eum illum: et pestifera omnis populus videns iesum stupefactus est et expauescit: et accurrentes salutabant eum. Et interrogavit eos: Quid in vos perquiretis? Et respondens unus de turba di

poterat curare demoniacum eis oblatum. Tunc sic procedit: quia circa hac curatio: pro ostendit discipuloz impotentia: scilicet credo christi efficacia: ubi. Qui respondens eis dixit o generatio terrena et terrena: quia ubi. Et cum introisset in domum. Sententia ista: per primum ex dictis matth. xvij. exceptis que sequuntur. f Et veniens ad discipulos suos. scilicet quod dimiserat: assumptis tamen secum tribus coram quibus transfiguratus fuit. g Videtur. ma. circa eos et scri. con qui. quod deridebant eos eo quod tenebant curare demoniacum eis oblatum: et non poterat: ut per in littera sequenti. b Alidit illi. i. ad terram perit. i. Et spumant et strident dentibus: ad ostendendum vehemenciam passionis. k Et cum videret eum. i. spumant et strident dentibus: ad ostendendum vehemenciam passionis. l Et interrogavit patrem eius. non ex ignorantia: sed ex suspitione patris apparentibus passionibus et difficultatibus curatiois: ut ex his miraculis esset evidens. m Si quid potes. Et quod per primum erat dubium in fide dubitans de christi potestate. n Quia possibilia sunt credenti. fides enim credentis meretur de congruo ut ei de beneficiis pro oportet tunc dei. o Credo domine adiuva in incredulitatem meam. qui dixit credo non erat omnino incredulus sed vocavit incredulitatem suam fidei sue imperfectionem: quam precebat a christo suppleri et perfici. p Surde et mute spiritus. non formaliter sed effectiviter: quia pro obfesso auditus impediatur et loquelam. q Et factus est sicut mor. ut per hoc magis declararet christi virtus: quod ad tactum christi surrexit perfectus. r Hoc genus in nullo potest exire: nisi in oratione et ieiunio. Demones enim non sunt aequales in virtute naturali et ideo non potest difficaliter expelli. Ad expulsionem autem istam requirebat in expellente subiecto. carnis ad spiritum qui sit per

Et veniens ad discipulos suos. scilicet quod dimiserat: assumptis tamen secum tribus coram quibus transfiguratus fuit. Videtur. ma. circa eos et scri. con qui. quod deridebant eos eo quod tenebant curare demoniacum eis oblatum: et non poterat: ut per in littera sequenti. Alidit illi. i. ad terram perit. i. Et spumant et strident dentibus: ad ostendendum vehemenciam passionis. Et cum videret eum. i. spumant et strident dentibus: ad ostendendum vehemenciam passionis. Et interrogavit patrem eius. non ex ignorantia: sed ex suspitione patris apparentibus passionibus et difficultatibus curatiois: ut ex his miraculis esset evidens. Si quid potes. Et quod per primum erat dubium in fide dubitans de christi potestate. Quia possibilia sunt credenti. fides enim credentis meretur de congruo ut ei de beneficiis pro oportet tunc dei. Credo domine adiuva in incredulitatem meam. qui dixit credo non erat omnino incredulus sed vocavit incredulitatem suam fidei sue imperfectionem: quam precebat a christo suppleri et perfici. Surde et mute spiritus. non formaliter sed effectiviter: quia pro obfesso auditus impediatur et loquelam. Et factus est sicut mor. ut per hoc magis declararet christi virtus: quod ad tactum christi surrexit perfectus. Hoc genus in nullo potest exire: nisi in oratione et ieiunio. Demones enim non sunt aequales in virtute naturali et ideo non potest difficaliter expelli. Ad expulsionem autem istam requirebat in expellente subiecto. carnis ad spiritum qui sit per

margin notes on the left side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

Euangelium

ium: et magna elevatio spiritus in deum que fit per orationem talia autem adhuc non erant in apostolis: quia per tempore illo non continebantur eis ieiunare: ut dicitur est supra. h. ca. nec erant adhuc in deum perfecte elevati: quia fuerunt rudes et imperfecti usque ad receptionem post passionem christi plenioris gratia spiritus sancti: **Matth. xvij** dixit illis christus quod non poterat illis eicere propter incredulitatem suam: que causa tibi est exposita. **Et** tenendum quod utraque causa. scilicet illa que hic exprimitur: et illa que in mat. ponitur simul concurrerunt in discipulis. propter quas illi demonem expellere non potuerunt.

s Et inde perfecti dicit consequenter exprimitur discipulorum christi superbia: ubi primo exprimitur christi humiliatio: secundo reprimitur discipulorum ambitio: ubi. **Qui** cum domi essent. Circa primum describitur humiliatio christi per hoc quod predicavit eis ignorantiam sue passionis quam voluntarie erat passurus: et hoc debet discipulis exemplum esse humilitationis: verum tamen tanquam adhuc rudes non capiebant ad plenam verbum eius: ideo sequitur.

t Et illi ignorabant verbum: quia frequenter loquebatur eis in parabolis: propter quod dubitabant si hoc verbum esset parabolicum.

v **Qui** cum domi essent. hic reprimitur ambitio discipulorum. **Et** dividitur in partem principalem et incidentalem: secunda tibi. **Et** ridet illi iohannes. **Et** prime partis patet sententia ex dictis **matth. xvij**. exceptis que sequuntur. **Interrogabat** eos. non ex ignorantia: sed ut ex doctrina sequenti apperet christum non ignorare verba que dixerunt inter se ipso absente. **y** **Et** illi tacebant. verecundia ducti: cuius causa subdit cum dicitur. **3** **Si** quidem inter se in via disputa. quis eorum videtur maior. quod in eis erat verecundia et reprehensibile cum magister eorum esset humilior: et immediate eis predicaverat humiliacionem sue passionis. **a** **Respondit** illi iohannes. **Hec** est pars incidentalis. **Et** hoc est quod christus dixerat per oculos recipiendos in nomine eius: quibus sint parve reputatis ideo iohannes movit questionem de quodam efficiente demonia in nomine christi: qui tamen non erat de societate eius que prohibuerant discipuli: utrum bene vel male fecissent ad sciendum si essent hoc alii facturi in casu consimili: et circa hoc primo ponitur responsio christi: secundo prohibito scandali: ubi. **Et** quisquis vult de pusillis etc. **tercio** declaratio cuiusdam dicti: ubi. **Dis** em igne saliet. **Circa** primum est duplex modus dicendi. **Dicunt** enim aliqui quod iste de quo quesivit iohannes non erat fidelis: aliqui enim infideles videntes per experientiam nomen christi virtuosum in nomine eius etiam dabant demones: ut habe-

tur actu. **xix**. **Dicit** tamen christus quod ille qui sic facit non est prohibendus: quia talis eicatio demonis facit ad declarationem virtutis christi: nec etiam talis licet sit infidelis habet frontem loquenti contra fides christi cum gloriatur de signis in nomine eius factis: et hoc est quod subditur.

b **Nemo** enim est qui facit virtutem etc. infideles enim aliqui bene in aliquibus conveniunt cum fidelibus: ut quod deus sit unus: et b. mo: et in talibus sine cum eis licet non in alijs. **Alij** vero dicunt quod iste de quo iohannes quesivit erat fidelis: credens in christum: et hoc dicit chrysostomus. **verum** tamen non erat tante perfectionis quod vellet sequi christum: et discipulum eius in modo vivendi: sicut nec modo omnes fideles volunt sequi christum per religionis ingressum: et talis etiam non est prohibendus: quia beneficia divina non solum dantur per maiores: sed etiam aliquando per minores: ut perfectos ut in hoc etiam declaratur virtus nominis christi que per magnos et per vos in dicitur potest operari: et quia tales imperfecti aliquando ad tempus credunt: et in tempore tentationis a fide recedunt: ideo subditur. **b** **Nemo** enim est qui facit. **xix**. in no. meo etc. quod si aliquis imperfectus fecerit miracula in nomine christi et postea recedat a fide: non habet frontem loquenti contra christum in cuius nomine fecerat miracula de quibus gloriabatur. **Et** quia non solum in nomine christi fienda sunt miracula: sed etiam opera meritoria: ideo sequitur. **c** **Quisquis** enim potest de vo. ca. aque frigidę etc. **Hoc** dicit ad ostendendum quod quilibet quantumcumque pauper potest aliqua opera pietatis facere: quia potum aque frigidę potest dare quilibet quantumcumque pauper. **d** **Et** quisquis scandalizaverit in nomine christi etc. **Hic** consequenter ponitur prohibitio scandali: et patet sententia ex dictis **matth. xvij**. excepto quod sequitur. **e** **Ubi** vermis eorum non moritur. **i.** aculeus vel remorsus conscientie qui continue affliget damnatos. **f** **Omnes** enim igne. **Hic** ponitur declaratio cuiusdam dicti: dixerat enim christus ad euitandum scandalum pes esset amputandus et manus et oculus erudendus: que quidem mutilatio non est intelligenda per abscisionem vel erutionem alicuius membri. sed per restrictionem ab actu malo quod fit per macerationes carnis et disciplinam ubi necessaria est discretio sapien-

subditur.

dunt: et in tempore tentationis a fide recedunt: ideo subditur. **b** **Nemo** enim est qui facit. **xix**. in no. meo etc. quod si aliquis imperfectus fecerit miracula in nomine christi et postea recedat a fide: non habet frontem loquenti contra christum in cuius nomine fecerat miracula de quibus gloriabatur. **Et** quia non solum in nomine christi fienda sunt miracula: sed etiam opera meritoria: ideo sequitur. **c** **Quisquis** enim potest de vo. ca. aque frigidę etc. **Hoc** dicit ad ostendendum quod quilibet quantumcumque pauper potest aliqua opera pietatis facere: quia potum aque frigidę potest dare quilibet quantumcumque pauper. **d** **Et** quisquis scandalizaverit in nomine christi etc. **Hic** consequenter ponitur prohibitio scandali: et patet sententia ex dictis **matth. xvij**. excepto quod sequitur. **e** **Ubi** vermis eorum non moritur. **i.** aculeus vel remorsus conscientie qui continue affliget damnatos. **f** **Omnes** enim igne. **Hic** ponitur declaratio cuiusdam dicti: dixerat enim christus ad euitandum scandalum pes esset amputandus et manus et oculus erudendus: que quidem mutilatio non est intelligenda per abscisionem vel erutionem alicuius membri. sed per restrictionem ab actu malo quod fit per macerationes carnis et disciplinam ubi necessaria est discretio sapien-

tie. unde dicitur: Omnis enim igne salietur. In quo docet modum acquirendi discretionem sapientie que acquiritur tribulationis igne: quia veratio dat intellectum et hoc est quod dicitur. f. Omnis in igne salietur. i. tribulationis igne sapiens efficitur. sicut enim per ignem decoquentem materia convertitur in sal: sic per ignem tribulationis acquiritur sal discretionis.

tur: et ignis non extinguitur. Omnis enim igne salietur: et omnis victima sale salietur. Bonum est sal. Quod si sal in sulfum fuerit in quo illud condietis. Habete in vobis sal: et pacem habete inter vos.

Ca. x.

Et inde exurgens venit in fines iudee ultra iordanem: et conveniunt iterum turbe ad eum: et sicut consueverat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabant eum: si licet viro uxorem dimittere tentantes eum. Et ille respondens dixit eis. Quid vobis precepit Moyses? Qui dixerunt: moyses permisit libellum repudij scri-

g. Et omnis victima sale salietur. sicut enim in lege veteri sal ponebatur in omni sacrificio dei: sicut in omni opere bono requiritur discretio.

b. Bonum est sal. i. discretio bona est per quam opera humana habent bonitatem. i. Quod si sal in sulfum fuerit etc. Hic accipitur sal pro hominibus discretionem habentibus eo quod aliquis excellens in aliqua proprietate non solum denominatur ab ea concretive: sed etiam abstractive: sicut notabiliter liberalis vel sapiens dicitur ipsa liberalitas ve sapientia: et per talem modum loquendi christus dixit apostolis qui ceteros precellere debebant sapientia: Vos estis sal terre: matth. v. dicit ergo salvator. i. Quod si sal in sulfum etc. quia si ille qui debet alios dirigere per eminentias sue discretionis et sapientie fuerit in sulfum per defectum discretionis: iste defectus redundat in alios. k. Habete in vobis sal id est discretionem. l. Et pacem habete inter eos. g. d. per sapientiam pax inter homines acquiritur et etiam conservatur.

In ca. ix. ubi dicit in postilla et simili claritas glorie quam tunc in corpore suo habuit est in extremitate corporis. Additio.

Quod figura sit in extremitatibus corporis patet ex diffinitione: Figura enim est que termino vel terminis comprehenditur: ut ait geometra. sed quod similiter se habeat claritas glorie: ut scilicet in extremitatibus corporis hoc non est. Claritas enim glorie non solum extremitates continet sed oportet quod corpus totum sit gloriosum sicut et totum agile. et ideo in transfiguratione se respexit facies eius sicut sol. Sed constat quod claritas solis non est tamen in extremitatibus eius sed etiam in omnibus partibus suis intrinsecis. Ratio autem quare assumptio claritatis transfiguratio dicitur licet figura non mutetur est quia sicut color qui participat claritatem imperfecte in superficie corporis colorati attenditur: sic et claritas que est perfecte lucida in eius superficie attendi potest.

Replica.

In ca. ix. ubi dicitur de transfiguratione postillator dicit claritatem transfigurati fuisse in forma et figura corporis per consequens in extremitate. Hurgensis autem dicit hoc non esse verum: quia ut inquit claritas glorie non solum extremitates continet sed totum corpus penetrat cum totum corpus sit gloriosum sicut et totum agile. Sed hurgensis hunc supponit satis dubium: quod videlicet corpus christi in transfiguratione fuerit gloriosum. nam si ita vere passibile et formaliter quod cum glorioso corpore si multum stare non potest quia omne corpus gloriosum impassibile est. Cum enim christi transfiguratio fuit facta ad ostendendum glorie resurrectionis ipsius apostolis quorum oculi profundum corporis videre non poterunt sed solum superficiem corporis et figuram sufficienter debuit claritas extremitatum. Et dato quod redundantia glorie in corpus passibile esset singulari dispensatione fuerit penetrativa: ab oculis tamen non glorificatis videri non potuit nisi superficialiter: nisi hurgensis aliud potest miraculum circa miraculum quod contra ponitur in amotione obicis redundantie glorie. scilicet quod oculi apostolorum fuissent miraculose elevati ad videndum claritatem existentem in profundo corporis: nec ratio Hurgensis concludit quia vult ex litera quod respexit facies eius sicut sol: sol autem habet claritatem non modo in superficie: sed etiam in profundo: nam sicut hurgensis in multis locis similitudo non est recipienda omnimode quia aliter est identitas non similitudo: que currat quatuor pedibus: argumentum autem a simili non valet generaliter: quia stat facies christi sicut solem respexit: et tamen claritatem tamen superficialiter habuit.

bere et dimittere: Quibus respondens iesus ait. Ad duritiam cordis vestri scriptum est vobis preceptum istud: Ab initio autem creature masculinum et feminam fecit eos unus. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adheret uxorem suam: et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. Quod ergo unus coniungit homo non separet. Et in domino iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum: Et ait eis: Quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit: adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum suum et alij nupserit mechatur:

ulari dispensatione fuerit penetrativa: ab oculis tamen non glorificatis videri non potuit nisi superficialiter: nisi hurgensis aliud potest miraculum circa miraculum quod contra ponitur in amotione obicis redundantie glorie. scilicet quod oculi apostolorum fuissent miraculose elevati ad videndum claritatem existentem in profundo corporis: nec ratio Hurgensis concludit quia vult ex litera quod respexit facies eius sicut sol: sol autem habet claritatem non modo in superficie: sed etiam in profundo: nam sicut hurgensis in multis locis similitudo non est recipienda omnimode quia aliter est identitas non similitudo: que currat quatuor pedibus: argumentum autem a simili non valet generaliter: quia stat facies christi sicut solem respexit: et tamen claritatem tamen superficialiter habuit.

Ca. x.

Et inde exurgens: Hic ponitur confutatio phariseorum de aliquibus in lege permissis: Et primo describitur confutatio phariseorum: secundo sacerdotum sequenti ca. Prima in duas: quia primo describitur phariseorum confutatio: secundo discipulorum instructio: ubi. Et offerebat illi parvulos. Sententia prime partis patet ex dictis mathei decimonono. licet enim Matheus idem factum sub alio referat ordine: non tamen differt quantum ad veritatem: ut dicit Augustinus: et hoc invenitur frequenter in veteri testamento: ut potest li. Reg. et pall. quod eades dicta et facta exprimuntur hic et ibi sub alio tamen ordine. b. Quid vobis precepit moyses. Mathei decimonono dicit quod pharisei hoc dixerunt christo quasi ei obiciendo. Et dicendum quod christus primo quesivit hoc ab eis ut hic dicitur: quia antequam diceret suam sententiam volebat quod audiretur eorum falsa opinio: quia credebant hoc esse licitum: et ideo tunc quasi obiciendo dixerunt. c. Moyses permisit etc. Et in domino iterum etc. quia discipuli adhuc rudes ad plenum non intellexerunt verbum

Euangelium

rpi: id est cum uenissent ad domum iterum interrogauerunt eum: et ipse idem
 repetit quod prius dixerat in praesentia phariseorum. **D** Et offerre
 rebat. **H**ic dicit de se ipsis instructio discipulorum: et primo ponit di
 cta instructio: secundo instructio confirmatio: ubi. **E**t phariseo
 te co de hieri. **D**ria in tres: quia per instruit discipulos de humi
 litate que est fundamen
 tum aliarum virtutum:
 secundo de voluntaria
 paupertate: ubi. **E**t
 cum egressus esset: ter
 cio de toleranda ad
 uersitate: ubi. **E**t af
 sumes iterum duode
 cim. **P**rimo autem do
 cet per hoc quod dicit nul
 lum intrare in regnum
 celorum nisi per uiam
 humilitatis: quod dicitur in re
 gularum. **E**t tu es
 mulus in oculis tuis
 etc. et per se finis ex di
 ctis math. xix.
Et cum egressus
 esset. **H**ic dicitur
 discipulos de vo
 luntaria paupertate.
Circa quod primo mo
 uet quod secundo po
 nit questionis solu
 tio: ubi. **I**esus autem
 dixit ei. in qua solutio
 ne ipse primo ostendit
 quid sit necessa
 rium ad salutem: uide
 licet obseruatio man
 datorum: secundo quod re
 quiritur ad maiorem
 perfectionem: quod consistit
 in obseruatione con
 siliorum in qua perfectione
 primo e abrenunciatio
 temporalium: ut quis
 libere possit sequi
 christum: et hoc ponit
 ubi. **I**esus autem intu
 itus e eum etc. finis du
 az partium primarum per
 ex dicitur math. xix.
F **I**esus autem intu
 itus e eum etc. vol
 untaria paupertas
 et primo quod ad eius
 perfectionem: secundo
 quod ad eius diffi
 cultatem: ubi. **Q**ui
 contristat: et tercio
 quod ad eius remu
 nerationem: ubi. **E**t per
 hoc cepit ei petrus
 dicere. **S**ententia
 istarum partium per
 dicitur math. xix. ex
 ceptis que sequuntur:
F **I**esus autem intu

Et offerrebat illi pueros ut
 tangeret illos: discipuli autem com
 minabantur offerre illis. **Q**uos
 cum uideret iesus: indignus tulit
Et ait illis: **S**inite pueros
 uenire ad me et ne prohiberi
 tis eos. **T**alium enim est regnum dei:
Amen dico uobis: quod quis non re
 ceperit regnum dei uelut pu
 lus: non intrabit in illud. **E**t com
 plexas eos et imponens manus super
 illos benedicebat eos. **E**t cum
 egressus esset in uia percurrans
 quidam genuflexo ante eum: roga
 bat eum dicens: **M**agister bone: quid
 faciam ut uita eterna percipiam
Iesus autem dixit ei. **Q**uid
 me dicis bonum? **N**emo bonus
 nisi uenit de deo. **P**recepta
 nosti: ne adulteres: ne occi
 das: ne fures: ne falsum testi
 monium dixeris: ne fraudem fe
 ceris: honora patrem tuum et
 matrem: **A**t ille respondens ait illi.
Magister bone: obseruaui in iu
 uentute mea. **I**esus autem ita
 uisus eum dilexit eum et dixit ei:
Cum tibi testis. **E**t tunc quia
 quod habes uende et da pauperibus: et
 habebis thesaurum in celo: et ueni
 sequere me. **Q**ui tristatus in
 uerbis abiit merens. **E**rat enim
 habens multas possessiones. **E**t
 circumspectus iesus: ait disci
 pulis suis: **E**t difficile qui
 pecunias habent: in regnum dei in
 troibunt. **D**iscipuli autem obstu
 pescebant in uerbis eius. **E**t iesus
 rursus respondens ait illis: **F**ili
 oli. **Q**uod difficile est prudentes in
 pecuniis: in regnum dei intro
 ire. **F**acilius est camelum per fora

dunt temporalia quam camelum per uentem. **A**lter autem po
 test exponi de religiosis qui per uinum per carnali uel fratre
 dimisso habent spirituales pres et freres multos: et possessi
 ones et agros in quantum ex possessionibus omnium fide- um sufficienter sustentant: sicut illud apostoli. **1**. **C**or.
 vii. ca. **Q**uasi ni
 bil habentes et
 omnia possiden
 tes.
K **E**t nouissi
 mi primi etc. quia
 reprobatis inde
 is quibus data
 fuit lex tanquam
 pulo a deo pe
 cto gentiles sunt
 vocati. **D**otest
 etiam exponi aliter:
 quia aliqui tan
 de uenientes ad
 fidem uel religi
 ones aliquando
 ita feruide ope
 rantur: quod prece
 dit meritis illis
 qui uenerunt in iu
 uentute.
L **E**rant autem in
 uia. **H**ic dicitur
 ipse instruit disci
 pulos de tolera
 da aduersitate:
 et primo ponit
 eorum instructio:
 secundo reprimi
 tur iporum ambi
 tio: ubi. **E**t accedunt
 dicitur: **P**rimo do
 cet christus ex
 plo sui. quod prom
 pte et bylanter ascen
 debat in hieru
 salem: ubi erat
 passurus mor
 tem: sicut quod disci
 pulis iam predicti
 ferat et hoc ad huc
 replicat. et patet
 sententia ex di
 ctis math. xx. **B**
 excepto.
M **E**t stupe
 et hoc quod ita pro
 pte et bylanter
 ibat ad locum
 passionis.
N **E**t sequen
 tes timebat. quia
 nodum erant pfe
 cti usque ad tole
 rantia martyrii
 quod patuit per effectum: quia petrus inter alios fer
 uentior postea timore mortis negauit christum.
O **E**t accedunt. **H**ic sequentem reprimit discipulorum
 ambitio: et primo duorum in speciali: secundo omnium in ge
 nerali: ubi. **A**udientes decem. **S**ententia prime partis
 patet ex dictis math. xi. excepto quod sequitur.
P **F**ilii zebedei dicentes. **M**agister uo. etc. math. xx.
 ubi quod mater eorum formauit istam petitionem: sed quia fuit

dunt temporalia quam camelum per uentem. **A**lter autem po
 test exponi de religiosis qui per uinum per carnali uel fratre
 dimisso habent spirituales pres et freres multos: et possessi
 ones et agros in quantum ex possessionibus omnium fide- um sufficienter sustentant: sicut illud apostoli. **1**. **C**or.
 vii. ca. **Q**uasi ni
 bil habentes et
 omnia possiden
 tes.
K **E**t nouissi
 mi primi etc. quia
 reprobatis inde
 is quibus data
 fuit lex tanquam
 pulo a deo pe
 cto gentiles sunt
 vocati. **D**otest
 etiam exponi aliter:
 quia aliqui tan
 de uenientes ad
 fidem uel religi
 ones aliquando
 ita feruide ope
 rantur: quod prece
 dit meritis illis
 qui uenerunt in iu
 uentute.
L **E**rant autem in
 uia. **H**ic dicitur
 ipse instruit disci
 pulos de tolera
 da aduersitate:
 et primo ponit
 eorum instructio:
 secundo reprimi
 tur iporum ambi
 tio: ubi. **E**t accedunt
 dicitur: **P**rimo do
 cet christus ex
 plo sui. quod prom
 pte et bylanter ascen
 debat in hieru
 salem: ubi erat
 passurus mor
 tem: sicut quod disci
 pulis iam predicti
 ferat et hoc ad huc
 replicat. et patet
 sententia ex di
 ctis math. xx. **B**
 excepto.
M **E**t stupe
 et hoc quod ita pro
 pte et bylanter
 ibat ad locum
 passionis.
N **E**t sequen
 tes timebat. quia
 nodum erant pfe
 cti usque ad tole
 rantia martyrii
 quod patuit per effectum: quia petrus inter alios fer
 uentior postea timore mortis negauit christum.
O **E**t accedunt. **H**ic sequentem reprimit discipulorum
 ambitio: et primo duorum in speciali: secundo omnium in ge
 nerali: ubi. **A**udientes decem. **S**ententia prime partis
 patet ex dictis math. xi. excepto quod sequitur.
P **F**ilii zebedei dicentes. **M**agister uo. etc. math. xx.
 ubi quod mater eorum formauit istam petitionem: sed quia fuit

quod patuit per effectum: quia petrus inter alios fer
 uentior postea timore mortis negauit christum.
O **E**t accedunt. **H**ic sequentem reprimit discipulorum
 ambitio: et primo duorum in speciali: secundo omnium in ge
 nerali: ubi. **A**udientes decem. **S**ententia prime partis
 patet ex dictis math. xi. excepto quod sequitur.
P **F**ilii zebedei dicentes. **M**agister uo. etc. math. xx.
 ubi quod mater eorum formauit istam petitionem: sed quia fuit

inducta hanc hoc
p filios: ad dicitur
tur hanc fecisse:
q: qd p amicos
facim? qd amo
do p nos ipsos fa
cimus.

a Aut bap
tismo q ego bap
tizor. tinctura em
sanguinis su i in
sua bndicta pas
sione vocat hic
baptismu.

b Audietes de
ce. Hic reprimit
ambitio discipu
lor: i gnali: r p
sua ex dicit ma
th. xi. c Et
proficiete. eo.

c Hic ponit istru
et iosis pcedetis
firmatio p illu
minatōez ceci. r
p: sua ex dicit
math. xi. ecce
pto qd sequit:

d Cecus sede
bat. math. xi. of
q erat duo ceci:
s q: vn? erat ma
gis notus r da
mabat alio for
ti? iō hic sol? ex
primit.

e Aie qor esto
.i. magis quier?
aimo: ac si dicat
appropinquat
tua illuminatio.

f Qui piecto
vestimēto suo. i
q medicabat vt
celerius veniret
ad xpm.

g Rabboni .i.
magister mi.
Ca. xj.

e Cū ap
propin
quasset:
Hic dicit de sc
bis confutatio sa
cerdotū. Et p
mo ponit aduē
tus xpi ad tēplū
scdo subdit con
futatō sacerdo
tum: ibi. Et alia
die. Sma prime
ptis p: ex dicit
math. xij. ecce
ptis q sequitur.

a Et cū appro
pin. biero. r be.
ad montem oli.
mōs em oliueti
est medi? in die
rusalem r betha
niā: r iō est spm
quus yriq.

b Inuenietis

ille dixit eis: **Q**uid vult vt
faciā vob: **E**t dixerūt: **B**a
nob vt vnus ad dexterā tu
am r alius ad sinistrā tuaz
sedeamus in gloria tua. **J**e
sus aut ait eis: **M**escitis qd
petatis. **P**otestis bibē ca
licē quē ego bibo: aut bap
tismo quo ego baptizor: ba
ptizari? **A**t illi dixerunt ei.
Possumus. **J**esus aut ait
eis. **Q**uicquid quē ego
bibō bibetis: r bap tismo q
ego baptizor baptizabimi
ni: sedere aut ad dexterā me
az vel ad sinistrā nō est meū
dare vob: s quibō patū est.

Et audietes tēcē indigna
ti sē r iacobo r iohāne. **J**e
sus aut vocās eos ait illis.
Scitis q: hi q vidēt prin ci
pari gētibō dñant eis: r pn
cipes eoz ptātē hnt ipozuz
Nō ita ē aut in vobis: s q:
cunqz voluerit fieri maior
erit vester minister: r q cūqz
voluerit i vob prim? ee: erit
oim seru? **M**ā r fili? hoīs nī
venit vt ministraret ei: sed
vt ministraret: r daret aiaz
suā redēptōez p mltis. **E**t
veniūt hierico. **E**t proficiēte

te eo tē hierico: r discipulis
e? r p lma mltitudine: filius
thime barthime? cecus se
debat iuxta viā medicans
Qui cū audisset q: ies?
naza ren? est: cepit clamare r di
cere: **J**esu fili dauid misere
re mei. **E**t cōmīabant illi
mlti vt taceret. **A**t ille mul
tomagis clamabat: fili da
uid miserere mei. **E**t stans
iesus pcepit illū vocari. **E**t
vocāt e cū: dicit ei ei: **A**ie
quior esto: surge vocat te.

Qui piecto vestimēto suo
exiliēs veit ad eū. **E**t rñdēs
iesus dixit illi: **Q**uid tibi
vis faciā? **C**ecus aut dixit
ei: **R**abboni vt videā. **J**e
sus aut ait illi: **V**ade: fids
tua te saluū fecit: **E**t p festū
vidit: r sequebat eū i via.

Ca. xj.
Et cū appropinqrent

hierosolyme r bethanie ad
montem oliuarum mittit
duos ex discipulis suis: et
ait illis: **I**te in castelluz qd
contra vos est: r statim in
troentes illuc: b inuenie
tis pullum ligatum: super
quem nemo adhuc homi
num sedit: **S**oluite illum r
adducite. **E**t si quis vobis
dixerit quid facitis: dicite
quia domino necessarius
est. et continuo illuz dimit
tet huc. **E**t abeuntes inue
nerunt pullum ligatum an
te ianuam foris in binio et
soluunt eum. **E**t quidaz te
illie stantibus dicebant il
lis: **Q**uid facitis soluentes
pullum: **Q**ui dixerunt eis
sicut pceperat illis iesus:
r dimiserunt eis: **E**t duxe
runt pullū ad iesum: r im
ponūt illi vestimēta sua et
sedit super eum. **M**ulti au
tem vestimenta sua strave
runt in via. **A**lij aut fron
des cedebant r arboribus
r sternebant in via. **E**t qui
preibant r qui sequebant
clamabāt dicētes: **O**sāna
benedictus qui venit i no
mine domini: benedictum
quod venit regnum patris
nostri dauid: osanna in ex
cellis: **E**t introiit hieroso
lymam in templū: et circū
spectis omnibus cum iam
vespera esset hora: exiit i be
thaniā cū duodeci. **E**t alia
die cū exirēt a bethaniā esu
rūt: **L**iqz vidisset a longe fi
cū hntē folia: venit siqd for
te inueniret i ea: **E**t cū venis
set ad eā: nihil inuit pret fo
lia. **N**ō eī erat tps ficoruz.
Et rñdens dixit ei. **J**ā nō
āpl? ineternū ex te qsq fru
ctum manducet. **E**t audie
bant discipuli ei: r veniūt
iterum hierosolymam. **E**t
cum introisset in templum
cepit eijcere vedētes r emē
tes in templo: r mensas nū
mulariorum r cathedras
vedētū columbas euerit

pullū ligatū. cū ipō
asina erat sū: **F**in
q dicit matheus: s
marcus h? tacet de
ea: q: nō oportz q
oia. a qlibet euāge
lista referatur: r qz
pripialr querebat
pull? ad obsequiuz
xpi. c **B**enedi
ctū qd veit regnuz
pris nostri dauid.
credebat em ipsuz
cūo regnare i gno
dō r restitūre re
gnū tpale qd a ro
manis erat usurpa
tū: cui? otrariū di
xit tps corā pilato
ioh. xviii. **R**egnuz
meū nō ē de h mō:
s sup. de celo: r hoc
diuina ordinatōe ff
gnificabat verbis
laudatū: cū dice
bant. d **O**sā
na i excelsis: licet nī
intelligerēt: sicut r
cayphas dixit mor
tē xpi futuram pro
salute mōi: **J**obis
xj. s h nī intelligēt.
e **E**t circūspectis
oibus cū iā vespē
ra esset hora: exiit
bethaniā. licet fuisset
honorifice rece
ptus a cōi populo.
r predicasset p to
tam diez vsqz ad ve
speram: nullus ta
men inuitauit euz
ad hospitium i domū
suā: r iō cū discipu
lis rediit i betha
niā vbi manebant
martha maria r la
zarus. f **E**t alia
die. **H**ic psequēnt
describit confuta
tio sacerdotū: r p
mo signo sensibili:
scdo facto mirabi
li: ibi. **E**t cū introis
set: tercio verbo ra
tionabiliter: ibi. **E**t ve
niūt rñdēs. **S**entē
tia prime ptis p: ex
dicit math. xij.
capitulo.

g Et cū introis
set in tēplū. **H**ic ponit
tur confutatio sa
cerdotum facto mi
rabili. **E**t primo de
scribit dicta confu
tatio: secundo inci
denter ponitur di
scipulor instructio:
ibi. **E**t cū vespēra eēt.

g Et cū introis
set in tēplū. **H**ic ponit
tur confutatio sa
cerdotum facto mi
rabili. **E**t primo de
scribit dicta confu
tatio: secundo inci
denter ponitur di
scipulor instructio:
ibi. **E**t cū vespēra eēt.

g Et cū introis
set in tēplū. **H**ic ponit
tur confutatio sa
cerdotum facto mi
rabili. **E**t primo de
scribit dicta confu
tatio: secundo inci
denter ponitur di
scipulor instructio:
ibi. **E**t cū vespēra eēt.

g Et cū introis
set in tēplū. **H**ic ponit
tur confutatio sa
cerdotum facto mi
rabili. **E**t primo de
scribit dicta confu
tatio: secundo inci
denter ponitur di
scipulor instructio:
ibi. **E**t cū vespēra eēt.

Euangelium

Circa hunc factum quod satis mirabile factum fuit quod vultus pauperum oes videntes et ementes eiceret de templo: et nullus ei resisteret: hunc enim quod dicitur facti, quidam fulgor mirabilis egrediebatur de vultu eius: et oculis: qui erant sacerdotes et etiam alii iherosolymitanis volebant resistere ei: et ista eiectionis fuit signum quod sacerdotes essent eiecendi de templo.

Et officio tanquam indigni. **b** Et non sine, ut quis transferret vas per templum: et loquatur de vasis humanis visibus applicandis: quod vasa diuino cultui deputata ibi debebant esse non alia, cetera patet ex dictis matth. xxl.

i Et cum vespere esset illuc incidenter describit discipulorum instructio: eo quod petrus fecit mentionem de arefactioe ficus subita ad maledictionem christi: et ideo instruit eos occasione huius de efficacia fidei: scilicet de efficacia orationis: ibi: Propterea dico vobis, sententia prime partis preter dictis matth. xxi. c.

k Propterea dico vobis, illuc instruit discipulos de efficacia orationis que procedit ex duobus: videlicet ex fidei certitudine, quod nota est cum dicitur. **l** Quocirca quod orantes petitis etc. Et hoc est intelligendum quoniam quis orat pie, pro se et pro seuerat: nisi ei quis precoretur, de pertinentibus ad salutem, orationis non est erandibilis, item si orat pro alio de pertinentibus ad salutem potest carere effectu ex merito illius pro quo orat. Item si orat pie, pro se non tamen pro seuerat potest carere effectu: quod deus non statim dat beneficium petiti: sed differt aliquando: ut congruo tempore detur et ut ex dilatione carere habeat. scilicet ex quo oratio habet efficaciam: est dispositio orantis, scilicet quoniam non retinet iram vel rancorem contra illum qui sibi iniuriam fecit: vnde dicitur ecd. xxxviii. Homo homini seruat iram et a deo querit medelam, quod frustra, et propter hoc subditur. **m** Cuius ad ora, di. si quod habet aduer. aliquem etc. Sciendum tamen quod hoc intelligitur de remissione offense: quod homo tenet esse in charitate: sed remissio iusticie recompensatores pro iniuria sibi facta. **n** Et veniit rursum iherosolymam. **o** Dic ponit psutatio sacerdotum scribarum et seniorum pro rationabili: et preter sententiam ex dictis matthei xxi. Ad euidetiam dictorum et dicendorum querit verum christus in predicationibus suis debuit vitare offensionem vel scandalum sacerdotum scribarum et pharisaeorum. Et arguit prius quod sic. ad ty. v. dicitur: scio rem ne increpauerit: sed observavit preter preter dicitur: et erat scioz iherosolymitanis et pres. etc. Item. ad cor. ix. di. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei: cum igitur facta christi et dicta fuerint nobis data pro exemplari videtur quod debuit cauere ab offensione predictorum. Contra efa. viii. fuerat prophetatum quod christus foret in lapide offensionis et petra scandalum duabus tomibus israel. **o** Responsio: duplex est scan-

b Et non sinebarat quod si non ferret vas per templum: et docebat dicentes eis: Nonne scriptum est: quod vultus meus vultus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum. Quo audito principis sacerdotum et scribe queriebatur quomodo eum perderet. Timebant eum: quoniam uniuersa turba admirabatur super doctrinam eius. Et cum vespere facta esset egrediebatur de ciuitate. Et cum mane transiret videit ficum aridam factam a radice. Et recordatur petrus dixit ei. Rabbi: ecce ficus cui maledixisti aruit. Et respondens iesus ait illis. Habete fidem dei. Amen dico vobis, quod quicumque dixerit huic monti tolle et mitte in mare: et non hesitauerit in corde suo: sed crediderit quod quicumque dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico vobis: omnia quecumque orantes petitis: credite quod accipietis: et euertent vobis. Et cum stabit ad orandum: dimitte si quod habet aduersus alium:

dalum actuum et passiuum. Actiuum non habuit christo locum: quod tale scandalum est dictum vel factum alicuius minus recti propter alteri occasione ruine. ut habet ex verbis hiero. sup matth. **o** Dia autem facta et dicta christi fuerunt rectissima: et ideo questio ista intelligitur de scandalo passiuo: quod est quod aliquis ex dicto vel facto alterius bono scandalizatur ex imperfecto: sicut sua: et istud scandalum aliquando procedit ex ignorantia vel infirmitate illius qui scandalizatur: et tunc dicta vel facta bona occultanda sunt vel differenda: quod si infirmi vel ignorantia instruantur nisi sint talia bona que sunt de necessitate salutis que non sunt omittenda. **o** Interrogabo vos et ego vobis: et respondete mihi: et dicat vobis in qua parte hec facta. **o** Baptismus iohannis de celo erat: an ex hominibus. Respondete mihi. **o** At illi cogitabant seculi dicentes: Si dixerim de celo: dicet nobis. Quare ergo non credidistis ei? Si dixerim ex hominibus: timeo populum. **o** Sed cum habebat iohannes quod vere propheta esset. **o** Et respondens dicit iesus. **o** Respondens. **o** Respondens iesus ait illis: **o** Respondens ego dico vobis in qua parte hec faciam.

que: ut per primum quod in celo dimitteret vobis partem via. **o** Sed si vos non dimiseritis: nec primum quod in celis est dimittere vobis partem via. **o** Et veniit rursum hierosolymam: **o** Et cum ambularet in templo: accedunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores: et dicunt ei: In qua parte hec facis: et quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias? **o** Iesus autem respondens ait illis. **o** Interrogabo vos et ego vobis: et respondete mihi: et dicat vobis in qua parte hec facta. **o** Baptismus iohannis de celo erat: an ex hominibus. Respondete mihi. **o** At illi cogitabant seculi dicentes: Si dixerim de celo: dicet nobis. Quare ergo non credidistis ei? Si dixerim ex hominibus: timeo populum. **o** Sed cum habebat iohannes quod vere propheta esset. **o** Et respondens dicit iesus. **o** Respondens. **o** Respondens iesus ait illis: **o** Respondens ego dico vobis in qua parte hec faciam.

Ca. xii.

o **A**cepit illis in para-

malicia mitebantur impedire doctrinam christi in qua consistebat salus populi. Item suis malis exemplis et moribus traheretur populus ad peccandum. Item pro doctrinam suam mala euacuabat dei mandata. propter suas traditiones: ut dictum est supra: et ideo christus in publico debuit vitare eorum respondere: nec ab hoc cessare. propter eorum scandalum: propter quod matth. xv. cum discipuli dixissent christo: Scis quia iudei audito hoc verbo scandalizati sunt. Respondit sinit illos: ceci sunt et duces cecorum. Si cecus ceco ducatur prestet ambo in foueam cadit. Ad primum dicendum quod loquitur de senibus bonestate et moribus: non de senibus etate malicia corruptis: quia tales sunt acriter arguendi: sicut daniel dure increpauit illos senes impudicos: **o** Dan. xii. **o** Ad secundum dicendum quod homo debet esse sine offensione iudeis et gentibus: ita quod dicto suo vel facto minus recto non prebetur alicui occasione ruine: sed si de veritate scandalum sumitur rectius ovari pmittitur quam quod veritas relinquatur: hunc quod dicit beatus Gregorius sup ezech.

Capitulum. xii.

o **A**cepit illis parabole loqui. **o** Dic consequenter ponit psutatio sacerdotum et seniorum in parabolis.

Et p̄no poit cō
surtatio sacerdo
tū: sedo p̄banise
oz 7 herodiano
ruz: ubi. Et mit
tūt ad eū. tercio
saducooz: ubi.
Et uenit ad eū
saducei. quarto
scribarum: ubi.
Quō ergo dicit
scribe. S̄nia p̄i
me p̄tis p̄z ex di
cis math. xij. ex
ceptis q̄ sequit̄
b. Vineā passi
nauit hō. i. colu
it. 7 dicit a pass̄
ra. tū. 7 est ip̄ie
modus colēdi q̄
ponit̄ sim? vel p̄
guedo terre cir
ca radice vinee
yl arboys. radi
ces em̄ sim p̄by.
ū. de aia sūt oū si
miles: q̄ sicut i
aialibus p̄ os su
m̄it̄ alimētū v̄n
aialia nutritur
sicut radices tra
bit̄ alimētū fre
nascentiū.
c. Et fodit lacū
lac? ip̄ie d̄ lo
cus vbi recipiū
tur aq̄ a riualo.
7 ubi colligūt: et
ad silitudinē b?
loc? vbi recipit̄
vinū sicut a tor
culari dicit h̄ la
c. d. Hic ē
beres. ex hoc di
cit Beda q̄ sa
cerdotes 7 legis
p̄iti habuerūt co
gnitiōē de iesu
q̄ ip̄e erat vere
xp̄ci lege p̄mis
sus: s̄ ista cog
nitiō postea ex in
uidia fuit in eis
obscurata: 7 hoc
plenius fuit de
claratū. math. i.
xij. in. q. quadā
de hoc mota i. fi
ne illius capli.
e. Et querebāt
euz tenere. ex q̄
p̄z eoz obstia
tio in malo.
f. Et timuerūt
turbā. ex q̄ p̄z q̄
ex solo tiore po
puli retardabā
tur a morte ei?
g. Et mittunt
ad eū. Hic p̄nt̄
describit̄ p̄nta
tio p̄baniseoz et
herodianooz: et

parabolis loqui. Vineā
passinavit hō: 7 cirā dedit
sepem: 7 fodit lacum: 7 edi
ficauit turrim: 7 locauit eā
agricolis: 7 p̄gre p̄fectus ē
Et misit ad agricolas i tpe
seruū: vt ab agricolis acci
peret de fructu vinee. Qui
apprehensū eum ceciderūt
7 dimiserūt vacuū. Et ite
rū misit ad illos aliū seruū
7 illū in capite vulnerauerūt
7 cōtumelijs affecerūt. Et
rursum aliū misit 7 illū oc
ciderūt: 7 plures alios quos
dam cedentes: alias v̄o oc
cidentes. Adhuc ergo v̄nū
habens filium charissimū
7 illum misit ad eos nouis
simū dicens: q̄ tuerebunt
filium meū. Coloni aut̄ dix
erūt adinuicē: Dic est heres
Venite occidamus eū 7 no
stra erit hereditas. Et ap
prehendētes eū occiderūt:
7 eiecerunt extra vineam.
Quid ergo faciet dñs vinee
Geniet 7 perdet colongs:
7 dabit vineam alijs. Nec
scripturā hāc legistis: lapi
dē quē reprobauerūt edifi
cātes: hic fact? ē in caput
anguli: a dño factū ē istud
7 est mirabile in oculis no
stris. Et querebāt eū tene
re: 7 timuerūt turbaz: Co
gnouerūt eī qm̄ ad eos pa
bolā hanc dixerit. Et reli
cto eo abierūt. Et mittūt
ad eū quosdam ex pharise
is 7 herodianis vt eum ca
perēt i vbo: Qui veniet̄ es
dicūt ei. Adgr: scim? q̄ ve
ray es 7 n̄ curas quēq̄. Nec
em̄ vides in facie hoim: sed
i veritate v̄iā dei taces. Li
cet dare tributūz cesari an
nō dabim? Qui scies ver
suciā illoz: ait illis. Quid
me tētāt? Afferte mihi te
nariū vt videā: Et illi tule
rūt ei. Et ait illi: C? ē ima
go hec 7 inscriptio? Dicit̄
ei: Cesaris. Rñdēs aut̄ ie
sus dixit illi: Reddite igit̄
q̄ sūt cesaris cesari: 7 q̄ sunt

teu teo. Et mirabantur su
per eo. Et venerūt ad euz
saducei qui dicūt resurre
ctionē nō esse: 7 interroga
bant eum dicentes. Adagi
ster: moyses nobis scripsit
vt si cuius frater mortuus
fuerit 7 dimiserit vxorem:
7 filios non reliquerit: acci
piat frater eius vxorem ip
sius 7 resuscitet semen fr̄i
suo. Septem ergo fratres
erant: 7 primus accepit vxo
rem: 7 mortuus ē nō relicto
semine. Et secūdus accepit
eam 7 mortuus ē: 7 nec ille
reliquit semen: Et tercius
sitr. Et accepit eā sicut se
ptē. 7 n̄ reliqrūt semē. No
uissia oim defūctā est 7 mu
lier. In resurrectionē q̄ cum
resurrexerit: cui? de his erit
vxor? Septē cī habuerūt eā
Et rñdēs iesus ait illi: Nō
ne iō erratis: nō sciētes scri
pturas neq̄ vtutē dei? Cū
eī a mortuis surrexerit: ne
q̄ nubēt neq̄ nubēt: s̄ sūt
sic āgeli dī i cel. De mortu
is at̄ q̄ resurgāt n̄ legistis i
libro moysi sup rubū: quō
dixerit illi deus. inquiens:
ego sum deus abraā et de
us ysaac 7 deus iacob? Nō
est deus mortuozum: sed vi
uozum. Vos ergo multum
erratis. Et accessit vnus d̄
scribis: qui audierat illos
conquirentes: 7 vidēs quo
nam illis responderit: in
terrogauit eum quod esset
primū omnium manda
tum Iesus aut̄ respōdit ei
quia primū omnium man
datum est. Audi israel do
min? de? tu? de? vñ? est: 7 dili
ges dñs teū tuū ex toto cor
de tuo: 7 ex tota aia tua: et
ex tota mente tua: 7 ex tota
vtute tua. Hoc ē p̄mū man
datū. Secūdū autē simile
est illi. Diliges proximū
tuū tanq̄ teipsum. Aba
ius horum aliud mandatū
nō ē. Et ait illi scriba? Be
nemgē in veritate dixisti.

patet sententia e
dictis math. xij.
b. Et venerūt ad
eū saducei. Hic p̄nt̄
ponit̄ confutatio
saduceoz: 7 diuidi
tur in duas: in par
tem principalem 7
incidentalē: secun
da: ubi. Et accessit
vnus d̄ scribis. Se
ntentia p̄ v̄ne partē
p̄z ex dictis math.
xij. i. Et acces
sit. Hec est pars in
cidentalē. q̄ enim
christus confuta
uerat rationabilē
p̄baniseos 7 saduce
os: hoc vidēs qui
dā scriba quefuit
ab eo.
k. Quod esset p̄
mū 7 maximū mā
datum. quia de hoc
erāt tunc questio
nes apud sapiētes
l. Iesus aut̄ respō
dit ei. 7 patet sentē
tia ex dictis math.
xij. exceptis que
sequuntur.
m. Benemagisē
in veritate dixisti:
Et dictis videtur
q̄ ille scriba inter
rogauerat christū
nō ad capiendū eū
in verbo sicut alij p̄
cedētes: sed ad au
diendū veritatē
quam scire deside
rabat propter vari
etatem opinionū.
vel aliter potest di
ci q̄ p̄ncipio ma
liciose quefuit: sed
ex christi responsio
ne contritus: chri
stum commenda
uit 7 christus eum
videns ipsum emē
datum. Et hanc se
cundam expositio
nem posui math.
xij. augustinus v̄o
libro de consensu
euāgelistaz ponit̄
vtrūq̄ dices: Nec
moueat quēq̄ q̄
Matheus dicit te
tantem fuisse a q̄
dominus interro
gatus ē fieri em̄ po
tuit vt quis ten
tans accesserit: dñs
tamen responsio
e correct? sit: aut cer
te ip̄az rctationē i

Euangelium

accipiam? malā tāq̄ recipere volētis inimicū: s̄ tanq̄ expe-
ri volētis apli? ignotū. n̄ Et diligē primū tāq̄ seip̄sū
z̄. Circa hoc ei tūc erat opinio es doctoꝝ: q̄ q̄dā dicebāt
sacrificia z̄ oblatōes maḡ eē accepta deo q̄ exercitiū i ope-
rib? charitatis. alij autē dicebāt cōtrariū: z̄ bui? opiniois q̄
vera ē videt̄ fuisse scriba: z̄ p̄ hoc e
dictus approbat a
rpo: cū subdit:

o Non es longe
a regno dei. i. a veri-
tate euāgelij q̄ i pli-
bus locis vocat̄ re-
gnū dei z̄ inde cre-
dēdū est q̄ iste con-
uersus fuit ad chri-
stum. p̄ Et r̄n-
dens iesus. hic de
scribit̄ cōfutatō scri-
ba: z̄ primo p̄ni-
tur dicta cōfuta-
tio: scdō discipulo-
rū instructio: ibi. Et
sedēs iesus p̄tra ga-
zophylatiū. Sen-
tentia p̄me plus p̄z
ex dicit̄ math. xxiij
excepto qd̄ subdit:
q̄ Qui deuorant
domos viduarū. to-
na carz̄ sibi attrahē-
do: fallaciter p̄ s̄ta-
tionē sanctitatis.

r. Hi accipient p̄-
litius iudiciū. q̄ si
mlata sanctitas du-
plex ē inq̄tas. fm̄
q̄ dicit hieronym? s̄
Et sedēs iesus
p̄tra gazophylatiū
hic ponit̄ discipu-
loꝝ instructio: sa-
cerdotes enim qui
erant auari doce-
bāt q̄ ille qui plus
offerebat in tēplo
absolute loquēdo
pl? hēbat d̄ mēito
qd̄ ē falsū: q̄ quan-
titas meriti nō accipit̄ fm̄
quātitatē doni absolute: sed p̄
compationē ad facultatē dantis: z̄ p̄mptitudinē sue volū-
tatis: z̄ deuotionis: z̄ hāc s̄ntiaz̄ docet christus: cū dicit:

Et sedēs iesus p̄tra gazophylatiū: locus erat vbi poneba-
tur pecunia oblata p̄ necessarijs tēpli z̄ sacerdotū z̄ mini-
stroꝝ. t̄ Et multi diuites iactabāt mlta. fm̄ doctrinaz̄
illoꝝ sacerdotū. sequit̄ sententia r̄pi. v̄ Vidua h̄ pau-
per plus oib? misit: nō absolute loquēdo s̄. cōsiderata fa-
cultate sua: plus est em̄ vni pueri ferre quinq̄: q̄ viro for-
ti ferre viginti: z̄ eodē mō plus ē pauperi dare modicū q̄
diuiti multū modo p̄dicto.

In ca. xij. vbi dicit̄ in postilla q̄ quātitas meriti nō accipi-
tur fm̄ quātitatē doni.

Quātitate meriti quō accipi debet. p̄rie b̄f in p̄i-
ma pte. q. lxxxv. arti. iij. in cor. q. vbi sic quātitas
meriti ex duob? pōt̄ pensari. Uno modo ex radice
charitatis z̄ gratie: z̄ talis quātitas meriti r̄ndet p̄mio ef-
fentiali qd̄ p̄sistit in dei fructu: q̄ em̄ ex maiori charitate
aliq̄d facit fructū deo p̄fectius. Alio mō pōt̄ pensari quāti-
tas meriti ex quātitate opis q̄ qd̄ ē duplex. s̄. absoluta et
p̄portionabil. Vidua ei q̄ misit duo era minuta in gazo-
phylatiū minus opus fecit quātitate absoluta q̄ illi qui
magna posuerūt: s̄ quātitate p̄portionabili vidua pl? fac-
it fm̄ s̄ntiam dñi: q̄ magis eius facultatem sup̄abundabat:

vtraq̄: tñ quātitas meriti r̄ndet p̄mio accidentalī qd̄ ē
gaudij de bono creato: bec sanctus Lbo. Quibus be-
ne consideratis z̄ ad p̄positū applicatis: p̄z q̄ bec vi-
dua cōmendat̄ a christo: z̄ hoc solū q̄ quātitate p̄por-
tionabili plus fecit q̄ alij q̄ maiora obtulerūt: nō autē

Et sedēs iesus p̄tra gazophy-
latiū aspiciēbat quō turba
iactaret ei i gazophylatiū:
z̄ mltri diuites iactabāt ml-
ta. Cū v̄cisset at̄ vna vidua
pauꝝ: misit duo minuta qd̄
ē qdrās. Et puocās discipu-
los suos ait illi: Amē dico
vob: qm̄ vidua h̄ pauper
plus oib? misit q̄ misit in
gazophylatiū. Dēs em̄z̄ ex
eo qd̄ abūdabat illi misit
hec v̄o te penuria sua oia q̄
habuit misit totū victum
suum.

Ca. xij.
Cū egredēt̄ d̄ tēplo:
ait illi vn? ex discipul-
suis. Mḡ aspice q̄les lapi-
des: z̄ q̄les structure: Et r̄n-
dēs iesus ait illi: Q̄ids̄ has
oēs magnas edificatiōes:
Nō relinq̄t̄ lapis sup̄ lapi-
dē q̄ n̄ destruat̄. Et cū sede-
ret in monte oliuarū cōtra
tēplū: interrogabāt eū sepa-
tīm petꝝ z̄ iacobꝝ z̄ iohan-
nes z̄ andreas. Dic nobis
quando ista fient: et quod
signum erit quādo hec om-
nia incipient cōsumari:

ne offerre modicum q̄ remissa deuotione multum: q̄
deus plus pensat affectum q̄ censum fm̄ beatū Greg.
Siciḡ vidua cōmendatur ex deuotione que fm̄ Bur-
gen. causatur ex charitate sequit̄ q̄ eius cōmendatio p̄-
tinet ad quātitatē meriti essentialis cuius opposi-
tum dicit Burgen.

Capitulum. xij.

Cū egredere de tēplo. Super? a p̄io ca. v. f-
q̄ buc docuit christus p̄ viā amoris mirada fa-
ciēdo: z̄ beneficia conferendo: bic incipit̄ doce-
re p̄viā timoris terroꝝ futuri iudicij incutiēdo. Et cir-
ca hoc p̄io duplex questio p̄ponit̄: scdō soluit̄: ibi. Et
respōdens iesus. Circa primū p̄ponit̄ q̄onis occasio p̄
hoc q̄ r̄pē tēplū p̄dicit̄ destruendū: z̄ iō discipuli quest-
erunt ab ip̄o p̄mō d̄ tempore huius destructionis qd̄
notat̄ cū dicit̄. b̄ Dic nobis quando bec fient: z̄ q̄
post̄ destructōes tēpli credebāt de ip̄ino vltimum iu-
dicium fieri: ideo de hoc questierunt secundo: quod no-
tatur cū dicit̄. c̄ Et qd̄ signum qm̄ becoia incipient
consumari. tunc enim erit cōsumatio huius mundi.

de quātitate me-
riti essentialis q̄
p̄sistit in radice
charitatis: q̄ q̄-
dē charitas ē cā
prima deuotio-
nis. Cū nō dicit̄
r̄pē: h̄ vidua pl?
meru it̄ seō dicit̄
plus oib? misit.

Replica.

In ca. xij
vbi postil-
lator dicit̄
q̄ quātitas me-
riti non accipit̄
fm̄ quātitatē
doni: ibi. Bur-
gen. dicit̄ satis bene
z̄ conformit̄ euz̄
sancto t̄bo. z̄ po-
st̄. sed addit̄ de
suo q̄ r̄p̄s nō cō-
mendauit vidu-
am de quātitate
meriti essentialis
quod consi-
stet in radice cha-
ritatis que ē cā
prima deuotio-
nis: s̄ sic dicen-
do videt̄ christū
nō directe r̄p̄o
basse erroꝝes sa-
cerdotū dicitū
q̄ plus meretur
qui plus offert.
M̄p̄caut̄ probat̄
christus esse fal-
sum de vidua q̄
obtulit̄ minuta
duo: quā maiō-
ris meriti est ex
magna deuotio

Marci

D Et rñdens ielus. Dic ponit dicte qñis duplicis solutio. 2 pmo pñe: scdo scde: ibi. Orate ergo. Circa pñm pñitit dicte destructois tēpli inchoatio: 2 scdo cōsumatio: ibi. Cū autem videritis. Adhuc circa pñm pñitit qd cueniedū sit oib? gñalit: scdo quid discipulis christi specialit: ibi. Videte autē vosmetipos. Circa primū pñitit tur picula. .i. seductio erroris: ibi. Videte neqñ vos seducat: incussio tioris: ibi. Cū audierit? cōmotio pleb: ibi. Surgz geis zc. turbano orbis: ibi. Et erūt terremotus. Et pz sententia istarū partū ex dictis math. xxiii. vsqz ibi. e. Et cū duxerint vos tradetes zc. cuius finia pz ex dicta math. x. f. Cū autē videritis abominatiōē. Dic predicta cōsumatio de solationis tēpli. pz finia ex dicta math. xxiii.

Quate vō dic soluit scda questio: in cui? solatione saluator prio excitat discipuloz deuotionē que est necessana tpe magne tribulatiōis scdo predicat tribulationē futuram ante iudiciū: ibi. Erūt autē dies illi tribulationis. terco pñitit iudicis aduētū: ibi. Et tñc videbūt filiū hominis. qro excitat attentionē credentiu: ibi. Videte vigilate zc. 2 ideo cōcludit in fine.

Qd autē di. v. om. di. vigilate. ostēdens q nō loquebat p discipulis tm: s p omnib? fidelib? pñitibus 2 futurū sententia autē ista: pñm pz ex dictis math. xxiii. Ad maiorem pñitit intelligentiā que nō h ytrū christus doctrinā suā debuerit tradere scripto. Et videt q sic: quia scriptura inuenta ē ad hoc vt

doctrina memorie cōmēndet: s doctrinā xpi erat maxime memorie cōmēndanda. s zc. Itē figura debet rñdere figurato. 2 ecōuerso. s lex vet? q fuit figura legis noue fuit data in scpto s zc. Ad strariū arguit qz nulli libri ab eo scripti habent in canone: s tm a discipulis suis vt aplis z euāgelistis: Rñsio: doctrina xpi fuit imediate tradita a deo qz ipse in vnitate persone fuit 2 ē verus de? 2 hō: vet? autē testamentū licet fuerit datū a deo nō imediate: s mediātib? angelis: vt dī gall. iij. Lex data ē p angelos in manu mediatoris: 2 act. viij. dixit stephan? iudicis: Accipistis leges in dispōe angeloz: 2 iō doctrinē xpi debebat excellentissim? mod? tradēdi eā q ē i hoc q doctrina aliq nō imediate scribit in pelle mortua: s in mētib? hoim q sūt ad imaginē dei fecē. qd scō ē de doctrinā xpi quā impsit mētib? discipuloz. Et hoc fuit pñitit hic re. rrrj. Ecce dies veniūt dicat dñs: et fecit vni iust? 2 vni iuda sed? nō vni: nō sūm pactū q pepigi cū pñib? vni in die q apprehēdi manū eoz: vt educerē eos de tra egypti zc. Et subdit. s h erit pactū qd ferē a z cū vni iust. dā bo legē meaz in viscerib? eoz: 2 in cor de eoz scribā eā s p aplōs aliosqz discipulos xpi veniata ē doctrina ei? vt bo pñitit dñs 2 etiā scripto. vt pz i euāgelis aploz 2 eplis ex h pz solutio pñm argumenti. Ad scōm dicēdū q figura dñit a pñitōne figurati: 2 iōdo lex euangelica non solum fuit scripta tabulis lapideis et pellibus mortuis: sicut lex vetus: sed etiam in mētib? humanis: vt dictū est: qtu m ad pñm eius conscriptionē secundario autem fuit scripta in libris vt dictum est.

Sed ppter electos qd elegit breuiavit dies. Et tē si quis vobis dixerit. Ecce hic est christus: ecce illic: ne credideritis. Surgēt enī pseudo christi pseudo pphete: 2 dabūt signa 2 portēra ad seducendos si fieri pōt et electos. Vos ergo videte. Ecce predicti vob oia Sed in illis dieb post tribulationē illā sol ptenebra bit: 2 luna nō dabit splendore suū. Et stelle celi erūt decidētēs: 2 vtutes q i celis sūt mouebūt. Et tñc videbūt filiū hois veniētē in nubib? cū vtute multa et glia Et tñc mittet āgelos suos 2 gregabit electos suos a qtuor vētis a sūmo tēre vsqz ad sūmū celi: A sicut autē dicit parabolā. Cū iā ram? ei? tener fuerit 2 nata fuerit folia: cognoscitis qz i prio sit estas. Sic 2 vos cum videritis hec fieri: scitote q i prio sit i ostijs. Amen dico vob qm nō trāsibit generatio hec donec oia ista fiāt. Celū et tra trāsibūt: vba autē mea nō trāsibūt. De die autē illo vel hora nemo scit. neqz angeli i celo neqz fili? nūi pñ. Videte: vigilate: 2 orate. Nescitis enī qñ tps sit. sic hō q pegre pfect? reliqz tōmū suā: 2 ddit suis suis ptā tē cuiusqz opis: 2 ianitoi p cepit vt vigilet. Vigilate q nescitis enī qñ dñs vniat: sero: an media nocte: an gallicantu: an mane: ne cū venerit repente inueniat vos dormiētēs. Quod autem vobis dico: omnib? dico: vigilate.

Euangelium

Erat autem pascha. Postquam descripta est redemptio peccatoris in tempore mediatoris predicatores: hic ponitur descriptio eadem redemptio per passiones sue redemptiones. Et quod superius dicitur passiones suas per iudeos inchoata et per gentiles consummata: ad quod tunc pertinebat iudicium sanguinis in iherusalem primo describit eius passio per iudeos inchoata: secundum per gentiles consummata ca. sequenti. Circa primum quatuor per ordinem describitur. Primum est passio eius per venditionem ex eius ignorantia: secundum ex eius perfidia et voluntate. secundum venditionem traditio non ex eius displicentia: sed charitate: ibi. Et per maiorem die azimorum: tertio traditio per benedictionem. non ex sua impotentia sed iniquitate: ibi. Et ad huc eo loco. quarto comprehensio condemnationis: non ex sua iniusticia sed humilitate: ibi. Summi sacerdotes. Circa primum per primum venditionem occasionem quod fuit duplex. Primum sacerdotum invidia: et hoc ponitur in principio. secunda fuit invidia auaricia quod voluit recuperare pecuniam vendenti effusi: quod ponitur: ibi. Et cum esset berhanie etc. tertio ponitur ipsa venditio. ibi. Et iudas scariothis etc. secunda pars principalis incipit. ibi. Et prima die azimorum ut dicitur etc. Et diuiditur in quatuor quia primo ponitur paschale conuiuium ad predicandis reuocationem: secundo instituit eucharistie sacramentum ad charitatis unionem: ibi. Et manducantibus illis. tertio predicat discipulorum scandalum ad eorum confirmationem: ibi. Et ait illis iesus. Omnes vos scandalizabimini etc. quarto describitur Christi desiderium ad nostram redemptionem ibi. Et venit in primum. tertia pars principalis huius ca. quod incipit: ibi. Et ad huc eo loquente. diuiditur in tres: quod primo describitur iudei fraudulentia: secundo Christi patientia: ibi. Unus autem de circumstantibus: tertio discipulorum ignorantia: ibi. Tunc discipuli relicto eo fugerunt. quarta pars principalis quod incipit: ibi. Summi vero sacerdotes. diuiditur in quatuor: quod primo describitur accusatio Christi per falsos testes. secundo eius con-

Erat autem pascha. Postquam descripta est redemptio peccatoris in tempore mediatoris predicatores: hic ponitur descriptio eadem redemptio per passiones sue redemptiones. Et quod superius dicitur passiones suas per iudeos inchoata et per gentiles consummata: ad quod tunc pertinebat iudicium sanguinis in iherusalem primo describit eius passio per iudeos inchoata: secundum per gentiles consummata ca. sequenti. Circa primum quatuor per ordinem describitur. Primum est passio eius per venditionem ex eius ignorantia: secundum ex eius perfidia et voluntate. secundum venditionem traditio non ex eius displicentia: sed charitate: ibi. Et per maiorem die azimorum: tertio traditio per benedictionem. non ex sua impotentia sed iniquitate: ibi. Et ad huc eo loco. quarto comprehensio condemnationis: non ex sua iniusticia sed humilitate: ibi. Summi sacerdotes. Circa primum per primum venditionem occasionem quod fuit duplex. Primum sacerdotum invidia: et hoc ponitur in principio. secunda fuit invidia auaricia quod voluit recuperare pecuniam vendenti effusi: quod ponitur: ibi. Et cum esset berhanie etc. tertio ponitur ipsa venditio. ibi. Et iudas scariothis etc. secunda pars principalis incipit. ibi. Et prima die azimorum ut dicitur etc. Et diuiditur in quatuor quia primo ponitur paschale conuiuium ad predicandis reuocationem: secundo instituit eucharistie sacramentum ad charitatis unionem: ibi. Et manducantibus illis. tertio predicat discipulorum scandalum ad eorum confirmationem: ibi. Et ait illis iesus. Omnes vos scandalizabimini etc. quarto describitur Christi desiderium ad nostram redemptionem ibi. Et venit in primum. tertia pars principalis huius ca. quod incipit: ibi. Et ad huc eo loquente. diuiditur in tres: quod primo describitur iudei fraudulentia: secundo Christi patientia: ibi. Unus autem de circumstantibus: tertio discipulorum ignorantia: ibi. Tunc discipuli relicto eo fugerunt. quarta pars principalis quod incipit: ibi. Summi vero sacerdotes. diuiditur in quatuor: quod primo describitur accusatio Christi per falsos testes. secundo eius con-

denatio per iniustos iudices: ibi. Erurgens autem sustinuit sacerdos. tertio per denati vituperatio per malignos satellites: ibi. Et cepe. quod dicitur conspu. eum. quarto negatio petri per tres vices: ibi. Et cum esset petrus. Sententia autem huiusmodi ca. per ex dictis math. xxvj. ubi ista sunt exposita eodem

modo dices pascha? Et mittit duos ex discipulis suis: et dicit eis: Ite in civitatem: et occurret vobis homo lagenam aque baiulas. Sequimini eum: et quicumque introierit dicite domino tom: quia magister dicit: Ubi est refectio mea ubi pascha cum discipulis meis manducet. Et ipse vobis demonstrabit cenaculum gratie stratum: et illic pare nobis. Et abierunt discipuli eius: et venerunt in civitatem: et iuenerunt sicut dixerat illis: et parauerunt pascha. Despere autem factum: venit cum duo decem. Et discubentibus eis manducantibus ait illis: Amen dico vobis: quia vnius ex vobis tradet me qui manducat mecum: at illi ceperunt tristari: et dicere ei singularem: Nunquid ego? Qui ait illi vnius ex duodecim qui intigit mecum manum in catio: Et filius quod dicitur hois vadit sicut scriptum est de eo. Cle autem homini illi: per quem filius hois tradet. Bonus erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis: accepit iesus panem: et benedicens fregit: et dedit eis et ait: Sumite: hoc est corpus meum. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberunt ex illo omnes: Et ait illis. Hic est sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: quia iam non bibam de gemmine vitis usque in diem illum cum illud bibam

ordine quod hic ponitur et sub eis dicitur ubi per magna parte. et restat pauca exponenda quod discurrent. In prima parte principalis dicit.

a Erat autem pascha et azima per biduum. solennitas autem paschalis iudeorum celebrabatur. xv. die prima mensis: ut dicitur Leviticus. xxij. hec solennitas incipiebat a vesperis: iij. diei quoniam in iherusalem labaf agnus: et tunc vescebantur azimis usque ad septimum diem.

b Alabastrum vnguenti in ardore spicati. dicitur aliqui quod nardus est herba faciens spicas in cacumine de quibus extrahitur liquor optimus: sicut aqua rosacea de rosis: et talis liquor vocatur bibe vnguentum. Alii dicunt quod est frutex vel arbor parua: et inde et fluit vel extrahitur liquor modo predicto. In secunda parte principalis dicitur.

c Et prima die azimorum. de ista die est controuerfia inter grecos et latinos quod plenus tractata est math. xxvj. et in hanc. xij.

d Occurret vobis homo lagenam aquam baiulas. istud signum dicitur eis ad inueniendum locum per cenam: et creditur quod communis illius domus esset discipulorum Christi occulte.

e Ubi est refectio mea. i. agnus paschalis. quia dominus illius domus non solum puidit de loco sed etiam de agno.

f Vobis demonstrabit cenaculum. in illo cenaculo pascha comederunt: et in illo post resurrectionem latuerunt discipuli. propter metum iudeorum: et in illo spiritum sanctum receperunt in die pentecostes: ut dicitur act. ij.

g Qui intigit mecum manum in calice: vas est fictile ad

Marci

refrigerandū vi-
nū: 2 in illo erat
ius lacruarum
agrestū cū q̄ car-
nes agni debebat
comedi: vt dicit
exo. xij.
b Abba pater
idē significat tñ
vnū e grecū 2 ali-
ud latinum.

nouū i regno dei. Et hym-
no dicto: exierūt in mōtem
olivarum. Et ait eis iesus:
Oēs scādalizabimini i me
i nocte ista: quia scriptū est
percutiam pastorem 2 disp-
gent oues. Sed postea q̄ re-
surrexero p̄cedā vos in ga-
lileā. Petrus aut ait illi: et
si oēs scādalizati fuerint:
sed nō ego. Et ait illi iesus:
amen dico tibi: quia tu ho-
die i nocte hac p̄sq̄ gallus
vocē bis tederit: ter me es
negaturus. At ille ampli-
loquebat: Et si oportu erit
me simul cōmori tibi. nō te
negabo: Similit̄ aut et oēs
dicebant. Et veniūt in pre-
diū cui nomē gethsemani
2 ait discipulis suis: Sede-
te hic donec orem. Et assu-
mit petrum 2 iacobum 2 io-
hānem secum 2 cepit paye-
rez tedere. Et ait illis: Tri-
stis ē aīa mea vsq̄ ad mor-
tem. Sustinete hic 2 vigila-
te. Et cū p̄cessisset paululū
p̄cidit sup terrā: 2 orabat
vt si fieri posset trāsiret ab
eo hora 2 dixit Abba pat-
omnia tibi possibilis sunt:
transfer calicem hunc a me
Sed nō qd̄ ego volo: sed qd̄
tu. Et venit: 2 inuenit eos
dormientes: Et ait petro.
Symon dormis? Non po-
tuisti vna hora vigilare?
Vigilate 2 orate: vt nō in-
tretis in tērationē. Spiri-
tus qd̄ p̄mptus ē: caro vō
ifirma. Et itez abies ora-
uit eūdē sermonē dicens.
Et reuersus tēno inuenit
eos dormientes. Grant enī
ocli eoz grauati: 2 ignora-
bāt qd̄ r̄nderēt ei: Et veit
tercio et ait illis. Dormite
iā 2 req̄sate. Sufficit. Cle-
nit hora: ecce fili vōis tra-
det i manū p̄ctōz. Surgite
eam. Ecce q̄ me tradz p̄ e
Et adhuc eo loq̄ntē: venit
iudas scarioth vnus d̄ duo-
decī: cū eo turba mltā: cū
gladijs 2 lignis a sūmis sa-

cerdotibz 2 scribis 2 seniori-
bus. Dederat aut traditor
eis signum dicens: Quēcū-
q̄ oscular̄ fuero ip̄e ē tene-
te eū: 2 ducite caute. Et cū
venisset: statim accedēs ad
eū ait rabbi. Et oscular̄ ē
eū. At illi manus iniecerūt
in iesum: 2 tenuerūt eum.
Unus aut quidam de cir-
cūstantibus educēs gladi-
um percussit seruum sūmi
sacerdot: 2 amputauit illi
auriculam. Et respondens
iesus ait illis: Tanq̄ ad la-
tronē existis cum gladijs 2
lignis comprehendere me.
Quotidie eram apud vos
in templo docens: 2 nō me
tenuistis. Sed vt implean-
tur scripture. Tūc discipuli
e relinquentes eū omnes fu-
gerūt. Adolescēs aut qui-
dam sequebat̄ eū amictus
syndone super nudo: 2 te-
nuerunt eum. At ille reie-
cta syndōe nud̄ pfugit ab
eis: Et adduxerūt iesus ad
sūmū sacerdotē: 2 cōuen-
erūt oēs sacerdotes 2 scribe
2 seniores. Petrus autē a-
lōge secut̄ ē eū vsq̄ intro in
atriū sūmi sacerdot: 2 sed-
bat cū mīstris ad ignē 2 ca-
lesciebat se. Sūmi vō sa-
cerdotes 2 oēs p̄ alū quere-
bāt aduersus iesū testimo-
niū: vt eū morti traderent
nec inuēiebant. Alii aut te-
stimoniū falsū dicebāt ad-
uersus eū: 2 pueniētia testi-
monia nō erāt. Et qdā sur-
gētes: falsū testimoniū fer-
bāt aduersus eū dicentes.
Quī nos audiuim̄ eū dicē-
tē: Ego dissoluā tēplū hoc
manufactuz: 2 post triduū
aliud non manufactuz edi-
ficabo: 2 n̄ erat pueniēs te-
stimonium illoz. Erur-
gēs autem summus sacer-
dos in medium: interroga-
uit iesum dicens: Non re-
spondes quicq̄ ad ea que ti-
bi obijciuntur ab his? Ille
autē tacebat: 2 nihil r̄ndit

In tertia pte prin-
cipali dicitur.
l Et ducite eum
caute. ne forte rapi-
atur de manibz ve-
stris: quia populū
cōmunis habebat
deuotionem ad eū.

k Adolescēs autē
qdā. qz iste nō noīa
tur bicidō dicit ali-
qui q̄ fuit iacobus
frater domini. Alij
aut q̄ fuit iohānes
euāgelista q̄ mior
erat inter aposto-
los. Alij aut dicit
q̄ fuit iuuenis de il-
la tomo in qua co-
mederant pascha.
l Amictus syndo-
ne. i. veste linea.
m Sup nudo. s.
corpore: qz nō babe-
bat aliā vestē. In
quarta pte prin-
cipali dicitur.
n Audi. eū dicē.
Ego dissoluā tēplū
hoc manufactuz.
falsum est: imposu-
erūt ei: quia hoc n̄
dixerat: vt habet
Job. ij. sed sic dixe-
rat. Soluite tēplū
hoc 2c. p̄dicēs mor-
tem suam in q̄ cor-
pus ei qd̄ erat tē-
plum veritatis solu-
tum est: 2 si de ma-
teriali templo intel-
ligatur adhuc fal-
sum imposuerūt q̄
si absolute dixerit:
qd̄ tñ dixerat cōdi-
tionate: 2 iō bñ sub-
dicitur: Et non erat
cōueniens testimo-
nium illoz.

Euangelium

o Iesus autem dixit illi ego sum. in te rogatus de veritate diuinorum rñd3 q̄ p̄? alijs tacuerat: q̄ de diuinis n̄ d3 ita taceri v̄itas si interroget: sicut d̄ humanis. In q̄rta pte min⁹ p̄ncipali d̄ sic: p̄ Naz̄ & galil̄ es. lz enim eēt vna lingua oim̄ bebr̄oz tñ fm̄ varias ptes iudee variabaf i aliq̄ p̄p̄tate: sic lingua galli ca i picardia i normandia p̄ quā p̄cip̄ i loq̄la de q̄ n̄a tōe sit aliquis.

q̄ Cepit anathematizare. i. maledicere sibi s̄i si cogno uisset iesu. Tñ ana thematizatio sigt iuratiōes q̄ est p̄ ex ecratōs. s. q̄n aliq̄s ip̄ecat sibi met̄i malū p̄ne si ita sit sicut imponit ei.

In ca. xiiij. vbi d̄ in posilla abba p̄ idē significat rē. Additio.

Abbā p̄ est p̄rie nomē s̄y. i. chal daicū & frequenter b̄i tñlatōe chal daica. ry.

Est festum mane sc̄o. h̄ p̄nter d̄scri bit̄ xpi passio p̄ ḡt̄iles cōsumata. Et primo describitur ip̄sus xpi crudelis occisio. sc̄o c̄i fide lis & deuota tumu latio: ibi. Et cū iam sero esset factum. D̄ia i duas: quia p̄ describit̄ xpi inq̄ p̄denatio: sc̄o in que s̄nie executio: ibi. Et postq̄ illuse rūt ei. D̄ia in qua tuor. q̄ h̄ p̄p̄c̄t̄is iudici p̄ntaf: sc̄o ab eo examiat̄: ibi. Et interrogauit eum pilat⁹. sc̄o c̄i p̄mo cētā declaraf: ibi. Per diē aē festuz: q̄rto inq̄ p̄denaf: ibi. Pilat⁹ aut̄ v̄lēs satisfaccere p̄o S̄nia istaz p̄tm p̄3 ex diet̄ mat. xxv. vbi ista ponit̄ eo dē ordine a p̄ncipio illi ca. v. q̄ p̄pe mediū: tñ aliq̄ s̄t

Rursū sūm⁹ sacerdos inter rogabat eū & dixit ei: Tu es xps fili⁹ dei benedicti. Iesus autem dixit illi: Ego sum. Et videbitis filiū hois sedentē a dextris & trinis dei: & veniētē cū nubib⁹ celi. Sūmus autem sacerdos sc̄ndens vestimēta sua ait: Quid ad huc te s̄ideram⁹ testes? Audistis blasphemias. Quid vobis videt̄? Qui oēs p̄dē nauerūt eū eē reuz mortis. Et ceperūt q̄dā cōspuere eū & velare faciē e⁹: & colaphis eū cedere & dicere ei: p̄pheti za. Et mistri a lapis eū cedere bāt. Et cū eēt petr⁹ i afo te orsū: veit vna ex ancillis sūmi sacerdotis: & cū vidisset petr⁹ calefaciētē se aspiciēs illū ait: Et tu cū iesu nazareo eras? At ille nega⁹ dicēs: Neq̄ scio neq̄ noui q̄d dicas. Et erūt foras an atriū & gall⁹ cātavit: Rursus at cū vidisset illū ancilla cepit dicere c̄i c̄stantib⁹: q̄ h̄ ex illis ē. At ille itez negavit. Et p̄ pusillū rursus q̄ asta bāt dicebāt petro: Vere ex illis es: nā & galil̄ es. Al le autem cepit anathematizare & iurare: q̄ nescio hoīem istū quē dicatis. Et statim gall⁹ itez cātavit. Et recoz datus ē petr⁹ vbi q̄d dice rat ei iesus: priusq̄ gall⁹ cā tet bis: ter me negabis: & cepit flere.

ry.

Est festum mane p̄sili is faciētēs sūmi sacer dotes cū senio ab̄ & scribis & vniuerso p̄cilio: vinciētēs iesū duxerūt & tradiderunt pilato. Et interrogauit eū pilatus: Tu es rex iudeoz? At ille rñdēs ait illi: Tu dicis. Et accusabāt eū sūmi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursū interrogauit eū dicēs: Non rñdēs q̄c̄p̄? Vide in quāc̄is te accusant Iesus autem ampli⁹ nihil re spondit ita vt miraretur p̄

latus. Per diē autem festuz solebat dimittere illis vnū ex vinc̄tis quemcunq̄ pe tissent. Erat autē qui dice batur barrabas: qui cuz se ditiosus erat vinc̄tus qui i seditione fecerat homicidi um. Et cum ascendisset tur ba: cepit rogare sicut sem per faciebat illis: Pilatus autem respondit eis et dixit: Vultis dimittam vobis regem iudeozum? Scie bat enim q̄ per inuidiam tradidissent eum summi sa cerdotes. Pontifices autē conatauerunt turbam: vt magis barraban dimittez eis. Pilatus autem iteruz respondens ait illis. Quid ergo vultis faciam regi iudeozum? At illi iterum cla mauerunt. Crucifige eum. Pilatus v̄o dicebat illis: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant: crucifige eum. Pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illis barrabā: & tradidit iesum flagellis cesum vt crucifigeretur. Milites autem duxerūt eū i atriū p̄to rii & puocat̄ totā cohō rē: & induūt eū purpura: & impo nūt ei plectētes spineā co ronā: & ceperūt salutate eū. Ave rex iudeoz. Et p̄cutie bāt caput e⁹ harūdine: & cō spuebāt eū: & ponētes gēua adōabāt eū. Et postq̄ illu serit ei exuerūt illū purpura & induerūt eum vestimen tis suis: et educunt illuz vt crucifigerent eum. Et an gariauerunt pretereuntēz quempiam symonem cyreneum venientem de villa: patrem alexandri & rufi: vt tolleret crucem ei⁹. Et per ducūt illum in golgatha lo cum quod est interpretatū caluarie locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinū & non accepit. Et cruci figentes eum diuiserunt ve stimenta eius mittētes for

ibi inēposita q̄ h̄ omittit q̄ mar c⁹ breuitati s̄ud bat: vt d̄c̄m̄ fuit a p̄ncipio libri b̄. b. Post q̄ illuserūt. Die p̄nter describit̄ inq̄ s̄nie late in x̄p̄m executio: vbi p̄mo ponitur ip̄s xpi iudicati crucifixo. sc̄o crucifixo illusio: ibi. Et pretereū tes blasphemab ant. sc̄o illuſi expiratō: ibi. Et sc̄a hora sexta. S̄nia istaz p̄tm p̄3 ex diet̄ mat. xxv. p̄t̄is q̄ sequunt̄. c. Patre alexā dri & rufi. h̄ dicit̄ b̄ero. q̄ nomez isti symonis hic exprimit̄ rōe fili oz suoz q̄ erat discipuli christi. d. Erabat ei bibere vinū mirbatū ex p̄prietate mirre q̄ ē valde ama ra: ista tñ amari tudo causabaf ex admittōe fel lis. Alii autēz di cūt q̄ nō solū fu it ibi mirto fell: s̄ etiā myrrbe. e. Et nō accepit. Contrariuz tñ videt̄. Jobis rix. vbi d̄. Cum accepisset b̄iesul acetum rē. Ad quod dicenduz q̄ aliquid accepit ad gustandū modicū tamen p̄pter impletio nem: p̄p̄betie di centis. In siti mea potauerunt me aceto. Et q̄z illd̄ q̄d modicū ē quasi nihil repu taf: ideo hic dicit̄ tur: Qz nō accepit: sc̄i licet ad p̄fecte bibenduz.

Marci

Erat autē hora tertia et crucifixerunt eum: Job. xii. dicit: Erat autē hora quasi sexta. In veritate erat hora media inter sextā et tertiā: mediū hō denotat ab utroque extremo: et ideo ab euāgelistis aliquādo denomiatur tertia aliqñ sexta. **g** videbat enim quod illa vox non poterat naturaliter foris mari ab homine sic propinquo morari: et ideo concludit quod esset forma virtute dei dicentis: Vere hic homo filius dei erat. **h** Et cum iam sero factum esset. Hic describitur ipsius christi deuota tumulatio: et per hanc ex dicitur math. xxvii. excepti qui sequuntur. **i** Quia erat parasceue. i. parasceue: quia tunc erat feria sexta in qua preparabantur ea que debebantur comedi die sequenti. **k** Venit ioseph ad sepeliendum christum antequam intraret sabbatum in quo non erat licitum facere talia. **l** Ab arimathia. qui antequam dicitur effugit ramatha de qua fuit samuel: ut habet. i. Regum. in Decurio. i. vnus de curialibus decuriones enim dicitur qui sunt de curia aliquis magni principis dicitur etiam decuriones qui accipiunt curas plebis. **n** Et audacter introiit ad pylatum etc. prius enim erat discipulus christi occultus propter metum iudeorum: sed exemplo mortis christi animatus ostendit se publice esse christi discipulum petendo eius sepulchrum et crequedo. **o** Et aduoluit lapidem ad ostium monumenti. circa enim sepulchrum erat quedam clausura ad ostium illius clausure fuit positus lapis magnus non a solo ioseph: sed etiam ab aliis qui fuerunt cum eo in sepultura christi. **p** Maria autem magdalene et maria ioseph. id est que erat mater ioseph.

forte super eis quod quod toleret. **E**rat autem hora tertia et crucifixerunt eum. Et erat titulus cause eius inscriptus: Rex iudeorum. Et cum eo crucifigunt duos latrones: vnum a dextris et alium a sinistris eius. Et impleta est scriptura que dicit: Et cum iniquis reprobatus est: Et pretereuntes blasphemabant eum mouentes capita sua et dicentes: Gloriamur que destruis templum dei et in tribus diebus reedificas. Saluum fac te ipsum et descende de cruce. Similiter et summi sacerdotes illudentes ad alterum cum scribis dicebant alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. Christus rex israel: rescendat nunc de cruce ut videamus et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant conuiciabantur ei. Et facta hora sexta tenebre facte sunt per totam terram usque in horam nonam. Et hora nona exclamauit ihesus voce magna dicens: Hely heloy: lamazabattani. Quod est interpretatum: Deus meus: ut quid dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes dicebant: Ecce helyam vocat. **C**urrens autem vnus et impletus spongeam aceto circumponensque calamo: potum dabat ei dicens: Sinite videam? si veniat helyas ad reponendum eius. Iesus autem emissit vocem magna expirauit. Et velum templi scissum est in duo: a summo usque ad osium. **U**idens autem cen-

que aspiciabant ubi poneretur. ad hoc ut transacto sabbato veniret ad vngendum corpus eius.

Et cum transisset sabbatum. Postquam descripta est redemptio peccatorum in deum per christi predicacionem et sue passionis redemptiones. Hic prout describitur dictaeductio per suam resurrectionem: et ascensionem primo describitur manifestatio sue resurrectionis: secundo solum limatio sue ascensionis: et dicitur qui dem ihesus. prima in duas: quod primo describitur manifestatio resurrectionis per denunciationem angeli. secundo per apparitionem ipsius domini: ibi. Surgens ihesus. Circa primam partem describitur aduentus mulierum et deuotione ad sepulchrum: ubi audierunt ab angelo resurrectionis: et hoc est quod dicitur: **a** Et cum transisset sabbatum etc. quod dicitur enim durauerat sabbatum: non erat eis licitum aliquid emere sed in vespe eiusdem die finiabat solenitas: tunc emerunt aromata ut in crastino bene mane veniret ad sepulchrum ideo subditur: **b** Et valde mane vna sabbatorum. i. prima die illius hebdomade post sabbatum: sicut dicitur gen. .j. Et factum est vespe et mane dies vnus. i. primus. Sciendum etiam quod omnes dies illius hebdomade vocabantur sabbata per tunc: quod erat festiue eo quod solenitas paschalis durabat septem diebus: prima tunc dies et septima erat celebratio: intermedie: ita quod illis poterant emi aromata illa. **c** Quia iam sole. i. ad ortum appropinquate. Spl. n. potest intelligi ovari duplici vno modo perfecte quod prius egredietur et apparet iugiter: et sic non accipit h. Alio modo quod lux eius incipit apparere. i. aurore et sic accipit h. ortus solis: et ideo iohes. xx. dicit: Adhuc tenebre erant. quod aurore media enim tenebras noctis et lucem perfectam dicit: et ideo ab utroque potest notari sic mediū ab extremis: quod per-

Capitulū. xvj.

Descripta est redemptio peccatorum in deum per christi predicacionem et sue passionis redemptiones. Hic prout describitur dictaeductio per suam resurrectionem: et ascensionem primo describitur manifestatio sue resurrectionis: secundo solum limatio sue ascensionis: et dicitur qui dem ihesus. prima in duas: quod primo describitur manifestatio resurrectionis per denunciationem angeli. secundo per apparitionem ipsius domini: ibi. Surgens ihesus. Circa primam partem describitur aduentus mulierum et deuotione ad sepulchrum: ubi audierunt ab angelo resurrectionis: et hoc est quod dicitur:

a Et cum transisset sabbatum etc. quod dicitur enim durauerat sabbatum: non erat eis licitum aliquid emere sed in vespe eiusdem die finiabat solenitas: tunc emerunt aromata ut in crastino bene mane veniret ad sepulchrum ideo subditur:

b Et valde mane vna sabbatorum. i. prima die illius hebdomade post sabbatum: sicut dicitur gen. .j. Et factum est vespe et mane dies vnus. i. primus. Sciendum etiam quod omnes dies illius hebdomade vocabantur sabbata per tunc: quod erat festiue eo quod solenitas paschalis durabat septem diebus: prima tunc dies et septima erat celebratio: intermedie: ita quod illis poterant emi aromata illa.

c Quia iam sole. i. ad ortum appropinquate. Spl. n. potest intelligi ovari duplici vno modo perfecte quod prius egredietur et apparet iugiter: et sic

Cum transisset sabbatum: maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt aromata ut venientes vngerent iesum. Et valde mane vna sabbatorum veniunt ad monumentum: orto iam sole. Et dicebant ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respi-

non accipit h. Alio modo quod lux eius incipit apparere. i. aurore et sic accipit h. ortus solis: et ideo iohes. xx. dicit: Adhuc tenebre erant. quod aurore media enim tenebras noctis et lucem perfectam dicit: et ideo ab utroque potest notari sic mediū ab extremis: quod per-

Euangelium

epat naturā vtriusq; extremi. **D** Quis reuoluet nobis lapidē. q. d. nō possum? reuoluerē per nos ipsas: qz erat magn? valde. **7** postea subdit: **e** **V**iderūt reuolutū lapidē. p. angelū q̄ uenerat ad manifestandū xpi resurrectionē factā. **f** **E**t introeūtes in monumentū. i. intra clau-

furam q̄ erat circa monumentū. **D**icā autē monumentū q̄i monēs metē. s. illius qui aspiciat ut oret p. aia sepulti: **7** p̄cogitet de morte. **p**.ua. **g** **V**iderūt iuuenē. **L**.u. **xxiij. d.**: **E**cce duo viri asiterunt secū illas i. veste fulgētī. i. duo angeli specie viroz: p̄ter h̄ dicit **A**ugu. q̄ ibi apparuerūt tres angeli: vn? extra monumentū intra tñ predictā clausurā sedens sup lapidē reuolutus: s. intra monumentū apparuerūt duo: vnus ad caput **7** ali? ad pedes vbi positum fuerat corpus ihu vt dicit **J**oh. **xx.** **D**icite discipulis eius **7** petro. **s**.pecia liter nominat petrus alie non fuisset. **a** **s**us venire ad p̄sentia dñi quē negauerat. **i** **I**nuaserat. n. eas pauor ex insolita apparitōe angeli **7** ex visioe custodiū q̄ iacebat ibi q̄si mortui. **k** **E**t nemini quicq; dixerūt. **C**otranū videt **m**ath. **xxviii. vbi** dicit: **C**urrētes nūciare discipulis. qd̄ soluit **A**ug. qz cū dī h̄ic nemi d̄c̄q; dixerūt. **s**. d̄ custodiū: nec etiā angelo loquētī respōderūt **s** cūcurrerūt nūciare aplis. quod audierāt **7** viderant.

l **S**urgēs autē ih̄s. **H**ic manifestat resurrectionē p. apparitionē dñi: **7** diuidit in tres partes s̄m tres apparitiones: se cū da ibi: **D**ost hoc autē d̄ nob: **7** tertia ibi: **M**ouissime autē. **C**irca primū dicit: **l** **S**urgēs autē ih̄s ma. p̄ma sab. **7c** **S**acendū q̄ apud hebreos dies hebdomade denomiānt a sabbato: qz denomiatio fit a digniori: **7** ideo dies illa que immediate sequit sabbatū vocat p̄ma sabbati: **7** alia secūda sabbati. i. a sabbato: **7** sic de alijs. **D**ixerūt autē aliqui qz xps resurrexit media nocte: **7** tūc hec dictio mane non refert ad surgens: sed ad verbū qd̄ sequit apparuit: quilla hora p̄mo apparuit marie magdalene. **A**lij autē dicunt qz resurrexit in aurora: **7** tūc li mane refert ad surgens ita qz determinat horā resurrectionis: **7** huius opinionis est **a**ug. **7** cōiter tenetur. **m** **D**e qua eiecerat septē demonia. ex hoc dicit aliqui qz fuerūt due marie **7** quelibet fuit cognominata magdalena: vna earum fuit soror lazari nominata a magdalo castro: qd̄ cessit in partē eius de hereditate paterna: **7** ista nō legit fuisse demoniaca. **A**lia que fuit nata de magdalo: non tñ dñi illius castri: **7** ista dicit fuisse peccatrix: et p̄ter peccata sua possessa a demonijs. **G**rego. autē dicit qz fuit eadem **7** qz per septē demonia intellegunt omnia vicia: **7** vsus ecclesie in officio hoc tenet. **n** **D**ost hoc autē. **H**ic describit secūda apparitio que facta fuit duobus discipulis xpi cunctibus in emaus: quam apparitionē describit plen? **l**ucas **xxiij.** **E**t qz erant dubij in fide: vt ibidem dicit: ideo christus apparuit eis in alia effigie: vt p̄ hoc designaret qz talis erat apud eos in mēte. **D**icunt autē aliqui qz hoc factum est per aliquaz muta-

tionē factā in facie xpi: sicut in transfigurationē per claritatem glorie ad horā: vt dictū fuit supra. **i. ca.** **A**lij nō dicunt qz ista mutatio fuit tñ i oculis videntū: **7** huic dicto concordat qd̄ dicit de ista apparitione: **l**uce. **xxiij.** **D**culi autē eorum tenebant ne eoz agnoscerēt quali-

teretū: tñ factū sit nō fuit ibi ali qua falsitas: cuius rō est: qz sic aliqd̄ pōt fingi vbi: ita **7** factis primū aut fit sine falsitate: vt patz in pabolis noui ac veteris testamēti quib? aliqd̄ fingit ver bis ad veritatis aliquā puenient? designādā: et eodē mō h̄ christus factō apparuit in effigie: vt bic dicit: **E**t finxit se longi? ire: vt habet **L**uce **xxiij.** **7** hoc designaret qz erat quodamō alienus **7** longinquus ab eoz cordibus quibus apparebat. p̄ter dubium in fide: et hoc est qd̄ dicit **G**rego. **homel.** **xij.** qz ad huc eoz cordib? p̄grin? erat eis a fide ire selongi? finxit. **o** **M**ouissime autē recubentib? **7c**. **H**ic describit tertia apparitōe de qua dicit aliqui qz nō fuit facta in die ascensionis dñi: sed an qz hic subscribitur. **E**t exprobrauit incredulitatē illoz. ante em̄ dies ascensionis resurrectionē dñi tot argumentis fuerat declarata qz iam tūc nō erāt increduli. **A**lij autē dicunt qz facta fuit in die ascensionis: **7** ad hoc p̄cordat textus euz dicit: **M**ouissime autē recubentib? **7c**. **s**ilr qd̄ postea subdit: **E**t dñs quidē iesus postq; locut? est eis assumpsit e in celū. **E**t quo videt qz ista apparitio fuit facta immediate an ascensionē suā. **A**d argumentū in oppositū pōt dici qz increpauit incredulitatē non apostolorū: sed aliquoz alioz q̄ erant cum eis qui de resurrectionē xpi nō credebāt ad plenū aplis. **A**lic etiā dicit qz increpauit incredulitatē aploz: nō q̄ tūc erat in eis: s̄ q̄ fuerat an̄ sicut p̄ de t̄bo. qui nō credidit alijs discipulis. **J**oh. **xx. ca.** **7** silr alij nō crediderūt marie magdalene: qz euz viderat **7** alijs mulieribus. **E**t pueniēter xps recessit ab apostolis increpauit hāc incredulitatē: ad designādum qz gentes ad quas apostoli erant m̄tendi: vt p̄ ex sequentib? essent merito increpāde a deo **7** cōdemnāde si nō crederēt apostolis de his q̄ ipsi viderant in christo: vnde subdit: **p** **C**ūtes i m̄. vni. p̄c. euan. omi creature. i. omi homi q̄ habet pueniētiā cū omni creatura: p̄ esse. n. puenit cū maiatis: p̄ viuere cū vegetabilib? **7** plantis: p̄ sentire cū aialib? **7** intelligere euz angelis: ideo designat nōmie ois creature. **q** **Q**ui credi. **7** bap. su. nō em̄ sufficit fides absq; baptisimo: per quē aliquis incozporat xpo si assit facultas recipiēdis baptisimū: si autē nō assit facultas sufficit baptisim? sanguinis: vt in martyrib? q̄ p̄ xpo fuerūt interfecti anq̄ essent baptizati. vel flammis sicut est in habentib? fidē xpi qui desiderat baptisimū sed pueniunt morte anteq; b̄ possit adimpleri. **r** **S**igna autē eos q̄ cre. hoc sequitur

teretū: tñ factū sit nō fuit ibi ali qua falsitas: cuius rō est: qz sic aliqd̄ pōt fingi vbi: ita **7** factis primū aut fit sine falsitate: vt patz in pabolis noui ac veteris testamēti quib? aliqd̄ fingit ver bis ad veritatis aliquā puenient? designādā: et eodē mō h̄ christus factō apparuit in effigie: vt bic dicit: **E**t finxit se longi? ire: vt habet **L**uce **xxiij.** **7** hoc designaret qz erat quodamō alienus **7** longinquus ab eoz cordibus quibus apparebat. p̄ter dubium in fide: et hoc est qd̄ dicit **G**rego. **homel.** **xij.** qz ad huc eoz cordib? p̄grin? erat eis a fide ire selongi? finxit.

o **M**ouissime autē recubentib? **7c**. **H**ic describit tertia apparitōe de qua dicit aliqui qz nō fuit facta in die ascensionis dñi: sed an qz hic subscribitur. **E**t exprobrauit incredulitatē illoz. ante em̄ dies ascensionis resurrectionē dñi tot argumentis fuerat declarata qz iam tūc nō erāt increduli. **A**lij autē dicunt qz facta fuit in die ascensionis: **7** ad hoc p̄cordat textus euz dicit: **M**ouissime autē recubentib? **7c**. **s**ilr qd̄ postea subdit: **E**t dñs quidē iesus postq; locut? est eis assumpsit e in celū. **E**t quo videt qz ista apparitio fuit facta immediate an ascensionē suā. **A**d argumentū in oppositū pōt dici qz increpauit incredulitatē non apostolorū: sed aliquoz alioz q̄ erant cum eis qui de resurrectionē xpi nō credebāt ad plenū aplis. **A**lic etiā dicit qz increpauit incredulitatē aploz: nō q̄ tūc erat in eis: s̄ q̄ fuerat an̄ sicut p̄ de t̄bo. qui nō credidit alijs discipulis. **J**oh. **xx. ca.** **7** silr alij nō crediderūt marie magdalene: qz euz viderat **7** alijs mulieribus. **E**t pueniēter xps recessit ab apostolis increpauit hāc incredulitatē: ad designādum qz gentes ad quas apostoli erant m̄tendi: vt p̄ ex sequentib? essent merito increpāde a deo **7** cōdemnāde si nō crederēt apostolis de his q̄ ipsi viderant in christo: vnde subdit: **p** **C**ūtes i m̄. vni. p̄c. euan. omi creature. i. omi homi q̄ habet pueniētiā cū omni creatura: p̄ esse. n. puenit cū maiatis: p̄ viuere cū vegetabilib? **7** plantis: p̄ sentire cū aialib? **7** intelligere euz angelis: ideo designat nōmie ois creature. **q** **Q**ui credi. **7** bap. su. nō em̄ sufficit fides absq; baptisimo: per quē aliquis incozporat xpo si assit facultas recipiēdis baptisimū: si autē nō assit facultas sufficit baptisim? sanguinis: vt in martyrib? q̄ p̄ xpo fuerūt interfecti anq̄ essent baptizati. vel flammis sicut est in habentib? fidē xpi qui desiderat baptisimū sed pueniunt morte anteq; b̄ possit adimpleri. **r** **S**igna autē eos q̄ cre. hoc sequitur

in primitiua em ecclia fides erat nutrienda & firmada miraculis gra miraculorum no solu dabat aplis & alijs maiorib: s etia frequeter alijs simplicib: credentib: q. **L**inguis loquentis nouis. Hoc factu est in aplis et alijs credentib: q erat cu eis: qn per gram sps sancti in die pentecostes receperunt tonu liguar. r Ser pentes tollit. s pzo paulo act. xviii. qui pculsus a vipera in lo lesus fuit: sed vipera pedetes ad manus eius in igne excussit. s Et si mortiferu quid biberint no eis nocebit. qd pz deio hane euagelista q veniuu moztu fcu bauit r nibil ei nocuit. t Et dñs quid: iesus. hie co sequeter describit ascensionis christi sublimitate: cum dicit: v **A**ssumptus est in celu. no virtute aliena: sed ppria: tu rone veritatis q potest oia: tu rone humanitatis gloriose: q corpus gloriosum obedit ad nutu aie qrtum ad motu lo cales p tota agilitatis: que erat in corpore christi glioso: r ideo nubes que suscepit cum ab oculis aploz: vt bñ Act. j. r angeli assistentes no fuerit ibi nisi ad ostendendu q creatura corporalis r spualis subiecta est obsequio christi. r Et sedet a dextris dei. si referat ad christu rone veritatis: sic ista sessio importat equalitate cu patre: q fm diuinitate filius est equalis patri. Si aut referat rone humanitatis: hoc potest esse duplici. Uno mo in qntu est vnica actualit ipi verbo: r sic ista sessio importat quada assocatione bonozis: q eade veneratioe venerat humanitas inqtus vnica verbo cu ipa veritate: sicut vestis regia cu ipo rege qn est ea actualiter indut. Alii fm se: r sic sedere ad dextra patris designat esse in potiorib: eius bonis: sicut dextera est ps nobilioz r potior: cozporis. Designat etia quada iudiciaria potestate que cōcata est ipi christo homi: q sicut fuit iudicat in forma humana: sic veniet ad iudicadu mundu fm q dicitur Act. j. Quodmodu vidistis eu ascendere in celu. s in forma huana cui coepit videri oculis corporalib: r de loco ad locu moueri. Ita veniet eade forma ad iudicandu mundu. veru tamē iudicatus fuit i forma humana passibili: ascendit aut in celum r veniet ad iudicand in forma humana impassibili r gloriosa. y Alii aut apostoli r christi discipuli. z Profecti. fm mandatu christi pdictu. a **P**redicauerunt vbiq. fm q dicitur: ps. xvij. In omne terram exiuit sonus eorum. b **D**omino coopante. eos dirigendo r pregando: c **E**t sermonē pfirma te sequētib: signis: sicut em veritas q subiacet facultati naturali intellecte declaraf r firmat p reductione ad pma principia p se nota: sic veritas que trāscendit naturale lumē intellectus cuiusmodi est doctrina fidei catholice: saltē qrtum ad pncipales articulos fidei declaraf r firmat p opa miraculosa soli deo possibilia: cu em talia sunt ad testimoniu veritatis ipius doctrine: declarata est veritas: cu de no possit esse testis alicui: falsitatis: r hoc mo declarata ē veritas euagelica corā pncipibus r potestatibus ac sapientib: hui: mundi. Ad laudē r gloriā dñi nostri iesu christi: cui est honor r gloria in secula seculoz: Amen.

Explicat postilla fratri Nicolai de yra sup marcū.

crediderit h sequent. In noie meo temoia eij ciet: uiguis loqnt nouis: spetes tollit. Et si mortifer qd biberit: no eis nocebit: Sup egros man? unponet r bn hebnt. Et dñs qdē iesus postq lo cut? ē eis: assupt? ē i celu? r sedet a dextris dei. Alii aut? profecti pdicauerunt vbiqz dño coopante r pmonē cō firmate sequētib: signis.

Explicat euagelium fm Marcum.

Prohemiu eiusdem super Lucā incipit.

Lucius dicitur a sinistris ipozu quatuor sicut fuit dictu in principio euagelij fm math. Ecce b. ppetem in visione aialis quatuor facies habentis designatum fuit christi euagelij fore quadrifarie describendu videlz a marcho in facie humana: a Marco in facie leonina: a Luca in facie bouina: a Johane in facie aquilina: r ideo in isto pposito circa euagelij Lucē quatuor designant. primu est elegancia stili: cu dicit: Facies. materia libri: cu subdit: Bovis. ordo euagelij: cu dicit: A sinistris. pfirio numeri: cu additur: Ppoum quatuor.

Circa primu considerandu q facies est elegatio: et nobilioz ps corporis: r ideo conuenieter p facie noticia r elegancia scripture designat que i euagelio Lucē specialiter repetit vt pz intuenti: ppter qd dicit beatus hiero. Sermo aut Lucē tā in euagelio q in actibus apostolorz coptioz est: r seculari redoler eloquentia: ppter quod de hoc potest dici illud qd scribit Apoc. j. Facies eius sicut sol lucet in virtute sua: qz sicut claritate solis resulget tota mundi machina: sic ex descriptione euagelij fm lucam tam eleganter tradita resulget r relucet tota vniuersalis ecclesia. Circa secudu considerandu q licz Lucas euagelista describat totu decursum euagelij: incipiens a christi miraculo: sa coceptione ptransiens p eius natiuitate: coeuatione moztu: r resurrectione: terminas eius euageliu in eius ascensione: vt sic ab eodez inciperet actus apostolorz i quo terminauerat christi euageliu: tamē eius pncipalis intentio est circa christi moztu r passionē describenda: ppter quod ipē lucas designat in facie bouis qui est animal immolatiu fm traditionē legis: ppter quod suu euageliu incipit a sacerdotio zacharic: ad quod officiu spectat immolare. r ideo materia pncipalis hui: libri designat in facie bouis: qz sicut dictu est lucas pncipaliter describit iesum christu pro nobis imolatum. ppter qd de hoc potest exponi qd scribit Proverb. xiiij. Ubi plurime sunt segetes: ibi manifesta est fortitudo bouis. In euagelio enim luce continet segetes plurime: videlz dñi nri ihu xpi vba que sunt aiaz: pabula: ibi etiā manifesta est fortitudo bouis: virtus em fortitudinis est circa terribilia bone moztu: fortis em ipavidus est circa tonā moztu vt dicit. iij. etbi. moztus aut xpi non solu fuit bona sed etiaz piosissima: fuit etiā circa maxime terribilia: r ideo virt? fortitudinis xpi homis maxime apparuit i ipa: Et qz lucas p ceteris describit hanc moztu r passionē: vt dictu est: ideo de eius euagelij descriptione conuenieter dicit q ibi est manifesta fortitudo bouis: qz ibi maxime relucet fortitudo xpi homis p nobis imolati ad modu bouis. Circa terciu considerandu q facies bouis erat tercia in situ illius aialis habentis quatuor facies: Facies em homis erat pma: qz i recto aspectu ppete sita: r p omis facies leonis secunda: qz erat i dextera: qz ps dextera prior est sinistra: r sic facies bouis q describit i sinistra parte erat i tercia: put in principio mathi plenius fuit declaratu: r sic inter quatuor euangelia euageliu Lucē tenet tertiu locum: quod notaf cum dicitur: A sinistris. In figuram huius dicit Iud. viij. q gedon habebat in dextera tubā: r in sinistra lampadē. Per gedon ho matheus euagelista potest intelligi: qz gedon interpretat arcuens i vtero: et matheus describit xpm natu de vtero virginali. per tubam ho in eius dextera existente intelligit euageliu mathe qd est quasi quida rugitus leonis qui assimilaf sono tute terribilis. per lampadē in sinistra existente intelligit euageliu Lucē: qd procedit lucide r clare: r ideo de hoc sinistra potest exponi qd scribit Proverb. iij. In sinistra illius diuitie r gloria. In euagelio em luce virtutu diuitie continet actualiter: quia p exercitiu virtutu acquirif gloria beatoz. Circa qrtu considerandum q licz plures scripserint euangelia: tamen quatuor sunt approbata: vt dicitur in prologo super matheum: et hoc propter figuram sacramenti ostensu Ecce b. ppete in animali habente quatuor facies: et in rota quatuor facies habente: Ecce b. j. et iste quaternarius